

Innkalling av Eldreråd

Møtedato: 03.02.2020
Møtestad: Alver rådhus, kantina
Møtetid: 12:00 - 15:30

Eventuelle forfall må meldast til Arthur Kleiveland per tlf. 901 32 143, sms eller per epost til arthur.kleiveland@radoy.kommune.no

Varamedlemmer møter berre etter nærare avtale.

Eldrerådet møter på Knarvik sjukeheim kl. 10.00 for omvising og orientering. Det vert servert lunsj på sjukeheimen.
Etter omvisinga er det formell møtestart i kantina på rådhuset i Knarvik kl. 12.00.

Sakliste

Saknr	Tittel
001/20	Godkjenning av innkalling og sakliste
002/20	Godkjenning av møteprotokoll
003/20	Alkoholpolitisk plan for Alver kommune 2020 - 2024
004/20	Planstrategi for Alver kommune 2020- 2023 - Høyring
005/20	Politisk styringsstruktur og reglement - framlegg til endring og presisering
006/20	Meldingar og orienteringar

28. januar 2020

Olav Magnus Steinsland
møteleiar

Arthur Kleiveland
møtesekretær

Arkiv: FE-000
JournalpostID: 20/4679
Saksbehandlar: Arthur Kleiveland
Dato: 28.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
001/20	Eldreråd	03.02.2020

Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Arkiv: FE-000
JournalpostID: 19/2412
Saksbehandlar: Nora M. K. Gjerde
Dato: 04.12.2019

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
002/20	Eldreråd	03.02.2020

Godkjenning av møteprotokoll

Vedlegg i saken:

27.01.2020 Protokoll - Eldreråd - 02.12.2019

1344448

Møteprotokollen vert godkjent.

Møteprotokoll for Eldreråd

Møtedato: 02.12.2019
Møtestad: Rådhuset Knarvik, kantina
Møtetid: 09:00 - 12:00

Etter handsaming av vedtakssaker var det opplæring.

1. varamedlemmar var innkalla til møtet.

Frammøtte medlemmer	Parti	Rolle
Svein Hagesæter	FNB	Medlem
Kirsti Gjetle Floen	AP	Medlem
Olav Magnus Steinsland		Utvalsleiar
Torhild Frøydis Skage Syslak		Medlem
Einar Lygre		Medlem
Jostein Dale		Nestleiar
Reidun Taule		Medlem
Sigurd Knudsen		Medlem
Randi Iden		Medlem

Frammøtte varamedlemmer:	Parti	Erstatter medlem
Mabel Johansen	H	
Magne Rifsgård		

Følgjande frå administrasjonen møtte:

Kommunalsjef samfunnsutvikling Hogne Haugsdal, kommunalsjef Leni Dale helse og omsorg, avdelingsleiar Marian Guddal Hansen i sak 007, 008 og 009, møtesekretær Arthur Kleiveland

Sakliste

Saknr	Tittel
005/19	Godkjenning av innkalling og sakliste
006/19	Godkjenning av møteprotokoll
007/19	Anleggsstrategi for Alver 2020-2024
008/19	Kommunale tilskotsordningar til kultur, idrett og friluftsliv
009/19	Dagsturhytter
010/19	Økonomiplan 2020 - 2023

005/19: Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Eldreråd 02.12.2019:

Behandling:

Leiar Olav Steinsland tok opp spørsmål om arbeidsmåten i eldrerådet, på bakgrunn av store saksdokument og krevjande saker å setja seg inn i. Rådet kjem tilbake til dette i seinare møte,

Eldrerådet godkjende innkalling og saksliste

ER- 005/19 Vedtak:

Innkalling og saksliste vert godkjent.

006/19: Godkjenning av møteprotokoll

Møteprotokollen vert godkjent.

Eldreråd 02.12.2019:

Behandling:

Eldrerådet godkjende møteprotokoll for møte 18. november 2019.

ER- 006/19 Vedtak:

Møteprotokollen vert godkjent.

007/19: Anleggsstrategi for Alver 2020-2024

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Kommunestyret godkjenner Anleggsstrategi for Alver 2020-2024 slik den ligg ved saka

Eldreråd 02.12.2019:**Behandling:**

Avdelingsleiar Marian Guddal Hansen orienterte i saka og svara på spørsmål. Avdelingsleiaren sa at anleggsstrategi for Alver er ei vidareføring av dei tre idrettsplanane i dei tre kommunane. Det vert starta arbeid med ny idrettsplan i Alver kommune hausten 2020.

Leiar Olav Steinsland sette fram følgjande tilleggsframlegg i møtet, knytt til Samordning og hovdmål - Fysisk aktivitet for alle som naturleg del av kvardagen:

Avsnitt 2 - underpunkt:

- Styrka tilbodet til eldre og utføre for eigenorganisert aktivitet.

Eldrerådet vedtok samrøystes rådmannen sitt framlegg til vedtak, med tilleggsframlegg frå Olav Steinsland sett fram i møtet.

ER- 007/19 Vedtak:

Kommunestyret godkjenner Anleggsstrategi for Alver 2020-2024 slik den ligg ved saka, med følgjande tillegg under "Samordning og hovudmål - Fysisk aktivitet for alle som naturleg del av kvardagen".

Avsnitt 2 - underpunkt:

- Styrka tilbodet til eldre og utføre for eigenorganisert aktivitet.

008/19: Kommunale tilskotsordningar til kultur, idrett og friluftsliv**Rådmannen sitt framlegg til vedtak:**

Kommunestyret godkjenner retningslinjer for kommunale tilskotsordningar til kultur, idrett og friluftsliv slik dei ligg ved saka.

Eldreråd 02.12.2019:

Behandling:

Avdelingsleiar Marian Guddal Hansen orienterte i saka og svara på spørsmål.

Eldrerådet vedtok samrøystes rådmannen sitt framlegg til vedtak.

ER- 008/19 Vedtak:

Kommunestyret godkjenner retningslinjer for kommunale tilskotsordningar til kultur, idrett og friluftsliv slik dei ligg ved saka.

009/19: Dagsturhytter

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Alver kommune vil søkja Hordaland fylkeskommune og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane sitt prosjekt om tilskot på totalt kr 900 000 til etablering av tre dagsturhytter i Alver – éi i kvar av dei tre noverande kommunane.

Eldreråd 02.12.2019:

Behandling:

Avdelingsleiar Marian Guddal Hansen orienterte og svara på spørsmål.

Ho viste kortfilm om dagsturhytter i Sogn og Fjordane, der det no er slike hytter i kvar kommune.

Eldrerådet vedtok samrøystes rådmannen sitt framlegg til vedtak.

ER- 009/19 Vedtak:

Alver kommune vil søkja Hordaland fylkeskommune og Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane sitt prosjekt om tilskot på totalt kr 900 000 til etablering av tre dagsturhytter i Alver – éi i kvar av dei tre noverande kommunane.

010/19: Økonomiplan 2020 - 2023

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

1. Investeringsbudsjettet for 2020 er basert på forventet framdrift på tidlegare vedtekte prosjekt i tillegg til nokre nye prosjekt og rammer. Ut frå framdriftsplanen tar Alver kommune opp 283 743 000 kr i lån til generelle investeringar i 2020 og 195 775 000 kr i lån til sjølvkostområdet (vann og avløp).
2. Økonomiplan for 2020-2023 og årsbudsjett for 2020 blir vedteke, jfr. Bevilgningsoversikt drift §5-4 og økonomisk oversikt drift §5-6. Årsbudsjettet for 2020 blir vedteke på sum netto driftsrammer for dei syv hovudområda, jf. eigen tabell.
3. Rådmannen får fullmakt til å fordele sentralt avsett lønsauke og sentralt budsjetttert innsparing til sektorane når årets lønsforhandlingar er gjennomført.
4. Rådmannen får fullmakt til å flytte mindre budsjettpostar knytt til driftsutgifter mellom sektorane slik at det samsvarer med organiseringa i Alver.
5. Pensjon: Det har vore ulik amortisering av premieavvik i dei tre kommunane. Alver kommune legg til grunn 7 års amortisering av premieavvik.
6. For 2020 nyttar Alver kommune utskrivningsalternativet i eigedomsskattelova § 3 første ledd bokstav c, «berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum», slik bestemmelsen lyder frå 1. januar 2019. Skattesatsen er 7 promille. Alver kommune vil i 2020 skrive ut eigedomsskatt på «et særskilt fastsett grunnlag» i henhold til overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4, første ledd, slik at verdien av produksjonsutstyr og - installasjonar fases ut med 1/7 for verk og bruk som frå og med 2019 er å anse som næringseigedom. Det særskilte grunnlaget skal i 2020 være lik 5/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknas med i grunnlaget. Alver kommune vil i 2020 skrive ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for anlegg nevnt i punktet over i henhold til overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4, andre ledd.
7. Det vert gjeve ei ramme på 2 271 000 kr til kontrollutvalet.
8. Det vert gjeve eit driftstilskot til Alver kyrkjelege fellesråd på 22 500 000 kr og 2 685 000 kr for å dekkje renter og avdrag på lånet for Kyrkja i Knarvik.
9. Skatteøre vert sett lik maksimal sats i samsvar med Stortinget sitt vedtak om kommunalt skatteøre.
10. Godtgjersle til ordførar blir sett til 987 997 kr og til varaordførar 592 798 kr for 2020. Løna regulerast per mai 2020 i samsvar med endringar i løn til stortingsrepresentantar.

Eldreråd 02.12.2019:

Behandling:

Kommunalsjef samfunnsutvikling, Hogne Haugsdal, gav rådet ei grundig orientering om rådmannen sitt framlegg til den første økonomiplanen i Alver kommune. Han orienterte også om rammene for økonomiplanarbeidet og sa at det er krevjande å få økonomiplanen i balanse.

Etter ei grundig drøfting vart det sett fram følgjande felles tilleggsframlegg i møtet:
Eldrerådet tar rådmannen sitt framlegg til budsjett til etterretning og ser fram til at organisasjonen kan bearbeida budsjetta meir konkret når organisasjonen arbeider saman frå 2020.

Eldrerådet uttrykkjer bekymring for lågt budsjett.

Eldrerådet vedtok samrøystes rådmannen sitt framlegg til vedtak, med tilleggsframlegg sett fram i møtet.

ER- 010/19 Vedtak:

1. Investeringsbudsjettet for 2020 er basert på forventta framdrift på tidlegare vedtekne prosjekt i tillegg til nokre nye prosjekt og rammer. Ut frå framdriftsplanen tar Alver kommune opp 283 743 000 kr i lån til generelle investeringar i 2020 og 195 775 000 kr i lån til sjølvkostområdet (vann og avløp).
2. Økonomiplan for 2020-2023 og årsbudsjett for 2020 blir vedteke, jfr. Bevilgningsoversikt drift §5-4 og økonomisk oversikt drift §5-6. Årsbudsjettet for 2020 blir vedteke på sum netto driftsrammer for dei syv hovudområda, jf. eigen tabell.
3. Rådmannen får fullmakt til å fordele sentralt avsett lønsauke og sentralt budsjettert innsparing til sektorane når årets lønsforhandlingar er gjennomført.
4. Rådmannen får fullmakt til å flytte mindre budsjettpostar knytt til driftsutgifter mellom sektorane slik at det samsvarer med organiseringa i Alver.
5. Pensjon: Det har vore ulik amortisering av premieavvik i dei tre kommunane. Alver kommune legg til grunn 7 års amortisering av premieavvik.
6. For 2020 nyttar Alver kommune utskrivningsalternativet i eigedomsskattelova § 3 første ledd bokstav c, «berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum», slik bestemmelsen lyder frå 1. januar 2019. Skattesatsen er 7 promille. Alver kommune vil i 2020 skrive ut eigedomsskatt på «et særskilt fastsett grunnlag» i henhold til overgangsregelen til

eigedomsskattelova §§ 3 og 4, første ledd, slik at verdien av produksjonsutstyr og -installasjonar fases ut med 1/7 for verk og bruk som frå og med 2019 er å anse som næringseigedom. Det særskilte grunnlaget skal i 2020 være lik 5/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr- og installasjonar ikkje skal reknas med i grunnlaget. Alver kommune vil i 2020 skrive ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for anlegg nevnt i punktet over i henhold til overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4, andre ledd.

7. Det vert gjeve ei ramme på 2 271 000 kr til kontrollutvalet.
8. Det vert gjeve eit driftstilskot til Alver kyrkjelege fellesråd på 22 500 000 kr og 2 685 000 kr for å dekkje renter og avdrag på lånet for Kyrkja i Knarvik.
9. Skatteøre vert sett lik maksimal sats i samsvar med Stortinget sitt vedtak om kommunalt skatteøre.
10. Godtgjersle til ordførar blir sett til 987 997 kr og til varaordførar 592 798 kr for 2020. Løna regulerast per mai 2020 i samsvar med endringar i løn til stortingsrepresentantar.

Eldrerådet tar rådmannen sitt framlegg til budsjett til etterretning og ser fram til at organisasjonen kan bearbeida budsjetta meir konkret når organisasjonen arbeider saman frå 2020.

Eldrerådet uttrykkjer bekymring for lågt budsjett.

Arkiv: FA-U60
JournalpostID: 20/3475
Saksbehandlar: Grete Algrøy Herøy
Dato: 21.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Utval for helse og omsorg	
003/20	Eldreråd	03.02.2020
	Råd for menneske med nedsett funksjonsevne	

Alkoholpolitisk plan for Alver kommune 2020 - 2024

Vedlegg i saka:

27.01.2020

Høringsutkast - ALKOHOLPOLITISK PLAN i Alver versjon 20.01.20

27.01.2020

Oversikt sals-skjenke- og opningstider i Radøy Meland og Lindås_

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Alkoholpolitisk plan for Alver kommune 2020 – 2024 vert sendt ut på høyring. Høringsperiode er 6 veker frå det tidspunkt den vert lagt ut.

Bakgrunn:

Kommunen er gjennom Lov av 2.juni 1989 nr 27 Lov om omsetning av alkoholholdig drikk mv. (alkohollova) pålagt å utarbeide ein alkoholpolitisk plan. Planen skal vedtakast av kommunestyret ved starten av kvar valperiode og gjelde for 4 år om gongen.

Den kommunale alkoholpolitikken vert forvalta innan dei rammer som er gjeve i denne lova og i Forskrift om omsetjing av alkoholholdig drikk mv. (alkoholforskriften). Planen skal være retningsgjevande både for administrasjon ved førebuing av saker til politisk handsaming og ved avgjerd om sals- og skjenkeløyve.

Vurdering:

I arbeidet med framlegg til alkoholpolitisk plan er det lagt til grunn og teke omsyn til noverande alkoholpolitiske planar i dei tidlegare kommunane Lindås, Meland og Radøy. Det er gjort justeringar i høve planen generelt og i

Det er lagt vekt på å gjere forskrifta så tydeleg som råd, slik at sals- og skjenkestadane kan følgje den på ein praktisk og god måte og kontrollørane følgje godt opp. Det er lagt vekt på at planen skal ha eit førebyggjande perspektiv.

Tema:

Delegering:

I politisk styringsstruktur og reglement for Alver kommune er ikkje kontrollutval for sal og skjenking av alkohol omtala. Det er ikkje krav om å ha eige kontrollutval for alkoholsaker, men to av kommunane har hatt dette. Det vert vurdert til at det ikkje er behov for eige kontrollutval slik framlegg til plan ligg føre, då dette vert ivaretatt i Utval for helse og omsorg. Rådmannen er gitt delegering i saker der lov og forskrift regulerer avgjersla /vedtaket og ved søknader om alminneleg løyve til ein enkelt anledning og ein avgrensa periode/sesong (Alkoholova § 1-6). Spørsmålet om kva som er ein avgrensa periode/sesong kan vere grunnlag for skjønn, men blir her foreslått til å vere inntil 10 dagar.

Løyveperiodar: (Alkoholova § 1-6) <https://lovdata.no/lov/1989-06-02-27/§1-6>

Kommunal bevilling til salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 kan bli gitt for 4 år av gangen, og med opphør seinest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer.

Kommunal bevilling til salg av annen alkoholholdig drikk enn nevnt i første ledd og til skjenking av alkoholholdig drikk kan gis for perioder inntil 4 år, og med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Slike bevillinger kan dessuten gis for en bestemt del av året, og for en enkelt bestemt anledning.

Kommunen kan beslutte at bevillinger etter første og annet ledd likevel ikke skal opphøre, men gjelde videre for en ny periode på inntil fire år med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Kommunen kan beslutte at ingen bevillinger skal opphøre eller fastsette nærmere retningslinjer for hvilke bevillinger det må søkes om fornyelse for. Ved fastsettelse av disse retningslinjene kan kommunen legge vekt på de samme forhold som ved behandling av ny søknad, jf. § 1-7a. Istedenfor krav om fornyelse kan kommunen endre eller fastsette nye vilkår for bevillinger i samme utstrekning som ved behandling av ny bevilling, jf. §§ 3-2 og 4-3.

Beslutninger etter tredje ledd kan bare fattes dersom kommunen etter kommunevalget har foretatt en gjennomgang av alkoholpolitikken i kommunen, herunder vurdert bevillingspolitikken.

Kommunen blir gjennom denne lova gitt fridom til å ta avgjerd om ein vil at alle innvilga løyver skal fortsetje utan ny gjennomgang kvar 4 år, eller om ein vil ha ny søknadsrunde. Ein kan også fastsetja retningsliner for kva løyve som skal søkjast om, og kva som kan fornyast.

Det vert rådd til at alle sals- og skjenkeløyve vert gjennomgått kvart 4 år. Dette då det gjev eit høve til å gjennomgå alle løyver, få god oversikt og fanga opp eventuelle endringar som elles kan vere vanskeleg å få kjennskap til.

Ambulerande løyve:

I Meland sin plan er det sett tak på 3 ambulerande løyve og 3 einskildløyver til same tidspunkt. Radøy og Lindås har ingen avgrensing. Det vert vurdert at det ikkje er nødvendig med tak på desse løyva. Dette då erfaringa frå våre tre tidlegare kommunar viser at det ikkje er kjente problemstillingar på området. Tak på løyver er difor ikkje omtalt i planen.

Sal av alkohol på valdagar:

Etter endringar i alkohollova 1. januar 2015 vart det tillat med sal av alkohol på valdagar.

I Meland og Radøy sin plan var det opna opp for å ha sal på valdagar, medan det i Lindås var lagt innskrenkingar i høve til dette. Planforslaget opnar for å følgje alkoholloven på dette punktet og tillate sal på valdagar.

Retningsliner for å avgrense eventuelle skadeverknader av skjenking av alkohol (alkohollova § 1-7a):

Retningsliner for å avgrense eventuelle skadelege verknader av alkoholskjenking definerer kva kommunen har bestemt skal vere alkoholfrie soner/områder. Det er særleg vektlagt lokale/arenaer der barn og ungdom ferdast og oppheld seg.

Etter grundige drøftingar på formuleringar rundt skjenking i kombinerte anlegg for skule og andre formål, er det konkludert med at ein legg opplæringslova sin lovtekst til grunn <https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61/§9-5> . Når det gjeld formuleringa «særlege høve» legg ein til grunn at det ved arrangement som er av ein slik storleik at det ikkje er andre mogeleg lokale i nærområda, så kan det bli gitt løyve. Dette har vore gjeldande og praktisert i Lindås og Meland medan Radøy ikkje har hatt liknande avgrensing i sin plan.

Ordlyden «særlege høve» er no avgrensa til å fråvike regelen berre når det er arrangement av ein slik storleik at det ikkje er andre mogeleg lokale i nærområde. Det kan diskuterast om det kan vere andre «særlege høve» som bør nemnast og om dette bør spesifiserast nærare i planen.

Eit anna moment er om fleire ting burde bli meir spesifisert for å gjera det meir føreseieleg for innbyggjarane og at det ikkje oppstår fleire tvilstilfelle i sakshandsaminga. Dette på same måte som det er lagt opp til i reglement for utleige av kommunale bygg.

I høve opplæringslova og kombinerte anlegg kan det gjerne vere positivt med ein tydeleg grensegang for kva som er kombinerte anlegg og kva som ikkje er det. Til dømes kan Lindåshallen og Radøyhallen verte tolka som kombinerte anlegg, då dei ligg nær opptil skule. Ei anna utfordring kan vera at det ikkje vert halde større kulturarrangement der ein vil servera alkohol i desse hallane sidan ungdomsklubbar også heldt til her, sjølv om det er utanom klubben si opningstid.

Meieriet Frekhaug som er eit ålment kulturbygg skal opne i mars. Scene- og kulturteknisk utforming er lagt til rette for arrangement som somme gongar søkjer om enkeltløyve. I andre etasje ligg ungdomsklubblokalet som er skilt ad med forskjellige inngangar og tilgangssoner. Dersom dette kan på generell basis hindre enkeltløyve til arrangement i den ålmenne delen av kulturhuset, og då utanom klubben si opningstid, vil ein kunne forvente at ein del brukargrupper som bygget er tilpassa til ikkje vil ta det i bruk. Dette kan i neste rekkje få konsekvensar i høve tilskotsytarar, som har ytt tilskot basert på byggets bruk til ålmenn musikk- og kulturverksemd særleg innan det rytmiske feltet.

Her er altså fleire grenseoppgangar som må takast omsyn til. Ut frå eit folkehelseperspektiv må det vera stort fokus på førebygging, utsetjing av debutalder og alkoholskadeverknader

Nettsal av alkohol gruppe I:

Dette er eit løyve som i utgangspunktet er likt som sal av alkohol i butikk. Dersom ein skal levere ut alkohol i ein annan kommune enn der løyve er gitt, må ein ha løyve også i utleveringskommunen. Det er opna for netthandel i Meland kommune. Lindås har hatt søknad om dette men avslått. Radøy har ikkje hatt dette spørsmålet opp til behandling. Netthandel er ikkje omtalt spesielt i planen, då søknad vert handsama etter same reglar som søknad om sal av alkohol i gruppe I.

Løyve til uteservering:

Helsedirektoratet sin Veileder til arrangør og kommuner om musikkanlegg og helse <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/musikkanlegg-og-helse/> er lagt til grunn ved forslag til avgrensing for arrangement som vert halde ute.

1. «En typisk norm er at arrangementene avsluttes før kl. 22.00 eller 23.00 søndag – torsdag og kl. 23.00 eller 24.00 fredag og lørdag. Det vil være opp til den enkelte kommune å fastsette slike grenser, og eventuelle unntak fra

disse. Varigheten på arrangementet er et hensyn som bør veie med i vurderingen av dette.»

Det er vurdert at kl. 23.00 er eit akseptabelt tidspunkt, men gjer mogelegheit for skjønn utover dette.

Serveringløyve: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-13-55>

Det vil i dei fleste samanhengar vere aktuelt med både serverings- og skjenkeløyve. Det er derfor lagt inn eit punkt i del I om serveringsløyve. Serveringsløyve blir gitt når vilkåra er oppfylte. Reglane i lova er klar, slik at det ikkje er naudsynt å omtale dei spesifikke i tillegg. Foreslår avgjerd delegert til rådmannen. (som i dag)

Salsløyve for Vinmonopolet: Alkoholoven § 3- 3 <https://lovdata.no/lov/1989-06-02-27/§3-3>

Kommunen skal godkjenne utsalstader for Vinmonopolet. Det er ikkje lagt inn namn på godkjende utsalstader som er i Alver kommune i dag. Kommunestyret fastset kva tal utsalstader det skal vera for AS Vinmonopolet i kommunen og godkjenner der utsalstadane skal vera.

Forskrift om sals- skjenke- og opningstider:

Det er teke omsyn til gjeldande forskrifter i Lindås, Meland og Radøy og gjort så få endringar som mogeleg i høve til dagens forskrifter. Det er lagt opp til at det skal vera enkelt for næringsdrivande å følgje forskrifta med få unntak på einskild dagar. Ei avgrensing er likevel gjort med å rå til at alkoholsal i gruppe 3 vert avslutta kl. 01.00. Det er lagt til grunn at uteservering skal følgja reglane for servering inne og at enkelt/ambulerande løyve får same skjenketider som faste løyve. Med formål om å redusere tilgjenge på alkohol på julaften er det lagt opp til å ikkje tillate alkoholsal denne dagen. I Lindås og Meland er dette tillate i dag, men ikkje i Radøy. Til opplysning har Bergen i si forskrift ikkje tillate sal av alkohol på julaften.

I møtet med politiet kom det fram at det var lite uro og bekymring rundt utelivet i Nordhordland, men at det kunne vera utfordringar med feiring av 18/20 årsdagar og ved russefeiring. Innspel frå politiet er at det er samordna slutt tid for alle typar løyver. Fokus bør vere på å utsetje debutalder for rus, og på førebygging for ungdom.

Oppsummering:

- Rådmannen er delegert mynde til å avgjere søknader om alminneleg løyve til ein enkelt anledning og til ein avgrensa periode/sesong. Avgrensa i tid til 10 dagar.

- Løyveperiodar inntil 4 år. Ny søknad og ny vurdering kvart 4 år.
 - Ingen tak på tal ambulerande/einskildløyver.
 - Ingen avgrensing av alkoholsal på valdagar.
 - Regulering av alkoholskjenking i kombinerte anlegg for skule og andre føremål
 - Uteservering. Tidspunkt for avslutning av arrangement.
 - Serveringsløyve er teke med i eige punkt i planen.
-
- Forskriftendringar:
 - Avslutte skjenking av alkohol i gruppe 3 kl. 01.00.
 - Ikkje tillate sal av alkohol på julaftan.

ALVER
KOMMUNE

Høringsutkast

ALKOHOLPOLITISK PLAN FOR ALVER KOMMUNE 2020 - 2024

Vedtøken i Alver kommunestyre 2020

Innholdsliste:

DEL I Generell del

Alkohollovva sitt formål	side 2
Folkehelsa sitt formål	side 2
1) Delegasjon	side 3
2) Løyveperiodar – og løyvetypar	side 3
3) Definisjonar	side 4
4) Salsløyve i kommunen:	side 4
5) Salsløyve for A/S Vinmonopolet	
6) Skjenkeløyve i kommunen:	side 5
6.1 Ambulerande løyve	
6.2 Einskildløyve	
6.3 Ambulerande løyve	
6.4 Løyve til uterservering	
7) Gebyr	side 6
8) Retningslinjer for å avgrense eventuelle skadeverknader av skjenking av alkohol	side 6

DEL II – Retningslinjer for behandling av alkoholsaker

- 1) Krav/ kontroll av søknad om sals-/skjenkeløyve
- 2) Kontroll med sals- og skjenkeløyve
- 3) Kontroll av salsstadar
- 4) Kontroll av skjenkestadar
- 5) Reaksjonar ved brot på alkohollovva

DEL I - Innleiing/formål:

Kommunen er gjennom [Lov av 2.juni 1989 nr 27 Lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v](#) (Alkohollova) pålagt å utarbeide ein alkoholpolitisk plan. Planen skal vedtakast av kommunestyret ved starten av kvar valperiode og gjelde for 4 år av gongen. Alkohollova gjev kommunane ansvar for tildeling av sals- og skjenkeløyve og for å føre kontroll med og iverksetje sanksjonar mot sals- og skjenkestadane ved eventuelle avvik. All omsetning av alkoholholdig drikk krev løyve.

Kommunen skal ivareta helse- og sosialpolitiske omsyn på best mogeleg måte, samstundes som det er viktig å ivareta næringspolitiske omsyn. Den alkoholpolitiske planen skal gje rammer for behandling av saker etter alkohollova og gje politikarar, innbyggjarar og næringsdrivande ei oversikt over kva som blir lagt til grunn ved behandling i slike saker. Kommunen sine lokale retningslinjer og regulering av sals- og skjenkereglar er viktige verkemiddel for å avgrense alkoholrelaterte skadar.

Alkohollova sitt formål §1-1:

Reguleringen av innførsel og omsetning av alkoholholdig drikk etter denne lov har som mål å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer.

Folkehelsa sitt formål §1:

Formålet med denne loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid.

1. Delegasjon:

- Kommunestyret skal vedta alkoholpolitisk plan jfr Alkohollova § 1-7d
- Kommunestyret skal vedta inndraging av sals- og skjenkeløyve jfr Alkohollova § 1-8
- Kommunestyret delegerer til Utval for helse og omsorg å gjere vedtak om sals- og skjenkeløyve i løyveperioden § 1-7

Rådmannen er delegert mynde til å ta avgjerd i følgjande saker:

- Godkjenne skifte av styrar og avløysar ved eksisterande sals- og skjenkeløyve (alkohollova § 1-7c)
- Avgjere søknader om utviding av skjenkearealet for faste løyver for ein enkelt anledning (alkohollova § 4-2)
- Avgjere søknader om ambulerande løyve for slutta lag (alkohollova § 4-5)
- Avgjere søknader om alminneleg løyve til ein enkelt anledning og til ein avgrensa periode/sesong (Alkohollova § 1-6)
- Enkeltvedtak om tildeling av prikkar ved brot på alkohollova. Prikktildeling er regulert i alkoholforskrifta (§ 10-2 til § 10-6)

2. Løyveperiodar – og løyvetypar

Alver kommune har løyveperioder på inntil 4 år for sal og skjenking, med opphøyr seinast 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer (alkohollova § 1-6)

Kommunen kan tildele to hovedytpar løyve – skjenkeløyve og salsløyve

3. Definisjonar

- Ambulerande løyve - løyve til ein enkelt anledning kun for slutta lag/selskap.
- Alminneleg løyve - løyve må vera knytt til ein enkelt bestemt anledning og kan gjevast til eit ope arrangement eller til slutta lag. Løyvet kan også bli gitt for ein avgrensa periode/sesong.
- Slutta lag meiner ein at det før skjenkinga startar er danna ein slutta krets av personar, som er samla for eit bestemt formål i eit bestemt lokale, f.eks bryllup, konfirmasjon, jubileum osv. Selskapet er ikkje ope for utanforståande.
- Sal: Med sal forstår ein overdraging av alkoholhaldig drikk til forbrukar mot vederlag for drikking utanfor salsstaden.
- Skjenking: Med skjenking forstår ein sal av drikking på eit avgrensa og godkjent skjenkeområde.
- Alkoholfri drikk: Drikk som inneheld under 0.7 volumprosent alkohol.
- Alkoholsvak drikk: Drikk som inneheld frå og med 0.7 til og med 2.5 volumprosent alkohol.
- Alkoholhaldig drikk gruppe 1: Drikk som inneheld over 2.5 og høgst 4.7 volumprosent alkohol
- Alkoholhaldig drikk gruppe 2: Drikk som inneheld over 4.7 og mindre enn 22 volumprosent alkohol.
- Alkoholhaldig drikk gruppe 3: Drikk som inneheld frå og med 22 til og med 60 volumprosent alkohol.

4. Salsløyve:

Med salsløyve meiner ein sal av alkoholhaldig drikk gruppe I i daglegvarebutikk og/eller nettsal. For nettsal må ein ha løyve i den enkelte kommune ein skal levere ut alkoholholdig drikk. Med daglegvareforretningar meiner vi forretningar med følgjande daglegvarer:

"Som daglegevarer reknast matvarer og andre nærings- og nytingsmidlar, dyremat, vaske- og reingjeringsmidlar, toalettartiklar, hushaldingsvarer av papir,

plast, rens- og reingjeringsmidlar, toalettartiklar, bone-, rens-og pussemidlar. Forretninga må har eit matvare- tilbod som er klart breiare enn dei tradisjonelle kioskar"

Salsløyve for alkoholhaldig drikk gruppe 1 kan ikkje bli gitt til bensinstasjonar og kioskar. <https://lovdata.no/forskrift/2005-06-08-538/§3-4> I spesielle tilfelle kan det bli gjort unntak frå retningslinjene – dersom det er tenleg ut frå ei heilskapsvurdering.

5. Salsløyve for Vinmonopol

I medhald av alkoholova §3-3 godkjenner kommunen utsalsstadar for A/S Vinmonopolet.

6. Skjenkeløyve

6.1 Alminneleg løyve

Alkoholhaldig drikk gruppe 1, 2 og 3 vert tildelt skjenkestader med liten eller ingen matservering, hotell, selskapslokale og spisestader.

Skjenkeløyve for alkoholhaldig drikk kan bli gitt til person over 20 år – eller til ein juridisk eining – som må påreknast ikkje å ville misbruke løyve (alkoholova § 1-7b og c).

Alle stader med skjenkeløyve skal ved synleg plassert skilting opplyse om aldersgrensa ved staden.

6.2 Einskildløyve § 1-6

Løyve til eit enkelt, bestemt arrangement som ikkje er omfatta av fast løyve kan bli gitt etter ei særskild vurdering. (alkoholova §§ 1-7a b). Løyve er tids- og stadsavgrensa.

6.3 Ambulerande løyve §4-5

Det kan gjevast ambulerande løyve for skjenking til slutta lag.

Med slutta lag meiner ein at det allereie før arrangementet tek til er danna ein slutta/privat lag av personar som samlast for eit bestemt formål i eit bestemt lokale. Døme på slutta lag er: bryllup, årsmål, jubileum. Arrangement som vert haldne av lag og foreiningar er ikkje å rekna som slutta lag.

Det er ikkje krav om skjenkeløyve i samband med private arrangement som bryllaup, årsmål, jubileum og liknande så sant det ikkje vert teke betalt for drikke og huseigar kun leiger ut lokale til arrangement § 4-5

6.4 Vilkår for skjenking på uteareal

- Løyvet vert gitt til eit klart avgrensa areal som er avskjerma i høve trafikk og brannrømningsveggar.
- Det er ikkje tillatt med musikk eller underhaldning ved bruk av elektrisk anlegg/høgtalar på uteserveringa etter kl 2300. Musikk eller underhaldning må uansett ikkje vere slik at den er til vesentleg sjananse ulempe for den som bur eller oppheld seg ved området uteserveringa er. Ved søknad om utviding av skjenkeareal til ein enkelt anledning kan det også innvilgast bruk av musikk og underhaldning etter kl 2300 ved større særskilde arrangement.
<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/musikkanlegg-og-helse/Musikkanlegg%20og%20helse%20>

7. Gebyr:

Gebyrsats for faste sals- og skjenkeløyve, og ambulerande/einskildløyve er regulert i [alkoholforskrifta § 6.2](#)

Gebyrsats for ambulerande/einskild løyve blir fastsatt av Helsedirektoratet.

8. Retningslinjer for avgrense eventuelle skadeverknader av skjenking av alkohol (alkohollova §1-7a)

a. Skjenkestadane bør ikkje liggje i/nær skular, barnehagar og idrettsanlegg.

b. Alminneleg skjenkeløyve kan ikkje bli gitt til lokale/stadar:

- som er spesielt retta mot ungdom under 18 år og/eller familiar med mindreårige, under dette vanlege kafear
- som er tiltenkt idretts- eller mosjonsaktivitet eller spesielle førebyggjande tiltak for ungdom – samstundes som slik aktivitet går føre seg
- i grunnskular og kombinerte anlegg for skule og andre formål må det ikkje kunne serverast alkohol eller takast med alkohol til nyting under arrangement i offentleg som privat regi. I kombinerte anlegg for skole og andre formål kan det i særlege høve gjerast unntak når desse anlegga vert nytta til kulturelle og sosiale føremål utanom skuletida [opplæringslova § 9-5](#).
- Alkohol kan heller ikkje takast med for nyting i slike anlegg. Ved utleige til særskilte arrangement som er av ein slik storleik at dei ikkje kan arrangerast i andre utleigelokale i nærområda, er større kommunale idrettshallar ikkje omfatta av dette punktet
- Stader som spesielt tiltrekkjer seg støy, ordensmessige problem eller kriminalitet bør ikkje bli gitt skjenkeløyve

e. For at det skal kunne gjevast skjenkeløyve som kan brukast i opningstida i eit kjøpesenter/butikksenter, må tiltaket vere i avlukka lokale.

f. Båtar/skip kan bli tildelt skjenkeløyve for alkoholhaldig drikk gruppe 1- 3.

9. Serveringsløyve: lov av 13.juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet § 15
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-13-55>

Som hovedregel må ein ha serveringsløyve for å utøve skjenkeløyve.

Vedtak på søknader om serveringsløyve vert delegert til rådmannen.

DEL II – Retningslinjer for behandling av alkoholsaker

Vilkår for løyve

a) Følgjande dokumentasjon må vera motteken før løyve kan takast i bruk.

1. Kopi av bruksløyve fra bygningsmyndighetene
2. Kvittering fra Altinn på at oppstartskjema er innsendt til Mattilsynet
3. Bevillingsgebyr må være betalt
4. Styrar og stedfortreder må dokumentere bestått kunnskapsprøve.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538#shareModal>
5. Dokumentasjon på at alle tilsette er registrert i arbeidstakarregisteret så snart som mogeleg og seinast innan ein måned frå oppstart.

b) Kontroll av sals- og skjenkestader

Det er kommunen sitt ansvar å kontrollere utøvelsen av kommunale sals- og skjenkeløyve (alkohollova § 1- 9)

c) Reaksjonar ved brot på alkohollova

Ved brot på alkohollova gjeld Forskrift om omsetning av alkoholhaldig drikk kapittel 10. Alkoholforskrifta § 10-1 til §10-6 inneheld eit system for prikktildeling ved brot på

løyvehavars alkoholrettslege plikter. https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538#KAPITTEL_1 Denne ordninga er obligatorisk og kommunen er pliktig til å følge krava i forskrifta.

Dersom det ved kontrollar eller politirapport vert rapportert alvorlege brot på alkohollova, har kommunen løyve til å inndra kommunalt sals- og skjenkeløyve for kortare eller lengre tidsrom.

Inndraging av sals- og skjenkeløyve er heimla i alkohollova § 1-

Del III Forskrift om sals-, skjenke- og opningstider i Alver kommune

Vedteken av kommunestyret i møte 2020

Fastsett med heimel i lov av 2.juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholhaldig drikk mv. § 3-7 og § 4-4

1. Sal og utlevering av alkoholhaldig drikk

- a. Sal og utlevering av alkoholhaldig drikk gruppe 1 på kvardagar kan skje frå 0800 til kl. 2000 på kvardagar.
- b. Sal og utlevering av alkoholhaldig drikk gruppe 1 på dagar før søn- og helligdagar kan skje frå kl. 0800 til kl. 1800. Dette gjeld ikkje dagen før Kristi Himmelfartsdag. Påske-, pinse-, jule- og nyttårsaften er salstida til kl. 1600. Sal av alkohol er ikkje tillate på juleafta.
- c. Sal og utlevering av drikk av alkoholhaldig drikk gruppe1 skal ikkje skje på søn- og helligdagar, 1. og 17. mai.

2. Alminnelege skjenketider

Skjenketida for alkoholhaldig drikk gruppe 1 og 2 er alle dagar frå kl. 0800 til kl. 0200 – med følgjande unnatak:

- d. Søn- og helligdagar startar skjenking frå kl.1200.
- e. Skjenketida for alkoholhaldig drikk gruppe 3 er frå kl. 1300 til kl. 0100 alle dagar.

Desse tidene gjeld som hovudregel også ved løyve til uteservering.

3. Opningstider

ALVER
KOMMUNE

Opningstid er ein halv time lengre enn skjenketida. Konsum av utskjenka alkohol skal opphøre seinast ein halv time etter skjenketidas slutt.

Sals-, skjenke- og opningstider i Radøy, Meland og Lindås	Lindås	Radøy	Meland	Merknad
SALG GRUPPE 1 OG 2				
Kvardagar	9.00 - 20.00	9.00 -20.00	9.00 -20.00	
Dag før søn-og helligdag	9.00 - 18.00	8.00 - 18.00	9.00 - 18.00	
Dag før Kr.himmelf.dag	9.00 - 20.00	9.00 - 20.00	9.00 - 20.00	
Jul-,nyttår- og påskeafta	9.00 - 15.00	08.00 -16.00 (ikkje sal julafta)	9.00 -15.00	
Søn-helligdag. 1. mai, 17.mai	ikkje sal	ikkje sal	ikkje sal	
Stemmedag	ikkje sal. Spesifisert i lokal forskrift	ikkje spesifisert i lokal forskrift.	ikkje spesifisert i lokal forskrift.	Sal tillatt ,jf.alkoholloven §3.7 når det ikkje er gjort lokalt vedtak om anna
SKJENKING INNANDØRS				
Gruppe 1 og 2				
Alle kvardagar	8.00 -02.00	08.00 .01.00	8.00 - 01.00	
Søndag	12.00 - 02.00	12.00 - 01.00	12.00 -01.00	
Fredag, laurdag, 2. juledag, nyttårsafta		- 02.00	- 02.00	
Gruppe 3				
Alle dagar	13.00 - 02.00	13.00 -24.00	13.00 -24.00	
Fredag, laurdag, 2. juledag, nyttårsafta			13.00 - 01.00	
Fredag, laurdag, kvardag før helgedag		13.00 - 01.00		
SKJENKING - UTANDØRS				
Gruppe 1 og 2	Følgjer skjenketider innandørs	Følgjer skjenketider innandørs	Fredag/laurdag 09.00 - 01.00	
Gruppe 3	Følgjer skjenketider innandørs	Følgjer skjenketider innandørs	Fredag/laurdag 13.00 - 01.00	
SLUTTA LAG				
Gruppe 1 og 2	09.00 - 02.00	09.00 - 02.00	09.00 - 02.00	
Gruppe 3	13.00 - 02.00	13.00 - 02.00	13.00 - 02.00	

Arkiv: FE-140
JournalpostID: 20/4354
Saksbehandlar: Kristin Nåmdal
Dato: 25.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Utval for helse og omsorg	
	Utval for næringutvikling og drift	
	Utval for areal, plan og miljø	
	Ungdomsråd	
	Råd for menneske med nedsett funksjonsevne	
004/20	Eldreråd	03.02.2020
004/20	Utval for oppvekst, kunnskap og kultur	04.02.2020

Planstrategi for Alver kommune 2020- 2023 - Høyring

Vedlegg i saken:

25.01.2020	Planstrategi for Alver kommune 2020-2023	1343961
25.01.2020	Utfordringsnotat Planstrategi for Alver (L)(17503)	1343962

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Råd og utval får Planstrategi for Alver kommune 2020- 2023 til uttale.

Saksopplysninger:

Bakgrunn

Kommunal planstrategi er eit verktøy for politisk prioritering av planinnsatsen, for å sikre ressurseffektiv og målretta planlegging.

Planstrategien skal drøfte utviklingstrekk i kommunen. Drøftinga er grunnlag for å ta stilling til planbehovet i kommunestyreperioden. Planstrategien tek stilling til kva samfunnsutfordringar som skal møtes av nye, eller revidering av eksisterande planar. Den tek ikkje stilling til innhaldet i planane.

Planstrategien skal vedtakast av kommunestyret seinast eitt år etter at det nye kommunestyret er konstituert.

Prosess

Fellesnemda behandla framlegg til planstrategi i møte den 02.09.19 og gjorde i sak følgjande FA- 039/19 Vedtak: Fellesnemda oversender vedlagte utfordringsnotat og planstrategi 2020 - 2024 til kommunestyret i Alver for endelig handsaming med følgjande tillegg: Områdeplan for Lindås må inn i planstrategien.

Formannskapet i Alver behandla planstrategien i møte den 05.12 .19 i sak 19/19.

Framlegg til Planstrategi for Alver kommune 2020-2024 er lagt ut på høyring i etter Plan og bygningslova § 10-1, kommunal planstrategi. Frist for høyringa er 26.02.19.

Råd og utval i Alver får planen til uttale.

Planen skal vedtakast i kommunestyre.

Grunnlag for planstrategi i Alver

For å sikre best mulig grunnlag for planarbeid og planprioritering inn i Alver, vart prosjektet «Planarbeid mot Alver kommune» starta hausten 2018. Mål for planarbeidet var å utarbeide grunnlag for planarbeid i Alver kommune.

Resultatmål for arbeidet var å kartlegge korleis kommunane arbeider med samfunnsplanlegging i dag og korleis dette blir organisert i eksisterande kommunar. Vidare skulle vi kartlegge overordna planar i kommunane Lindås, Meland og Radøy. Det skulle utarbeidast ei analyse som skal vere grunnlag for planprioritering og planstrategi i Alver Kommune. Som eit resultat av dette skulle vi utarbeide forslag til planstrategi.

Med utgangspunkt i bestillingen av prosjektet «Planer mot Alver» er det laga eit framlegg til planstrategi og utfordringsdokument for Alver.

Organisering av arbeidet med planstrategien

Det er etablert ei administrativ prosjektgruppa som har arbeida med eit moglegheit -og utfordringsdokumentet og framlegg til planstrategi.

Mogelegheit -og utfordringsdokumentet har vore presentert for fellesnemda i møte 4.mars.2019.

Det har vore administrative drøftingar av moglegheit -og utfordringsdokumentet og planbehov med leiargruppa i Alver.

Om planstrategien

Framlegget til planstrategi for Alver kommune og vurdering av planbehovet

er basert på:

- Intensjonsavtalen
- Status og erfaringar med kommunal planstrategi i dei tre kommunane
- Planstatus i dei tre kommunane med særlig fokus på planoppgaver som er vesentlige å ha på plass i ein tidlig fase i ny kommune
- Nasjonale og regionale rammer for planlegging og ynskje om meir effektiv planlegging
- Mogelighet og utfordringsdokumentet.

Det lagt vekt på følgjande områder for prioritering av planar:

1. Behovet for felles kommuneplan for Alver kommune.
2. Tydeleggjering av funksjon og rolle til dei definerte sentra i Alver kommune (Regionsenter, kommunesenter, lokal- og nærsenter)
3. Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – utviklingsaksen Frekhaug – Knarvik - Alversund
4. Tydeleggjere rolla som samfunnsutviklar og utvikling av framtidsretta tenester.

1)Behov for felles kommuneplan for Alver. For å få til ein heilskapeleg samfunnsutvikling er det behov for tidleg å starte opp arbeidet med ny kommuneplan. Samfunnsdelen har ei viktig rolle som verktøy for planlegging for ei berekraftig samfunnsutvikling, strategisk styring, politisk styring og medvirkning. Skal samfunnsdelen ha ein slik rolle for kommunestyre i Alver, bør samfunnsdelen utarbeidast uavhengig av arealdelen. Samfunnsdelen bør vedtakast så tidlig som mulig i perioden. Dokumentet skal vere eit strategidokument som kan gje tydelig retning for politiske prioriteringar og utvikling i Alver.

Når kommunar slår seg sammen vil den enkelte kommune sine arealplaner gjelde som før samanslåinga. Gjeldande arealdeler vil i realiteten bli tre kommunedelplanar i den nye kommunen. Planen vil gjelde for det same arealet som før, den vil være rettslig bindende og styrearealdisponeringa på same måte som før samanslåinga. Men planane vil ikkje vere samordna. Innbyggjarane og næringsliv i Alver treng ein føreseieleg og felles forvaltningspolitikk. Målet er difor å få vedteke ein ny arealdel for den nye kommunen så raskt det er mulig. Prosess og framdrift er skissert i planstregien.

2) Tydeleggjering av funksjon og rolle til dei definerte sentra i Alver kommune (Regionsenter, kommunesenter, lokal- og nærsenter) Intensjonsavtalen for

Alver kommune blei det vedteken ein senterstruktur for den nye kommunen.

Det bør gjennomførast ei overordna analyse på desse sentra i Alver. Sentrale problemstillingar vil vere: Kva funksjon har sentra i dag og korleis kan vi sjå på dei i samanheng. Kva finst av tilgang på fritidstilbod og offentleg og privat tenesteyting? Korleis er demografien, kva omland høyrer til lokalsentra og senteravgrensing. Kva areal er sett av til bustad og næring? Dette vil gjere oss i stand til å peike på nokre moglegheiter og utfordringar i sentra , for at dei skal vere eit godt tilbod til innbyggjarne og bidra til ei god heilskapleg utvikling i Alver.

3) Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – aksa Frekhaug – Knarvik – Alversund.

Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksa Frekhaug- Knarvik- Alversund. I dette området er det fleire nyleg vedtekne planer og omfattande planer i prosess. Vi bør arbeide med å knyte saman planene i området. Slik kan vi og ta strategiske beslutningar med omsyn til grøn mobilitet, grønstruktur og næringstruktur. Det bør utarbeidast ei moglegheitsstudie for aksa Frekhaug- Knarvik- Alversund.

4) Tydeleggjere rolla som samfunnsutviklar og utvikling av framtidsretta tenester.

Det er kommuneplanen sin samfunnsdel som skal seie noko om korleis kommunen skal utvikle seg som samfunn og organisasjon.

I intensjonsavtalen er det lagt særleg vekt på at Alver skal vere ein heilskapleg samfunnsutviklar og ein samla nærings, arbeids- og utdanningskommune. Den nye kommunen skal møte framtida sine utfordringar i tenestetilbodet, og tenestetilbodet skal vere der brukarane bur. Alver kommune skal også prioritera IKT i informasjon og dialog med innbyggjarane, og ynskjer å vera i front når det gjeld IKT i tenesteproduksjonen.

I planstrategien er det difor prioritert å gjennomføre planar som skal sikre at kommunen jobbar heilskapleg med samfunns- og næringsutvikling, i tillegg til planar som definerer ambisjonane på dei store tenesteområda innan helse, sosial og omsorg og oppvekst.

ALVER
KOMMUNE

Planstrategi for Alver kommune

2020-2023

1 Innleiing

Kommunal planstrategi er eit verktøy for politisk prioritering av planinnsatsen, for å sikre ei ressurseffektiv og målretta planlegging.

Planstrategien skal vedtakast av kommunestyret seinast eit år etter at det nye kommunestyret er konstituert. I tråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementet si (KMD) tilråding har dei tre kommunane som blir Alver kommune frå 1.1.2020 vedteke å samordna planbehovet med heimel i PBL. § 9-1, før ny kommune formelt trer i kraft.

Regjeringa legg kvart fjerde år fram nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging. Dei nasjonale forventningane skal fylgjast opp i fylkeskommunen og kommunane sitt arbeid med planstrategi og planer, og vert lagt til grunn for statlege myndigheter si medverknad i planlegginga. Regjeringa har bestemt at FN sine 17 berekraftsmål, som Norge har slutta seg til, skal vere det politiske hovudsporet for å ta tak i vår tid sine største utfordringar. Det er difor viktig at berekraftmåla blir ein del av grunnlaget for samfunns- og arealplanlegginga.

2 Alver kommune

2.1 Mål og visjonar for Alver

Alver kommune skal vera ein heilskapleg samfunnsutviklar og byggja fellesskap i ein region med sterk vekst og utvikling (Intensjonsavtalen).

2.1.1 Verdier, mål og prinsipp

Følgjande er lagt til grunn i intensjonsavtalen for Alver kommune.

- Me skal byggja ein ny kommune.
- Alle kommunar er likeverdige partar.
- Me skal ha respekt for kvarandre sine tradisjonar, kulturar og sterke eigenskapar i noverande organisasjon.
- Me skal ta med oss beste praksis frå kommunane inn i den nye kommunen.
- Me skal byggja vidare på felles identitet og kultur.
- Me skal involvere innbyggjarar, tilsette og næringsliv.
- Me skal ha likeverdige tenester i heile kommunen.
- Me skal vidareføra lokal tenesteproduksjon der brukarane bur.

- Me skal ha innbyggjarrettleiing i alle rådhusa.
- Me skal digitalisera dialogen med innbyggjarane.
- Me skal leggja stor vekt på næringsutvikling og arbeidsplassutvikling

2.2 Planlegging som verktøy for heilskapleg og berekraftig utvikling

Kommunal planlegging er eit verktøy for å få ein berekraftig, brukarorientert, effektiv og resultatorientert offentleg sektor. Kommunal planlegging er og eit verktøy for å styrkje samfunnsutviklarrolla i kommunane.

I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for berekraftig utvikling. Agendaen har 17 utviklingsmål for å fremje sosial, miljømessig og økonomisk berekraft. FNs berekraftmål er verden sin felles arbeidsplan, mellom anna for å sikre sosial rettferd, god helse og stanse tap av naturmangfald og klimaendringar. Måla skal vise veg mot ei berekraftig utvikling på kort og lang sikt.

Kommunar har ein sentral rolle i å realisere berekraftmåla i Noreg. Dei er nærmast innbyggjarane, lokale bedrifter og organisasjonar. Kommunane er ansvarlege for mykje av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påverkar levkåra og utviklingsmoglegheitene til folk. I Alver har berekraftmåla vore ein del av arbeidet med utfordringsnotatet og vil vere ein del av dei overordna planane som planstrategien tilrår.

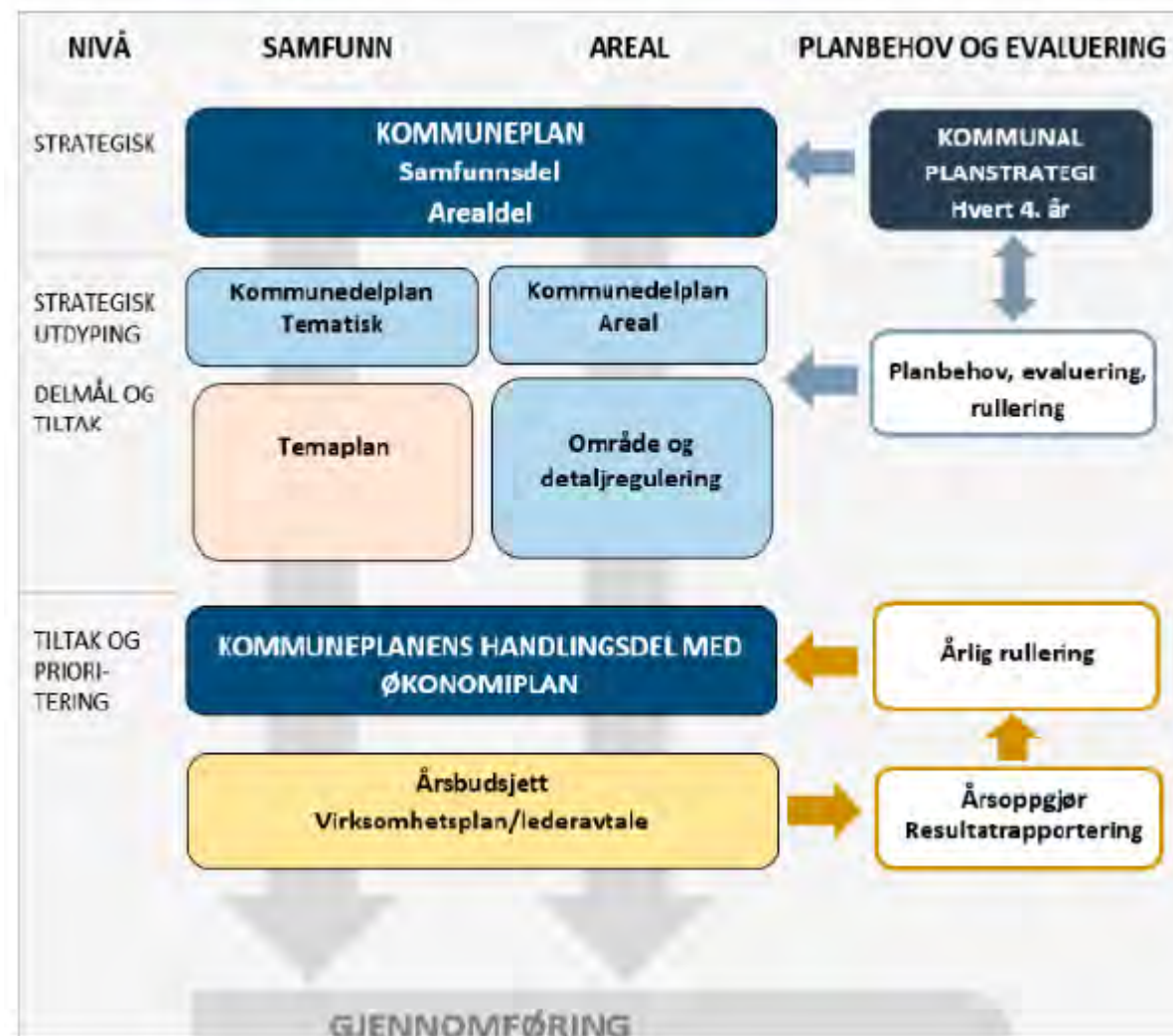
3 Plansystem og planarbeid i Alver

I Alver kommune skal planer vere eit godt styringsverktøy. Kva planer som blir prioritert vert vist i planstrategien. Planstrategien omtaler korleis plansystemet for Alver skal vere bygd opp med definisjonar av plantypar, omtale av rutinar, organisering og medverknadsstrategi for planarbeid.

Det er eit potensiale for å utvikle betre system, struktur og ein konsistent bruk av ulike planomgrep for samfunnsplanlegginga på tema- og sektornivå. Vi har og sett dette behovet i organiseringa av arbeidet med overordna planer i Alver. Tenestoområde plan og analyse skal ha ansvar for å prosjektstyre og samordne fag og temaplanar.

3.1.1 Planlegging som del av kommunen sitt styringssystem

Figuren nedanfor gjev ei oversikt over planane som inngår i kommunane sitt plan- og styringssystem:

3.1.2 Definisjonar av plantypar

Kommuneplanen samfunnsdel	Kommuneplanen sin samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar for kommunesamfunnet som heilskap, og som organisasjon. Samfunnsdelen gjev føringar for underordna planar i alle sektorar i kommunen.
Kommuneplanen arealdel	Kommuneplanen sin arealdel omfattar heile kommunen. Den er juridisk bindande og styrer den langsiktige arealutviklinga. Arealdelen skal sikre at arealbruken i kommunen bidreg til å bygge opp under mål og strategiar i samfunnsdelen.
Kommuneplanen sitt handlingsplan	Kommuneplanen sin handlingsdel er plan for gjennomføring av kommuneplanen sin samfunnsdel, kommunedelplaner og eventuelt andre planar. Handlingsdelen skal vise kva kommunen vil prioritere dei fire neste budsjettåra for å nå kommuneplanen sine mål.

Økonomiplan	Økonomiplanen skal omfatte heile kommunens virksomhet og gje realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventa utgifter og prioriterte oppgåver. Økonomiplanen skal omfatte minst ein 4-års periode, og vert revidert kvart år.
Årsbudsjett	Årsbudsjett er ein bindande plan for kommunen sine midlar og bruk av disse i budsjettåret. Årsbudsjettet skal konkretisere økonomiplanen og gjeld heile kommunen . I Alver vil vi samla kommuneplanen sin handlingsdel, 4- årig økonomiplan og årsbudsjett i eit dokument. Kommuneloven forsterkar koplinga mellom kommuneplanen samfunnsdel og økonomiplan. Handlingsprogrammet vise korleis vi skal følgje opp kommuneplanen. I tillegg inneheld handlingsprogrammet eit plan- og utredningsprogram. Denne skal følgje opp planstrategien med endeleg prioritering av når planoppgåvene skal gjennomførast med tildeling av ressursar.
Kommunedelplanar	Kommunedelplaner (KDP) kan utarbeidast for bestemte områder (areal), tema eller virksomhetsområder. Dei skal følgje opp utvalte mål i kommuneplanen sin samfunnsdel eller konkretisere arealbruken for eit avgrensa geografisk område. KDP har same juridiske status som kommuneplanen .
Reguleringsplan	Reguleringsplan er ein arealplan for eit avgrensa område. Planen består av eit arealkart med tilhøyrande føresegn som seier noko om bruk, vern og utforming av areal og fysiske omgjevnader. Reguleringsplan kan utformast som områderegulering eller detaljregulering: Områderegulering er ein kommunal reguleringsplan som brukast der det er krav om slik plan i kommuneplanen, eller kommunen finner at det er behov for å gje meir detaljerte områdevise avklaringar av arealbruken. Områderegulering utarbeidast som regel av kommunen. Detaljregulering er ein detaljert reguleringsplan for eit avgrensa område, og er ofte knytt til konkrete utbyggingsprosjekter. Både kommunen og private kan utarbeida detaljregulering.
Verksemdplaner	Verksemdsplaner er eit arbeidsverktøy for verksemdsleiar og tilsette. Dei er ein del av kommunen sitt styringssystem og skal med handlingsprogrammet forankre kommuneplanen sine strategiar og mål.

3.2 Organisering av planarbeid

Planarbeid i Alver skal organiserast som prosjekt. Planarbeidet skal følgje ein bestillingsrutine som viser kva plantype, styringsprosess og ansvarsliner som skal gjelde for planarbeidet. Det vert utarbeida ein prosjektomtale der mandat, organisering og ressursbruk blir avklart. Det skal og avklarast korleis planane skal følgjast opp etter vedtak.

3.3 Medverknad

Samfunnsplaner betyr noko for innbyggjarane sine liv. Det skal vere rom for dialog og medverknad, og opne avgjerdsprosessar, slik skaper vi gode lokalsamfunn.

Meland ungdomsråd deltek i planverkstad.

3.3.1 Strategi som skal leggjast til grunn for kommunen sitt planarbeid:

- Auka bruk av digitale verktøy i planlegginga
- I innbyggjarportalen skal for Alver skal alle planer gjerast tilgjengelig så snart dei er vedteke

- Det skal vere system for å følgje planer i prosess digitalt
- Det skal leggst tilrette for tidlig involvering i kommunen sine planprosesser
- Barn og unge sine stemmer skal ha eit særlig fokus
- Vi vil bruke Innovative og kreative medvirkningsmetoder i arbeidet med kommunen sine overordna styringsdokument og planarbeid
- Kommunen skal prøve ut ulike arenaer for samskaping i samarbeid med frivillige, organisasjoner og andre aktører

3.4 Planstatus i Radøy, Meland og Lindås

3.4.1 Kommuneplanen sin areal del

Når kommunar slår seg sammen vil den enkelte kommune sine arealplaner gjelde som før sammenslåinga. Gjeldande arealdeler vil i realiteten bli tre kommunedelplanar i den nye kommunen. Planen vil gjelde det samme arealet som før, den vil være rettslig bindende og styrearealdisponeringa på same måte som før sammenslåingen. Alle tre kommunane har vedteke kommuneplanen sin arealdel i 2019.

- Kommuneplan for Lindås, vedteke 15.10.19.
- Kommunedelplan Knarvik - Alversund med Alverstraumen vedteke 15.10.19
- Kommuneplan for Meland temarullering, vedteke 16.10.19
- Kommuneplan for Radøy, tema rullering vedteke 20.06.19

4 Alver kommune sine utfordringsbilete

I nasjonale forventningar til lokal og regional planlegging peikar regjeringen på at vi står overfor fire store utfordringar:

- Å skape eit berekraftig velferdssamfunn
- Å skape eit økologisk berekraftig samfunn
- Å skape eit sosialt berekraftig samfunn
- Å skape eit trygt samfunn for alle

4.1 Utviklingstrekk i Alver

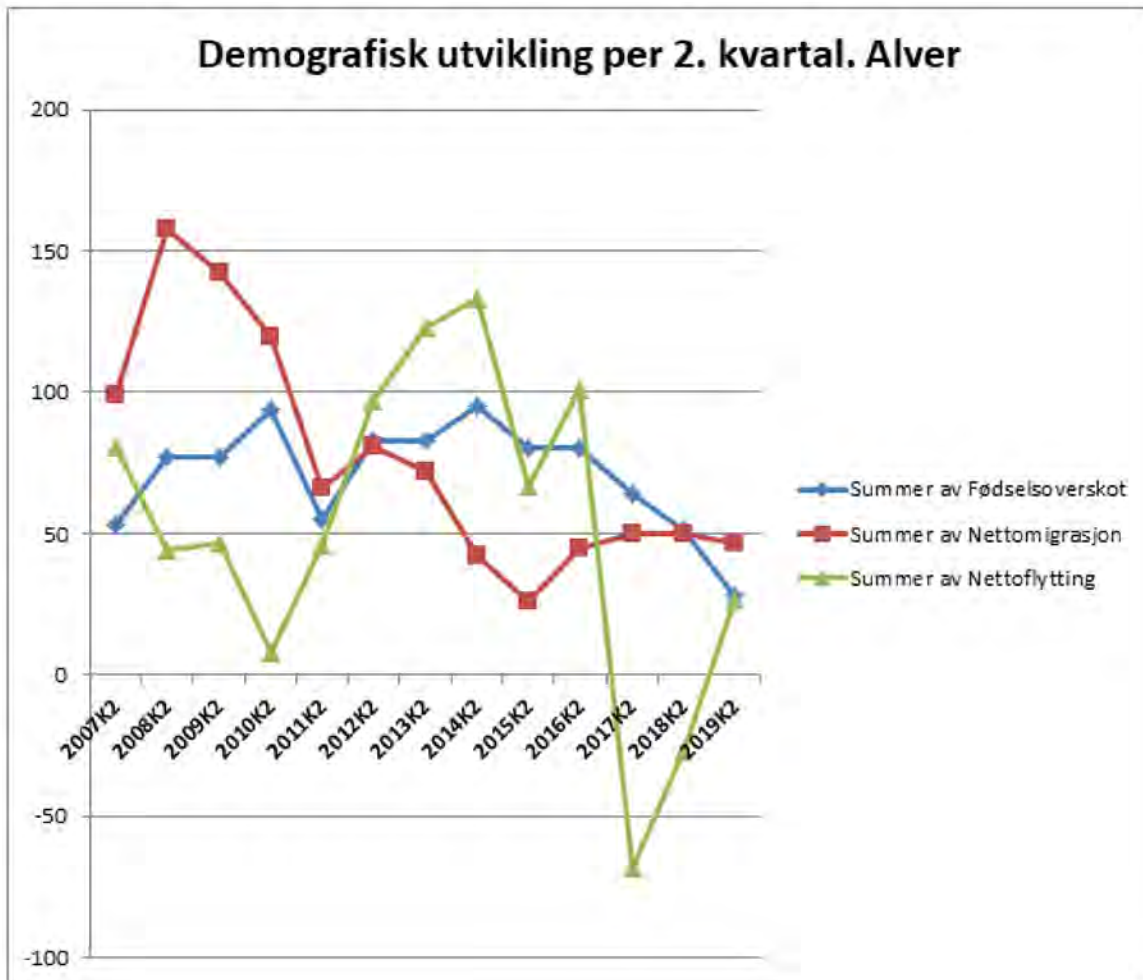
01.01.2020 er Radøy, Lindås og Meland kommunar blitt Alver kommune. Som ein stor kommune, både geografisk og i folketal, står Alver kommune overfor nye utfordringar og moglegheiter. Det er utarbeida eit mogeligheit og utfordringsnotat som tek utgangspunkt i nasjonal og regional statistikk. Målet er å skape eit bilete av den nye kommunen, kva status er, har vore og kva utfordringar og moglegheiter ein ser framover. Ved bruk kunnskapsbasert data kan vi peike på nokre tema som vil vere med å danne grunnlag for prioritering av planoppgåver i Alver.

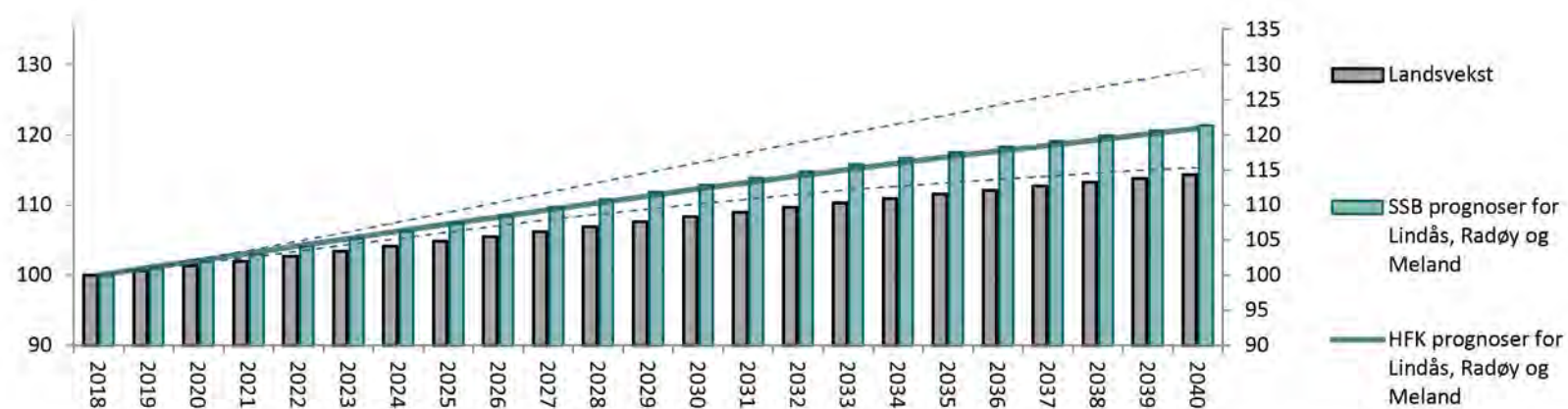
4.1.1 Befolkningsframskrivingar og framtidig demografi

Det er særleg flyttemønstra som vil påverke befolkningsutviklinga i Alver kommune dei neste 20 åra.

Flyttingar innanlands forventast i dei siste befolkningsframskrivingane å fortsette i same mønster som dei har dei siste 10 åra, med fortsett sentralisering, særleg blant unge vaksne. Dette får

konsekvensar som begge vil påverke Alver kommune. Ved at unge vaksne flyttar til meir sentrale strøk vert også ein større del av barna født sentralt. Dei eldre vert derimot i større grad att i bygdene, og distrikta kan dermed forvente ei sterkare aldring enn landet elles.

Befolkningsframskrivingar for Alver i ulike alternativ. Søyane visar hovudalternativet til SSB, mens dei stipla linjene viser hhv. låg- og høgalternativet. 2018 = 100

Kjelde: SSB og Hordaland Fylkeskommune

Prognose befolkningsendring 2018-2033, etter skulekrinsar
Kjelde: Norconsult

Som ein del av Bergensregionen kan ein forvente at dei sørlegaste delane av den nye kommunen vil oppleve stor tilflytting på grunn av sin nærleik til Bergen. Dette viser og befolkningsprognosane frå SSB og Hordaland fylkeskommune, som begge spår ei auke på rett i overkant av 20 % dei neste 22 åra. Dersom prognosane treff vil dette bety at dagens befolkning på 28 997 vil passere 30 000 i løpet av 2021, og nå 35 000 i løpet av 2039. Samanlikna med landet vil Alver ha ein sterk befolkningsvekst.

4.1.2 Folkehelse og levekår

Folkehelsearbeid er samfunnet si samla innsats for å oppretthalde, betre og fremje helsa i befolkninga.

Det er viktig at Alver i planlegginga motverkar og førebyggjer opphoping av levekårsutfordringar, og arbeider aktivt med tiltak for å styrkje tenester og setje i verk nærmiljøtiltak i levekårsutsette område. Gjennom planlegginga kan det leggjast gode rammer for ei betre folkehelse med meir aktivitet for alle grupper i befolkninga.

Sosial ulikheit i helse er systematiske helseforskjeller som følgjer inntekt, yrke og utdanning. Slike ulikskaper finn vi for dei fleste mål på helse, for begge kjønn og i dei fleste aldersgrupper.

Vi kan sjå på helse som endepunktet i ei årsakskjede. Grunnleggande sosiale tilhøve som utdanning og økonomi vil saman med miljøtilhøve, levevanar og helsetenester påvirke helsa. Kommunen kan setje inn tiltak for å bedre helsa og utjevne helseforskjeller på alle ledd i årsakskjeden. Nøkkelen til reduserte helseulikskaper ligg i den samla innsatsen, og ikkje i nokon få enkelttiltak. Her har Alver verkemiddel.

Når Alver kommune lager planar eller godkjenn tiltak, bør ein reflektere over:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Sikra kommunen aktivt gode vilkår for god psykisk og fysisk helse i planlegginga?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjer at ikkje alle kan gjere nytte av tiltaket eller tenesta?
- Krev tiltaket, arealet eller tenesta spesielle kunnskap eller ressursar som er ulikt fordelt i befolkninga?

Desse vurderingane må byggje på statistikk og analysar, og kunnskap om lokale tilhøve. Som eksempel kan ein leggje til grunn at barn og unge som ikkje bur nær lokalsentra i Alver, i stor grad vil vere avhengig av å bli køyrt med bil for å kunne delta på ulike sosiale arenaer. Dei som ikkje bur nær eit grøntområde/tursti vil ikkje kome seg på tur utan at nokon kan køyre dei. Men ikkje alle har bil sjølv, eller noen som kan køyre dei. Vi veit og at ungdom i Alver ynskjer fleire tilbod på fritida si. Kva skal dei halde på med om dei ikkje er med i korps eller idrettslag? Slik lokalkunnskap, kunnskap om sosial ulikskap, og tydinga av mellom anna deltaking for folkehelsa, må leggjast til grunn for avgjerder i Alver kommune. Det må ein kunne sjå igjen både i planstrategien, kommuneplanen sin samfunnsdel, og i arealdelen med formål, føresegner og omsynssoner.

4.1.3 Busetjingsmønster og senterstruktur

Med areal på om lag 680 kvadratkilometer er Alver kommune blant dei større kommunane i Vestland fylke. Frå Nordhordlandsbrua til dei ytste delane av Lindåshalvøya, Radøy eller Holsnøy er det mellom tre og fire mil. Dei viktigaste samferdsleårene i kommunen er Europaveg 39 over Flatøy og vidare langs sørsida av Lindåshalvøya, og fylkesveg 57 mellom Knarvik og Mongstad.

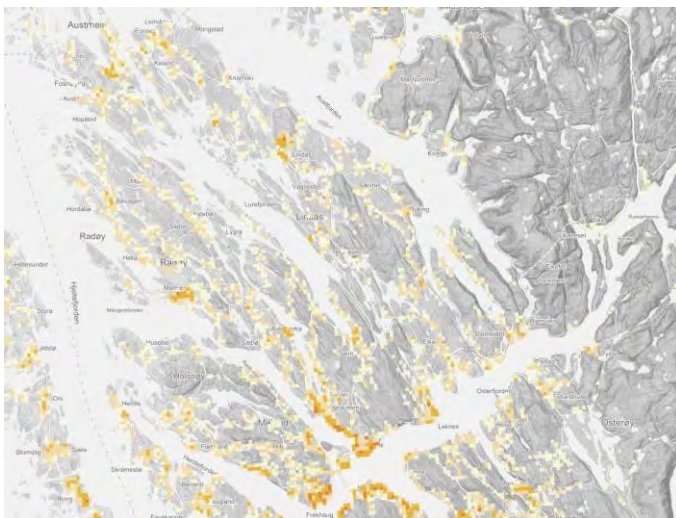
Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksen Frekhaug-Knarvik- Alversund, som har hatt sterk vekst dei siste tiåra. Kommunen kjenneteiknast likevel av eit spreidd busetjingsmønster.

Rolla til Knarvik som kommunesenter er å tilby tenester for heile kommunen . Knarvik er og regionsentert . I tillegg har Knarvik funksjon som lokalsenter for dei 9 500 innbyggjarane som har det som næraste senter.

Av lokalsentera er det Frekhaug som har flest innbyggjarar i sitt omland. Dei 5 360 innbyggjarane som sokna til Frekhaug utgjorde 19 prosent av innbyggjartalet i Alver i 2018.

Folketettleik kring sentera er òg med å støtte opp under handel- og tenestetilbod og påverkar kva type handel eller tenester det er marknad for.

Kart som syner kvar folk bur i Alver

4.2 Berekraftig utvikling som premiss

Alver kommune ynskjer ei utvikling som imøtekjem vårt forbruk og investeringar, utan at det svekker innbyggjarane sine moglegheiter til i framtida å få dekkja sine sosiale, kulturelle, økonomiske og materielle behov. Det å vere ein kommune i vekst i ein attraktiv region, vil om det handterast på ein god måte, gje positive ringverknader. Ei utvikling med berekraft som eit prinsipp medfører at innsatsen må rettast mot fleire områder. Alversamfunnet legg til grunn at kjerna i berekraftig utvikling er å behandle økologisk, økonomisk og sosial berekraft i ein samanheng.

Sosial berekraft: Eit samfunn som gjer innbyggjarane lik tilgang til sysselsetting, kultur, eigna bustader, og gode bumiljø, utdanning, tryggleik og deltaking i lokalsamfunnet.

Økonomisk berekraft: Eit samfunn som skapar verdiar og utvikling i lokalsamfunnet som over tid opprettheld eit godt velferd- og tenestetilbod.

Miljømessig berekraft: Eit samfunn som tek overordna miljøomsyn, sikrar miljø- og naturressursar mot nedbygging og forureining og bidreg til å førebygga klimaendringar.

4.2.1 Oppsummering frå moglegheit og utfordringsnotatet

Demografi

- Alver kommune har lenge hatt sterk folketalsvekst som følgje av tilflytting, innvandring og fødselsoverskot.
- Tilflyttinga av barnefamiliar har bidrege til ei ung befolkning.
- Folketalsveksten har vore sterkast i sentrale delar av kommunen, langs aksen Frekhaug, Knarvik, Alversund.
- Det er venta vekst i alle aldersgrupper i åra som kjem, men prosentvis er veksten venta å vere størst blant dei eldre.

Sosial ulikskap i helse

- Ungdommar som er nøgde med lokalmiljøet sitt er mindre i Alver enn i samanliknbare kommunar
- Tal på ungdommar som er mykje plaga av einsemd er større i Alver enn i samanliknbare kommunar.
- Born som bur i hushaldningar med vedvarande låg inntekt har vakse dei siste ti åra.
- Ein av fem ungdommer fullfører ikkje vidaregående skule

Busetjing- og flyttemønster

- Stadig større del av innbyggjarane i Alver kommune bur i tettbygde område, men andelen er lågare enn i samanliknbare kommunar.
- Dei fleste barnefamiliane i kommunen bur i dei sentrale delane av kommunen.
- Dei fleste over 70 år bur i dei sentrale delane av kommunen.
- Tilflyttinga til Alver har vore sterkast i områda Frekhaug, Knarvik og Alversund. Dei same områda har hatt sterk tilflytting frå andre delar av kommunen.
- Størsteparten av dei som flyttar internt i Alver kommune flyttar innanfor sitt eige nærområde

Næringsutvikling

- Næringsstrukturen i Alver er særmerka ved at andelen som jobbar innan industri er stor.
- For privat sektor har arbeidsplassutviklinga vore sterkast innan transport og lagring, samt eigedomsnæringa.
- Tapet av arbeidsplassar har vore størst innan handelsnæringa, overnatting og servering samt fleire industrinæringar
- Alver har betydeleg handelslekkasje til Bergen

Infrastruktur og samferdsel

- I områda med størst utbyggingspress er det eit relativt stort behov for oppgradering av vatn- og avlaupsanlegg, medrekna systematisk vedlikehald av m.a. vasskjelder.

Naturmiljø, landskap og klima

- Sidan 2005 har det blitt om lag 600 dekar mindre jordbruksareal i Alver kommune
- Mellom 2005 og 2018 blei det oppført om lag 1 100 nye bygningar i strandsona i Alver kommune. Dei fleste av desse var garasjar og uthus.
- Kommuneplanarbeidet må mellom anna omfatte det særmerkte landskapet i Alver frå hav til fjell, dei spesifikke klimautfordringane som for ein stor del følgjer av auka nedbørsmengder, forvaltning av særmerkte naturtypar, vilkåra for landbruksdrift, ferdsel og friluftsliv, forvaltning av kystkulturen og øykulturen.

Kommunal tenesteyting

- Helse og omsorg står for 31 prosent av utgiftene til Alver kommune
- Andelen brukarar av omsorgstenester i Alver ligg om lag på landsgjennomsnittet målt per 1000 innbyggjar.
- Per 2018 var det 3 661 grunnskuleelevar i Alver kommune, fordelt på dei 22 kommunale grunnskulane.
- Alle skulane i kommunen oppfyller normkrava til lærartettleik for 5.-7. trinn.
- Seks skular i kommunen oppfyller ikkje normkrava til lærartettleik for 1.-4. trinn.
- Barneskulane i Alver har låg måloppnåing i nasjonale prøvar, samanlikna med gjennomsnitt for fylket og Noreg under eitt
- Det er om lag like mange born per årsverk i barnehagane i Alver som i fylket og landet under eitt.

5 Vurdering av planbehov i Alver

Vurdering av planbehovet for Alver er basert på:

- Intensjonsavtalen

- Status og erfaringar med kommunal planstrategi i dei tre kommunane
- Planstatus i dei tre kommunane med særleg fokus på planoppgåver som er vesentlege å ha på plass i ein tidlig fase i ny kommune
- Nasjonale og regionale rammer for planlegging og ynskje om meir effektiv planlegging
- Mogelighet og utfordringsdokumentet

Prioritering

- 1) Behovet for felles kommuneplan for Alver kommune
- 2) Tydeleggjering av funksjon og rolle til dei definerte sentra i Alver kommune (Regionsenter, kommunesenter, lokal- og nærsenter)
- 3) Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – utviklingsaksen Frekhaug – Knarvik - Alversund
- 4) Tydeleggjering av rolla som samfunnsutviklar og utvikling av framtidsretta tenester

5.1 Behov for felles kommuneplan for Alver

Mål for samfunnsutviklingen skal avklarast gjennom ny kommuneplan. Samfunnsdelen har ein viktig rolle som verktøy for planlegging for ei berekraftig samfunnsutvikling, strategisk styring, politisk styring og medvirkning. Skal samfunnsdelen ha ein slik rolle for kommunestyre i Alver, bør den utarbeidas uavhengig av arealdelen og vedtakast så tidlig som mulig i perioden.

Når kommunar slår seg sammen vil den enkelte kommune sine arealplaner gjelde som før sammenslåinga. Gjeldande arealdeler vil i realiteten bli tre kommunedelplanar i den nye kommunen. Planane vil ikkje vere samordna. Innbyggjarane og næringsliv i Alver treng ein føreseieleg og felles forvaltningspolitikk. Målet er difor å få vedteke ein ny arealdel for den nye kommunen så raskt det er mulig. Alver kommune er best tent med at kommunestyre i den nye kommunen ser areal i samanheng og utviklar ein arealpolitikk tilpassa dei utferdingane og mulighetene som Alver vil stå ovanfor.

I det arbeidet må vi gjere ei heilskapleg vurdering av viktige tema som demografisk utvikling, mobilitet, lokalisering av nærings- og buområder og utvikling av senterstruktur.

5.1.1 Kommuneplan for Alver vert utarbeida i planperioden i to fasar:

- Samfunnsdelen med overordna arealstrategi vedtak innan 2021
- Arealdelen i tråd med ny samfunnsdel, med vedtak innan vår 2024

5.1.2 Andre områder med planleggingsbehov

Planstatusen viser at mange tema- og kommunedelplanar er vedtatt i dei tre kommunane, men plan oppgåver er også sett på vent for å kunne sjå dette i samanheng med ny kommune. Ny overordna politikk for samfunnsutviklinga vil bli nedfelt i ny kommuneplan. Nye strategiske planbehov utover det, er knytt til ulike samfunnsutfordringar der kommunen har behov for kunnskap eller utdjuping.

Det er behov for planer på områder der det er nødvendig å få på plass ein felles politikk, forvaltning eller prioritering av tiltak, så tidlig som mulig.

6 Planstrategi for Alver 2020-2023

Samfunnsdel for Alver

Samfunnsdelen er kommunen sitt viktigaste strategiske verktøy for å samordne samfunnsmåla for Alver.

Prosess for arbeid med samfunnsdel for Alver kommune

Hausten 2019 går vi i gang med planlegging av arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel for Alver kommune. Arbeidet med samfunnsdelen blir unik i den forstand at vi skal etablere ein heilt ny kommune. Tre kommunar skal knytast saman til ein. Arbeidet med ny kommuneplan vil vere eit viktig verktøy for å lykkes i denne transformasjonsprosessen.

Å byggje den nye kommunen skal bety noko for utviklinga av stadsidentitet og tilhørse, og for framtida sitt miljø og samfunn. Det må utarbeidast ein felles kommuneplan som legg føringar for korleis ønska vekst og utvikling skal skje. Det er viktig at Alver er kjent med sine framtidige utfordringar og at kommuneplanen synleggjer kva ulike behov og omsyn som skal bli vekta mot kvarandre. Det er utarbeida eit utfordringsnotat som skal danne grunnlag for å velje ut kva hovudtema vi skal fokusere på i planen.

FN's berekraftsmål skal leggst til grunn for Alvers nye kommuneplan. Berekraftsmåla vil vere ein del av kommunen sitt overordna styringsmål, og det må etablerast eit system som sikrar at berekraftsmåla blir følgt opp og at resultat blir oppnådd.

Det vil vere eit godt plangrep å få på plass arealstrategi i samfunnsdelen til kommuneplanen. Dette kan gjere arealplanane betre tilpassa behova og utfordringane til samfunnet. Arealstrategien kan medverke til heilskapleg avveging mellom nasjonal, regional og kommunal arealpolitikk. Arealstrategien gjev langsiktig retning til areal- og ressursforvaltninga til kommunen.

Organisering

Arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel vil bli organisert som eit prosjekt med ei administrativ prosjektgruppe og med tilhøyrande tverrfaglege arbeidsgrupper for å sikre god fagleg diskusjon av alle tema. Formannskapet er politisk styringsgruppe for prosessen. Det blir lagt opp til tett samarbeid mellom prosjektgruppa og politisk styringsgruppe.

Medverknadsstrategi for samfunnsdelen

Kommuneplanen sin samfunnsdel er viktig for alle som bur og driv næring i Alver kommune. Før vi startar med sjølve planen, ønskjer vi å høyre kva ulike grupper i kommunen meiner om framtida si. Målet er å sikre brei og god medverknad på alle tema samfunnsdelen skal omhandle. I løpet av prosessen vil vi legge opp til god tid til medverknad og hente inn innspel frå tre hovudgrupper; innbyggjarar, frivillige lag og organisasjonar, næringsliv, administrasjonen og politiske råd og utval.

Det vil det bli laga konkrete medverknadsopplegg til desse hovudgruppene. Målet er å motivere flest mogleg til å kome med innspel. Strategien er å seinke terskelen, ved å ta i bruk blant anna etablerte møteplassar, digitale verktøy og sosiale medier.

Form

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal vere eit kortfatta, spissa og tydelig dokument. Planen skal vere eit konsistent planverktøy som sikrar god styring gjennom handlingsplan/ økonomiplan og andre plandokument i perioden. Arealstrategiane skal gje overordna føringar for kommunen si fysiske utvikling i eit langsiktig perspektiv og leggst til grunn for revisjon av kommuneplanen sin arealdel.

Framdriftsplan

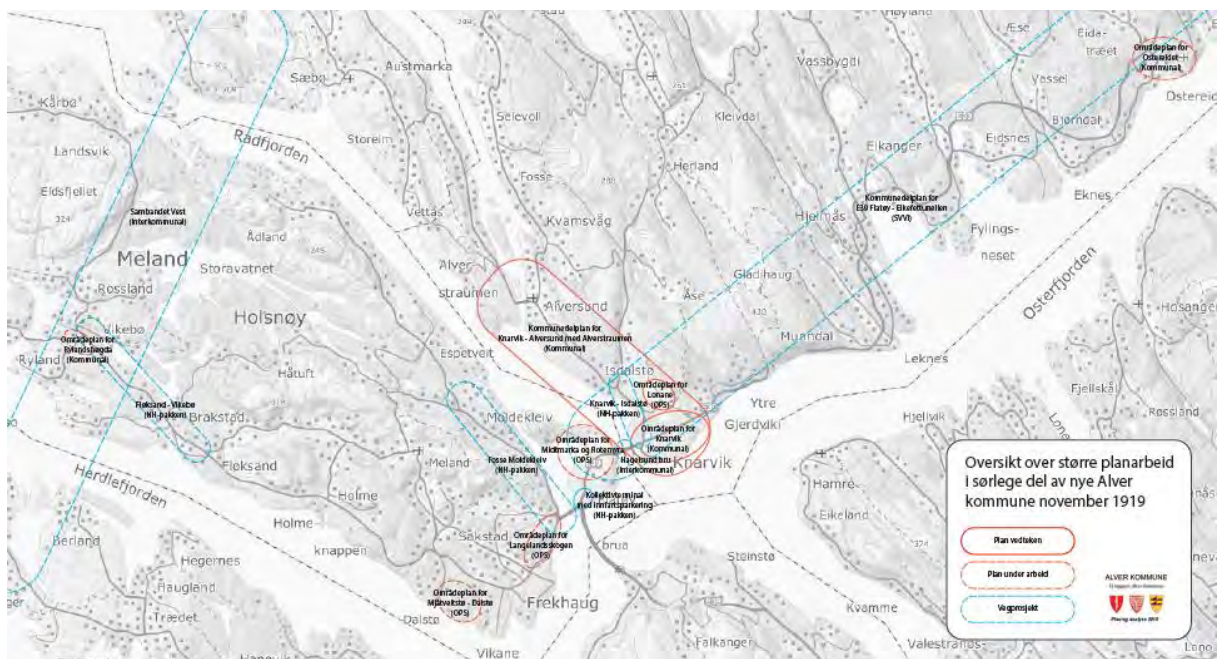
Fase	Aktivitet	Haut 2019	Vår 2020	Haut 2020	Vår 2021
Fase 1: Plan-program	Administrativ planlegging	x			
	Politisk involvering		x		
	Planprogram på høyring og offentleg ettersyn		x		
	Vurdering av innspel		x		
	Vedtatt planprogram		x		
Fase 2: Samfunns-delen	Medverknadsperiode Samfunnsdelen		x		
	Frist for innspel i medverknadsperioden			x	
	Utarbeiding av rapporter				
	Politisk involvering			x	
	Arbeidsmøte med kommunestyret			x	
	Utarbeiding av høyringsutkastet			x	

	Politisk handsaming			X	
	Høyring og offentlig ettersyn				X
	Vurdering av merknadar og innspel				X
	Tilråding i formannskapet				X
	Vedtak i kommunestyret				X

6.1.1 Samfunnsanalyse/mulighetstudie i aksen Frekhaug – Knarvik- Alversund

Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – utviklingsaksen Frekhaug – Knarvik - Alversund

Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksen Frekhaug-Knarvik- Alversund, som har hatt sterk vekst dei siste tiåra. I dette området er det fleire nyleg vedtekne planer og omfattande planer i prosess. Her er det tilrettelagt for bustader, næring og infrastruktur. Samfunnsanalysen vil ha mål å vurdere potensiale i eit overordna perspektiv, med fokus på dagens situasjon og vurdering av planane i området. Slik kan vi og ta strategiske val med omsyn til korleis vi skal utvikle gode bustadmiljø, grøn mobilitet, grønstruktur og næring. Det bør utarbeidast ei samfunnsanalyse/ mogleighetsstudie for aksen Frekhaug-Alversund- Knarvik.

Kart som syner planer i saksen Knarvik- Alversund – Frekhaug

6.1.2 Samfunnsanalyse og mulighetstudie for kommune, lokal- og nærsenter i Alver

I Intensjonsavtalen for Alver kommune er det vedteke ein senterstruktur for den nye kommunen. Knarvik er kommunesenteret i Alver kommune, men har også funksjon som regionsenter i regionen Nordhordland. I tillegg har Frekhaug, Manger, Ostereidet, Lindås, Vikebø og Bøvågen status som lokal og nærsenter. Desse har ulik karakter, storleik og tenestetilbod til innbyggjarane. Det bør gjennomførast ei overordna analyse på lokal og nærsentra i Alver. Sentrale problemstillingar vil vere: Kva funksjon har sentra i dag og korleis kan vi sjå på dei i samanheng. Kva finst av tilgang på fritidstilbod og offentleg og privat tenesteyting? Korleis er demografien, kva omland høyrer til lokalsentra og senteravgrensing. Kva areal er sett av til bustad og næring? Dette vil gjere oss i stand til å peike på nokre moglegheiter og utfordringar i sentra. Ei samfunnsanalyse og mulighetstudie kan og danne grunnlag for vidare område og detaljplanlegging i lokalsentra i Alver, til dømes som områdeplanar for Austmarka- Alversund, Bø-sentrum, Manger sentrum og Lindås senter.

Prioriterte planer i perioden 2020-2023

Planer	Om planen	Oppstart	Avslutt	Ansvar
<i>Samfunnsdelen med overordna arealstrategi</i>		Vår 2020	2021	Plan og analyse
<i>Arealplan</i>		Haust 2021	2024	Plan og analyse
<i>Kommunedelplan</i>				
<i>Kommunedelplan for oppvekst</i>		Vår 2020		Oppvekst prosessstyrt frå plan og analyse
<i>Kommunedelplan for helse, sosial og omsorg</i>		Vår 2020		Helse prosessstyrt frå plan og analyse
<i>Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og folkehelse</i>	Det er utarbeida eit strategi og styringsdokument for idrett og friluftsliv. Det dekkjer behovet i ein overgangs-periode. Det bør utarbeidast ein temaplan for idrett, friluftsliv og folkehelse. Dette er nødvendig både for å få spelemidlar til	Haust 2020		Kultur i samarbeid med plan og analyse

	anlegg, og for å sjå heilskapleg på behov for anlegg og tiltak i ny kommune.			
<i>Temaplaner</i>				
<i>Kulturminneplan</i>	Kommunane har hovudansvaret for å identifisere, verdsetje og forvalte verneverdige kulturminne, kulturmiljø og kulturhistoriske landskap i tråd med nasjonale mål. Lindås og Meland har avventa å utarbeide kulturminneplan til vi er Alver kommune	Temakart som grunnlag for arealplanen		Samfunnsutvikling
<i>Kulturplan</i>	Kulturplan vil vere ein del vere ein del av arbeidet med samfunnsdelen.			
<i>Plan for beredskap og samfunnstrygg.</i>		Vår 2021		Samfunnsutvikling
<i>Hovudplan for vatn og avlaup</i>		Vår 2020		Teknisk drift og forvaltning
<i>Overordna vedlikehaldsplan for kommunale vegar</i>		Haust 2020		Teknisk drift og forvaltning
<i>Overordna vedlikehaldsplan for kommunal bygningsmasse</i>		Haust 2020		Teknisk drift og forvaltning
<i>Landbruksplan</i>	Vil vere eit sentralt tema i samfunnsdelen			Samfunnsutvikling/Arealforvaltning
<i>Akvakulturplan</i>				
<i>Klima- og miljøplan</i>	Intensjonsavtalen seier at den nye kommunen vil	Fokus på klima og miljø bør vere i eit overordna	2023	Plan og analyse og næring

	utarbeida ein klima- og miljøplan. I arbeidet vil vi ha særskilt fokus på alternative energiformer, miljøeffektive løysingar og å førebyggja klimaendringar gjennom lokal handling.	perspektiv og skal gjennom- syre alle planer vi arbeider med i Alver. Dette blir ein del av arbeidet med samfunnsdelen		
<i>Strategisk næringsplan</i>		Vår 2020		Næring og utvikling
<i>Alkoholpolitisk plan for Alver</i>	Kommunane har utsatt å rullere sine Alkohol-politiske handlingsplaner i påvente av ny kommune. Ny felles plan må utarbeidast.	Vår 2020	Vår 2020	Helse
<i>Smittevernplan</i>	Smittevernplan er lovpålagt og må utarbeidast for Alver	Vår 2020	Vår 2020	Kommuneoverlege
<i>Trafikk tryggleiksplan</i>		Haust 2022	Vår 2023	Teknisk drift og forvaltning
<i>Bustadsosial handlingsplan</i>		Vår 2022		Helse og Teknisk drift og forvaltning
<i>Plan for å styrke fastlegeteneste- ne i Alver kommune</i>				Helse
<i>Veteranplan</i>				Helse
<i>Strategiar</i>				
<i>Digitaliserings- strategi</i>	Digitaliseringsstrategi- en for Alver skal være et helhetlig, overordnet og styrende dokument	Intensjonavtalen sier»Den nye kommunen vil prioritera IKT i informasjon og dialog med innbyggjarane, og ynskjer å vera i front når det gjeld IKT i tenesteproduksj on»		Næring, IKT

<i>Grønn mobilitet</i>	Strategi for nærtur, sykkel og aktivitet i Alver	Vår 2020	Ein del av kunnskaps g. arealdelen	Samfunnsutvikling og teknisk drift og forvatning
<i>Samfunnsanalyser/mulighetsstudier</i>				
<i>Mulighetsstudie Frekhaug-Alversund-Knarvik</i>		Vår 2020		Plan og analyse/næring
<i>Mulighetsstudie lokalsenter i Alver</i>		Vår 2020		Plan og analyse/næring
<i>Reguleringsplaner knytt til infrastruktur og intensjonsavtalen «Den nye kommunen skal jobba for effektiv internkommunikasjon og for å realisera lokale samferdsleprosjekt»</i>				
<i>Alversund bru</i>	Regulering av Alversund sentrumsutvikling og infrastruktur	haust 2020		SVV/Plan og analyse
<i>Ringveg Nordhordland</i>				
<i>Sambandet Vest</i>	Formålet til prosjektet Sambandet Vest er å realisere infrastruktur til et tverrsamband mellom kommunane Askøy, Meland, Radøy, Lindås og Austrheim. Planprogram er utarbeida			SVV/ Samfunnsutvikling
<i>Hagelsund bru</i>	Regulering av gang og sykkelveg over Hagelsund bru	I prosess		SVV/ Samfunnsutvikling
<i>Planer i prosess</i>				
<i>Områderegulering Midtmarka og Rotemyra</i>				
<i>Områderegulering av Langelands-</i>				

<i>skogen</i>				
<i>Områdeplan for Manger senter</i>				
<i>Områdeplan for Ostereidet</i>				
<i>Områdeplan for Lindås</i>				
<i>Regionale planprosessar i 2020-2024 som vil involvere Alver i stor grad i perioden</i>				
<i>Vassregion for Hordaland</i>	Plan for vassforvaltning for Hordaland vassregion vart godkjent i 2016 og gjeld til utgangen av 2021. Arbeidet er no starta opp med å oppdatere planen for perioden 2022 -2028			Samfunnsutvikling Arealforvaltning
<i>Strategi for biosfære- område Nordhordland</i>				Samfunnsutvikling

2019

ALVER KOMMUNE

Vi bygger Alver kommune

Moglegheits- og utfordringsdokument

Innhold

1. Innleiing	3
2. Definisjonar	4
Berekraftig utvikling som premiss	5
3. Befolkningsutvikling	8
3.1. Folketalsutvikling	8
3.2. Demografi	9
3.3. Befolkningsframskrivingar og framtidig demografi	10
Innvandrarar	15
4. Sosial ulikheit i helse	16
4.1. Oppvekst og utdanning	17
4.2. Hushald med låg inntekt	19
4.3. Deltaking i arbeidslivet	20
4.4. Helsevaner	21
4.5. Bustad, nærmiljø og deltaking	21
5. Region, kommune og tettstadsutvikling	22
5.1. Busetjingsmønster	22
.....	25
5.2. Flyttemønster	26
5.3. Senterstruktur	27
5.4. Handelsnæringa i Alver kommune	28
Handelsnæringas dekningsgrad	29
6. Næringsutvikling	31
6.1. Sysselsetjingsgrad/yrkesdeltaking	31
6.2. Næringsstruktur	31

Arbeidsplassutvikling	32
Nyetablerte føretak	34
7. Infrastruktur og samferdsel	35
7.1. Kommunale vegar	35
7.2. Samferdselsprosjekter	35
Nordhordlandspakken	35
KDP E39 Mellom Åsane/Vågsbotn og Nordhordlandsbrua	36
Sambandet vest	37
7.3. Vatn og avløp	38
7.4. Kommunal bygningsmasse	39
Offentlege bygningar	39
Kommunale bustader	39
7.5. Pendling	40
8. Naturmiljø, landskap og klima	41
8.1. Arealbruk	41
8.2. Omdisponering av dyrka mark	42
8.3. Bygningar i strandsona	42
9. Kommunal tenesteyting	44
9.1. Helse og omsorg	44
9.2. Grunnskule	45
9.3. Barnehagar	49
9.4. Kultur og frivilligheit	51
10. Sosial berekraft	53
11. Økonomisk berekraft	54
12. Miljømessig berekraft	55

1. Innleiing

01.01.2020 vert Radøy, Lindås og Meland kommunar til Alver kommune. Som ein stor kommune, både geografisk og i folketal, står Alver kommune til dels ovanfor andre utfordringar og moglegheiter. Dette utfordringsnotatet tek utgangspunkt i nasjonal og regional statistikk for å forsøke å skape eit bilete av den nye kommunen, kva status er, har vore og kva utfordringar og moglegheiter ein ser framover.

Dette er eit fagdokument. Vi har hatt fokus på at dette dokumentet skal vere politisk nøytralt og alle anbefalingar og prioriteringar som har verte gjort her har blitt gjort på grunnlag av statistikk og faglege vurderingar. Likevel vil det vere ulike oppfatningar av tema det er viktig å ha kunnskap om, då politikk handlar om verdiar, og kunnskap er eit verktøy for å synleggjere ulike verdimesige tilhøve.

Dette dokumentet skal primært nyttast som grunnlag for ein diskusjon kring mål, strategiar og planoppgåver som skal innarbeidast i forslag til ein kommunal planstrategi for Alver kommune. Vi har forsøkt, så langt det har vert mogleg, å gjere dei ulike kapitla uavhengig av kvarandre, slik at kvar del kan brukast til ulike deler av samfunnsplanlegginga i kommunen, og sikre at dette vert eit levande dokument. Dokumentet er tenkt å primært vere eit elektronisk dokument.

Dokumentet er bygd opp etter tema, kor det for kvart tema først kjem ei deskriptiv framstilling av dagens situasjon og forventningar om framtida, deretter ein kort diskusjon om dei sosiale, økonomiske og miljømessige implikasjonane dette har for kommunen vår. Det er denne delen som dannar grunnlaget for dei prioriteringane som blir gjort i dette dokumentet.

Dokumentet startar med å beskrive befolkninga i den nye kommunen, korleis den er samansett, korleis den har utvikla seg og forventa utvikling fram mot 2040. Etter dette seiast det noko om busetjingsmønster, tettstads- og senterutvikling og handelsnæringa i kommunen. Som eit naturleg framhald av dette kjem ei utgreiing om næringsutviklinga i Alver kommune, deretter ei oversikt over samferdselsprosjekt og infrastruktur. Etter dette følger ein del om natur, miljø og klima. Det siste temaområdet som blir diskutert i dokumentet er den kommunale tenesteytinga, og korleis vi meiner dette kan utvikle seg framover gitt den befolkninga som bur og kjem til å bu i kommunen i framtida.

2. Definisjonar

I dette dokumentet brukast ei rekke ulike fagomgrep. For å unngå misforståingar og forvirring følger derfor ei definisjonsliste som er meint som ei støtte til lesaren til korleis ulike omgrep skal forståast i dette dokumentet.

Arbeidsledige	Alle ordinære arbeidssøkarar ved NAV-kontorene ved utløpet av månaden (her november kvart år), og som har vore utan inntektsgjevande arbeid dei siste to vekene.	Låginntekt	I Noreg er det brei allmenn samstemd om å bruke eit relativt fattigdomsomgrep. I dette dokumentet er (dersom anna ikkje er spesifisert) EU-60 standarden brukt. Sjå EU-60.
Asylsøkar	Person frå anna land som søker om vern i Noreg gjennom asylinstituttet.	Overføringsflyktning	(kvoteflyktning, FN-flyktning) person som kjem til Noreg direkte frå ein flyktningleir.
EU-60	60 prosent av medianinntekt i ein gitt region (her stort sett landet), vekta i forhold til husholdninga si storleik.	Pendlar	Person som arbeider i ei anna kommune enn der dei er registrert busett.
Demografi	Forklarar befolkningars størrelse, alders- og kjønnsfordeling, geografisk fordeling, samt dei demografiske komponentane fruktbarheit, dødelegheit og migrasjon. Kår som forkclarar desse komponentane dannar også eit viktig grunnlag for demografi.	Uføretrygda	Person med eit positivt vedtak om uføretrygd frå Folketrygda i minst ein måned i løpet av året.
Flyktning	Person som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningeregister har flyktningstatus og har fått lovleg opphald i Noreg	Vedvarande låginntekt	Personar som over ein treårsperiode i gjennomsnitt definerast som medlem av ein låginntektshusholdning. Det er klar færre som hamnar i denne kategorien enn i kategorien låginntekt.
Innvandrar	Her definert som person som er født i utlandet av to utanlandsfødte foreldre og som på eit tidspunkt har innvandra til Noreg.		

Berekraftig utvikling som premiss

Alver kommune ønsker å ha ei utvikling som imøtekjem dagens forbruk og investeringar, utan at det svekkar innbyggjarane sine moglegheiter til i framtida å få dekkja sine sosiale, kulturelle, økonomiske og materielle behov. Det å vere ein kommune i vekst og sentral i ein attraktiv region vil, om det håndterast på ein god måte, gje positive ringvirkningar. Ei utvikling med berekraft som eit prinsipp medfører at innsatsen må rettast mot fleire områder. Alversamfunnet legg til grunn at kjerna i berekraftig utvikling er å behandle økologisk, økonomisk og sosial berekraft i ein samanheng.

Figur 1: FNs berekraftsmål

Sosial berekraft:

Eit samfunn som gjer innbyggjarane lik tilgang til sysselsetting, kultur, egna boligar, og gode bomiljø, utdanning, tryggleik og deltaking i lokalsamfunnet.

Økonomisk berekraft:

Eit samfunn som skapar verdiar og utvikling i lokalsamfunnet som over tid opprettheld eit godt velferds- og tenestetilbod.

Miljømessig berekraft:

Eit samfunn som tar overordna miljømsyn, sikrar miljø- og naturressursar mot nedbygging og forureining og bidreg til å forebygga klimaendringar.

I dette dokumentet er det gjort ei oppsummering av kva utfordringar og muligheiter ein ser for seg i Alver kommune dei næraste åra. Utfordringsnotatet tar utgangspunkt i statistikk og kunnskap og skal fungere som eit kunnskapsgrunnlag i det vidare arbeidet med planstrategien og planprogrammet for samfunnsdelen av kommuneplanen.

Ein oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar for befolkinga skal ligge til grunn for arbeidet med kommuneplanar. Det betyr at lovpålagt omsyn til folkehelsa skal vere bestemmande for kommunedelplanar og arealbruken i Alver kommune.

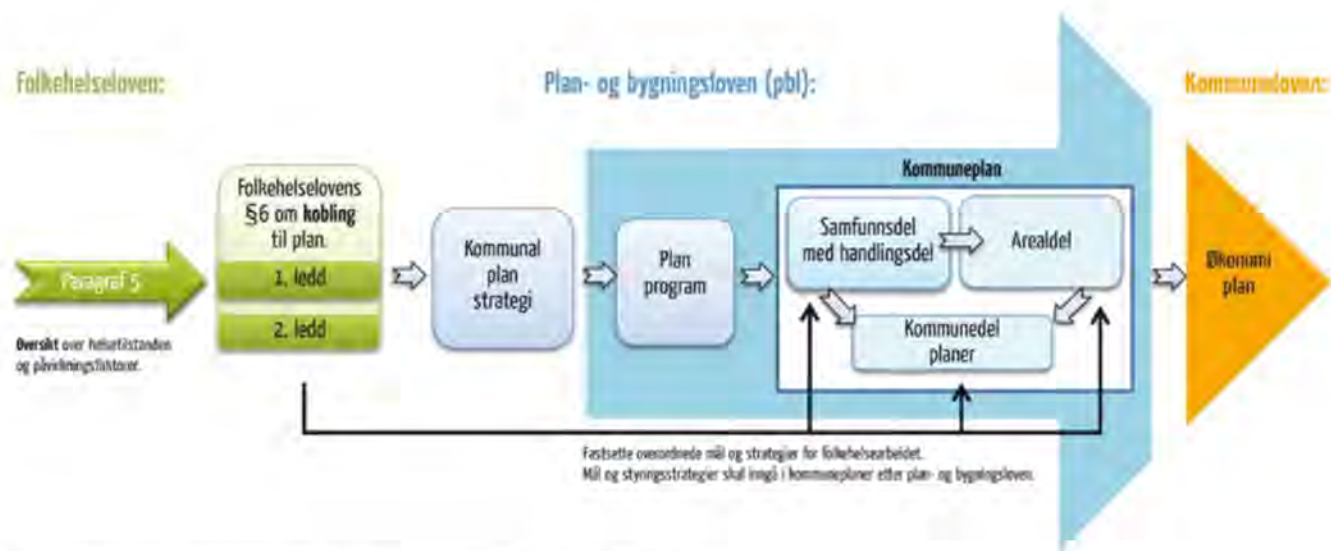
Folkehelse som del av planarbeidet er heimla i Plan- og bygningsloven § 3 - 1:

Pkt. e: «Legge til rette for god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår i alle deler av landet»

Pkt. f: «Fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller samt bidra til å forebygge kriminalitet»

Folkehelselova § 6 og § 7

«Oversikten etter § 5 annet ledd skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. En drøfting av kommunens folkehelse-utfordringer bør inngå i strategien, jf. plan- og bygningsloven § 10 –1. Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplaner etter plan- og bygningsloven kap. 11 fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet for å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten etter § 5, 2. ledd. Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens helseutfordringer, jf. § 5.»

Figur 2: Plan- og bygningslova og Folkehelselova er knytt tett saman

Folkehelsearbeid er samfunnets samla innsats for å oppretthalde, betre og fremje helse i befolkninga gjennom å svekke faktorar som medfører helserisiko, og styrke faktorer som bidrar til betre helse. Dette skal kommunane gjere mellom gjennom å styrke verdiar som gjev einiskilde individ og grupper moglegheit for ansvar, delaktigheit, solidaritet, meistring og kontroll over eige liv og situasjon.

Aukande sosiale skilnadar som og får konsekvensar for helse, er eit hovudproblem i Norge i dag, og både folkehelselova og plan og bygningslova pålegg kommunen å fremje befolkninga si helse og motvirke sosial ulikheit i helse.

Sosial ulikheit i helse er systematiske helseforskjeller som følgjer inntekt, yrke og utdanning. Slike forskjeller finn vi for dei fleste mål på helse, for begge kjønn og i dei fleste aldersgrupper. I statistikkbanken Norgeshelse finns tal for utdanningsforskjellar for mellom anna forventa levealder, dødelegheit, psykisk helse og eigenvurdert helse.

Vi kan sjå på helse som endepunktet i ei årsakskjede. Grunnleggande sosiale tilhøve som utdanning og økonomi vil saman med miljøtilhøve, levevanar og helsetenester påvirke helse. Kommunen kan setje inn tiltak for å bedre helse og utjevne helseforskjeller på alle ledd i årsakskjeden. Nøkkelen til reduserte helseforskjeller ligg i den samla innsatsen, og ikkje i noen få enkelttiltak. Her har kommunen verkemiddel!

Når Alver kommune lager planar eller godkjenn tiltak, bør ein reflektere over:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjer at ikkje alle kan gjere nytte av tiltaket eller tenesta?
- Krev bruk av tiltaket, arealet eller tenesta spesielle kunnskapar eller ressursar som er ulikt fordelt i befolkninga?

Desse vurderingane må byggje på statistikk og analysar, og kunnskap om lokale tilhøve.

Som eksempel kan ein leggje til grunn at barn og unge som ikkje bur nær lokalsentra i Alver, i stor grad vil vere avhengig av å bli køyrt med bil for å kunne delta på ulike sosiale arenaer som til dømes idrettslag og musikkorps, og dei som ikkje bur nær eit grøntområde/tursti vil ikkje kome seg på tur utan at nokon kan køyre dei. Men ikkje alle har bil sjølv, eller noen som kan køyre dei. Vi veit og at ungdom i Alver ønskje fleire tilbod på fritida si. Kva skal dei halde på med om dei ikkje er med i korps eller idrettslag? Slik lokalkunnskap, kunnskap om sosial ulikskap, og tydinga av mellom anna deltaking for folkehelse, må leggest til grunn for avgjerder i Alver kommune. Det må ein kunne sjå igjen både i planstrategien, kommuneplanen sin samfunnsdel, og i arealdelen med formål, føresegnar og omsynssoner.

Figur 3: Faktorar som skapar likeverd i helse

3. Befolkningsutvikling

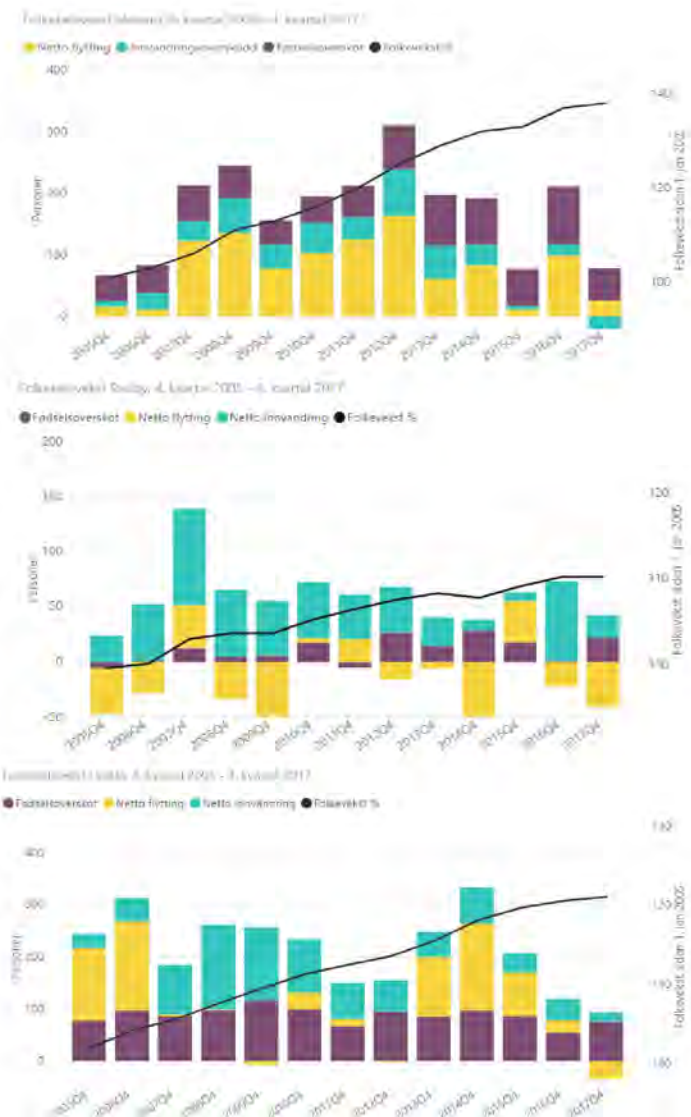
Kunnskap om korleis befolkninga i kommunen er samansett og utviklinga i denne dannar eit viktig kunnskapsgrunnlag for planlegging av tenestebehov, kalla omsyn som må takast og kan gje ei peikepinn på framtidige utfordringar som kommunen må ta stilling til. Denne kunnskapen er også sentral for å forstå moglegheiter og utfordringar knytt til blant anna folkehelse og berekraft.

3.1. Folketalsutvikling

Sidan 2005 har befolkningsutviklinga i dei tre kommunane vert nokså ulik. Meland er den kommunen som har hatt størst prosentvis befolkningsvekst, drevet av høg netto innflytting og relativt store fødselsoverskot. I hovudsak er det også i stor grad barnefamiljar som har busett seg i kommunen, noko som har ført til at Meland har ei relativt ung befolkning. Vi ser frå figuren til høgre at Meland har hatt ei befolkningsvekst på nær 40 % dei siste tolv år.

Radøy har hatt ei meir moderat folketalesutvikling over same periode. Dei siste tolv år har kommunen hatt ei befolkningsvekst på om lag ti prosent, primært drevet av høg netto innvandring, spesielt frå Øst-Europa. På same tid har netto flytting for seks av dei siste tolv år vore negativ. Dette, saman med låge fødselstal har ført til at kommunen har ei relativt eldre befolkning samanlikna med dei to andre kommunane og landet elles.

Den største av dei tre kommunane, Lindås, legger seg omtrent midt mellom dei to andre. Her har folketalet auka med omtrent 20 % dei siste tolv år. Drivaren for veksten har her variert gjennom perioden, med eit stabilt fødselsoverskot, men varierende netto flytting og innvandring. Demografisk legg også kommunen seg midt mellom Radøy og Meland, med ein noko eldre befolkningssamansetning enn Meland, men også noko yngre enn Radøy og landet elles.

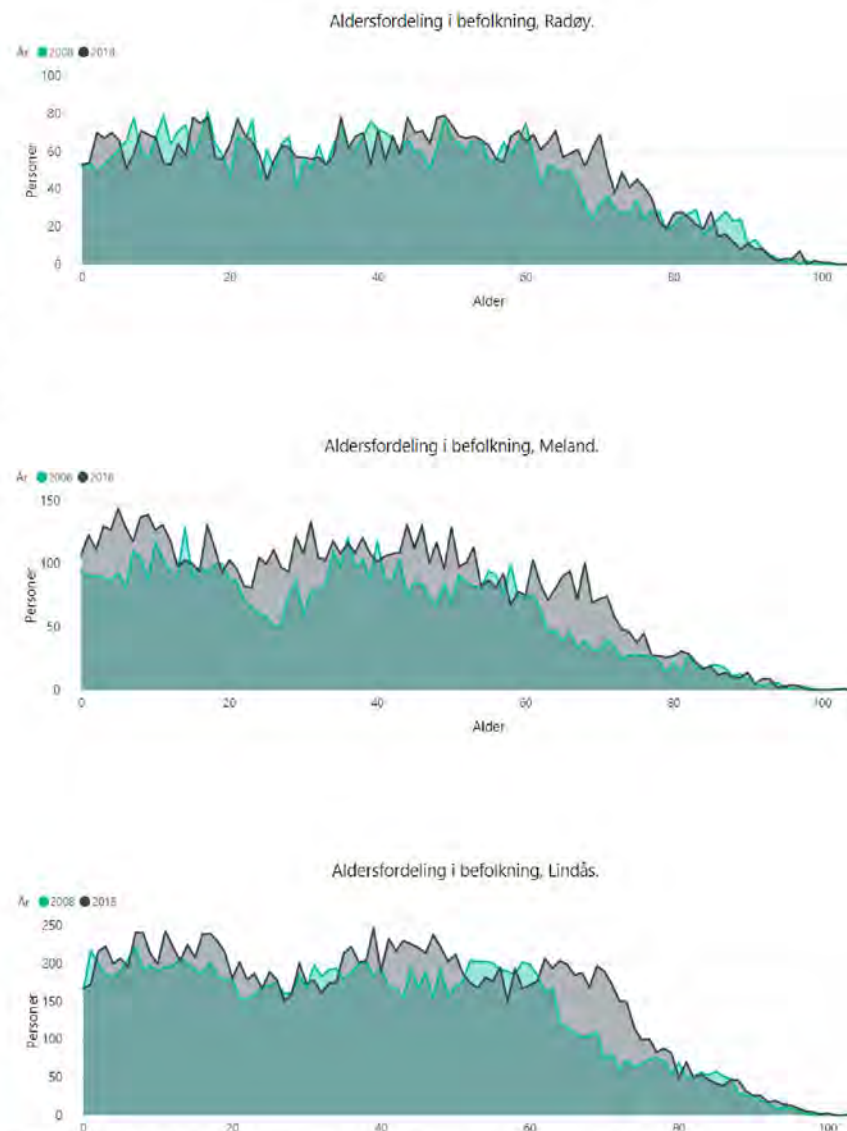
Figur 4: Folketalsvekst siste 12 år, Meland, Radøy, Lindås.
Kjelde: SSB

3.2. Demografi

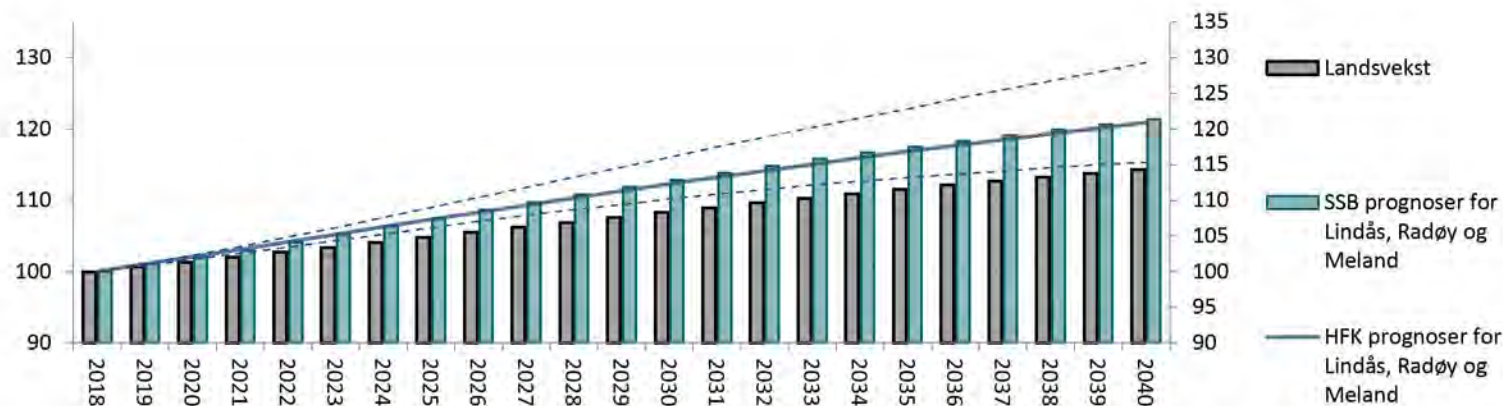
Gjennom det siste tiåret har innanlands flytting vore prega av eit mønster kor unge vaksne flyttar nærare byane, samtidig som dei over 30 år i mindre grad flyttar på seg. For Radøy sin del har dette ført til at særleg befolkninga i aldersgruppa 60-80 år har vakse, mens dei andre aldersgruppene har hatt ei meir flat utvikling dei siste ti åra.

Også i Meland og Lindås har aldersgruppa 60-80 år vakse ein del dei siste ti åra. Det som særleg skil demografiutviklinga i Meland frå den i Radøy er at i Meland har det vore ei særleg stor vekst i barnekulla (0-16 år) og også ei vekst blant unge vaksne (20-30 år).

For Lindås sin del har befolkningsveksten vore ganske stabil og dei fleste aldersgrupper, med ei særleg auke i nemnde aldersgruppe 60-80 år, ein del vekst i gruppa 35-50 år, og noko vekst blant barn og unge.

Figur 5: Aldersfordeling 2008 og 2018, Radøy, Meland, Lindås.
Kjelde: SSB

Figur 6: Befolkningsframskrivingar for Alver i ulike alternativ. Søylane visar hovudalternativet til SSB, mens dei stipla linjene viser hhv. låg- og høgalternativet. Kjelde: SSB og Hordaland Fylkeskommune

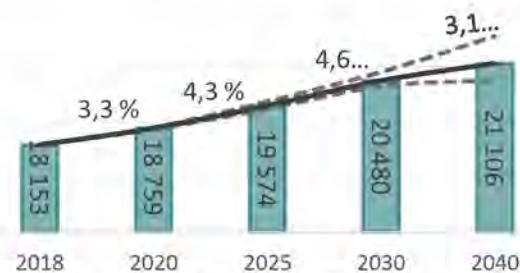
3.3. Befolkningsframskrivingar og framtidig demografi

Ei befolkningsframskriving er ei berekning av befolkningas framtidige storleik og samansetting. Her legg ein til grunn fire demografiske komponentar: framtidig fruktbarheit, dødelegheit, innanlandske flyttingar og inn- og utvandringar. Det er særleg flyttmønstera som kan virke å ville drive befolkningsutviklinga i Alver kommune dei neste 20 åra.

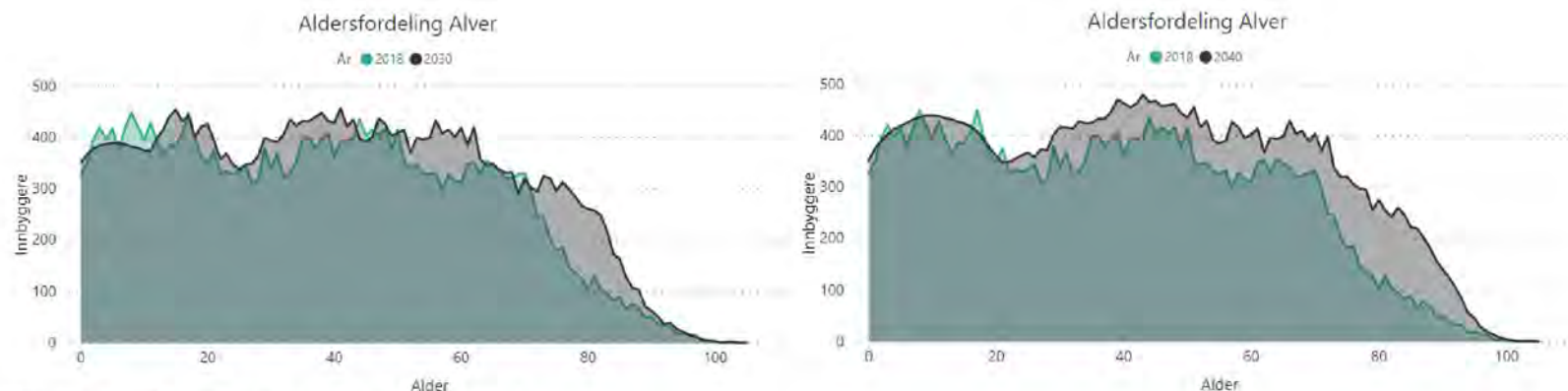
Flyttingar innanlands forventast i dei siste befolkningsframskrivingane å fortsette i same mønster som dei har dei siste 10 åra, med fortsett sentralisering, særleg blant unge vaksne. Dette får to konsekvensar som begge vil påverke Alver kommune. Ved at unge vaksne flyttar til meir sentrale strøk vert også ein større del av barna født sentralt. Dei eldre vert derimot i større grad att i bygdene, og distrikta kan dermed forvente ei sterkare aldring enn landet elles.

Som ein del av Bergensregionen kan ein forvente at dei sørlegaste delane av den nye kommunen vil oppleve stor tilflytting på grunn av sin nærleik til Bergen. Dette sjåast igjen i befolkningsprognosane frå SSB og Hordaland fylkeskommune, som figuren over viser. Begge spår ei auke på rett i overkant av 20 % dei neste 22 åra. Dersom prognosane treff vil dette bety at dagens befolkning på 28 997 vil passere 30 000 i løpet av 2021, og nå 35 000 i løpet av 2039. Samanlikna med landet for elles vil Alver ha ein sterk befolkningsvekst, kor veksten i løpet av same 22-års periode vil vere på rett i underkant av 15 %. Dei stipla linjene i figuren viser befolkningsutvikling etter høg- og lågalternativet, og ein kan leggje merke til at Alver også ligg over landsveksten dersom Alver opplever vekst i lågalternativet samtidig som landet har ei vekst etter hovudalternativet.

Befolkningsutvikling 16-66 år

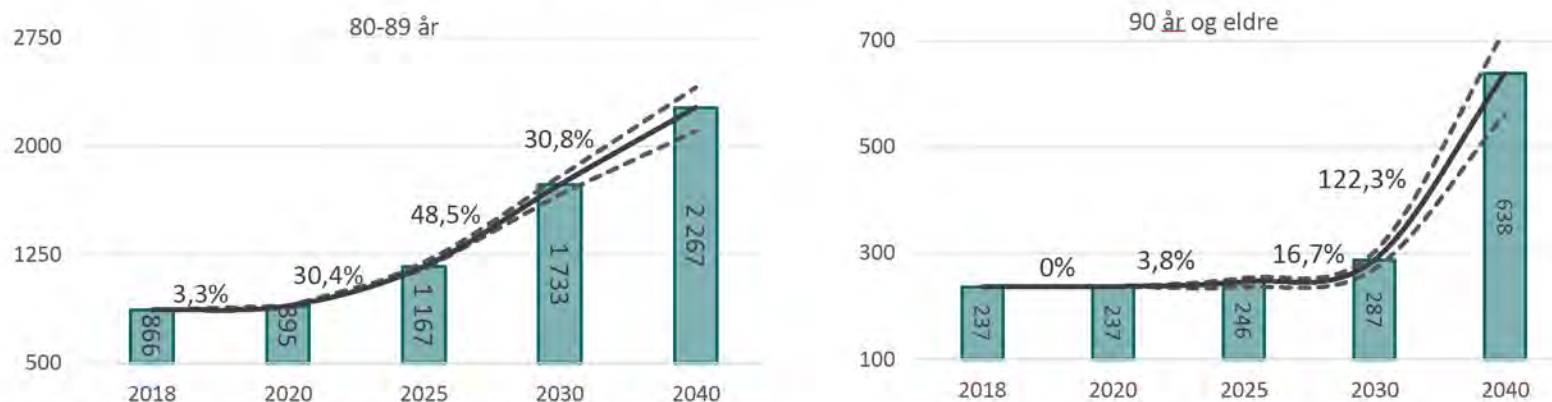
Figur 7: Befolkningsutvikling Alver, 16-66 år
Kjelde: SSB

Figur 8: Aldersfordeling Alver, 2018, 2030 og 2040

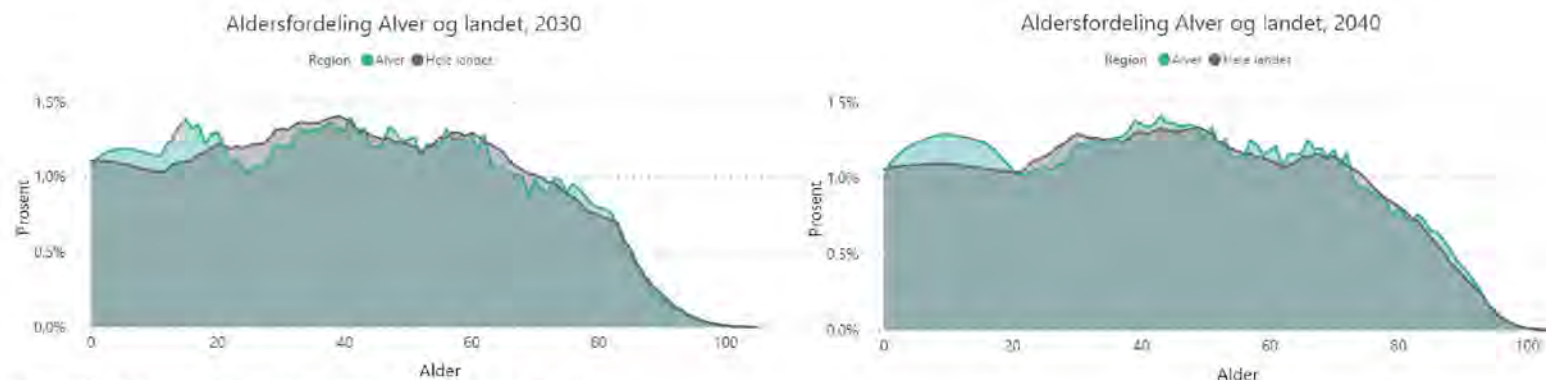
Kjelde: SSB

Dersom vi ser på den framtidige aldersfordelinga for Alver og befolkningsutviklinga følger prognosane er det nokon karakteristikkar som skil seg ut. Særleg i kategorien 0-5 år ser vi at talet på innbyggjarar vil falle noko frå dagens nivå fram mot 2030, for deretter å hente seg inn att tilbake på dagens nivå i 2040. Ser vi på barn i aldersintervallet 6-10 år er dette fallet endå meir markant, men igjen med ei tilsvarande innhenting fram mot 2040. Blant dei eldste grunnskuleelevane vil det vere ei lita auke fram mot 2030 og 2040. I sum vil likevel delen av befolkninga som er i barnehage- og skulealder gå ned både mot 2030 og 2040. Per dags dato er 21,8 % av befolkninga i denne aldersgruppa, mens dette vil falle til 19 % i 2040. Sjølv om denne gruppa vil sjå ei økning i talet vil befolkningsveksten vere sterkare i dei eldre aldersgruppene.

Figur 9: Befolkningsframskriving, 80 år og eldre

Kjelde: SSB

Figur 10: Aldersfordeling Alver og landet, 2030 og 2040

Kjelde: SSB

Blant personar i arbeidsfør alder (16-65 år) vil det i alle aldersintervall vere vekst fram mot både 2030 og 2040. Spesielt ser vi stor vekst i talet på personar i aldersintervallet 56-60 år. Samla sett utgjør personar i aldersintervallet 16-65 år per 2018 62,6 % av befolkninga i Alver kommune. Fram mot 2030 og 2040 vil dette talet falle til respektive 61,5 % og 58,7 %.

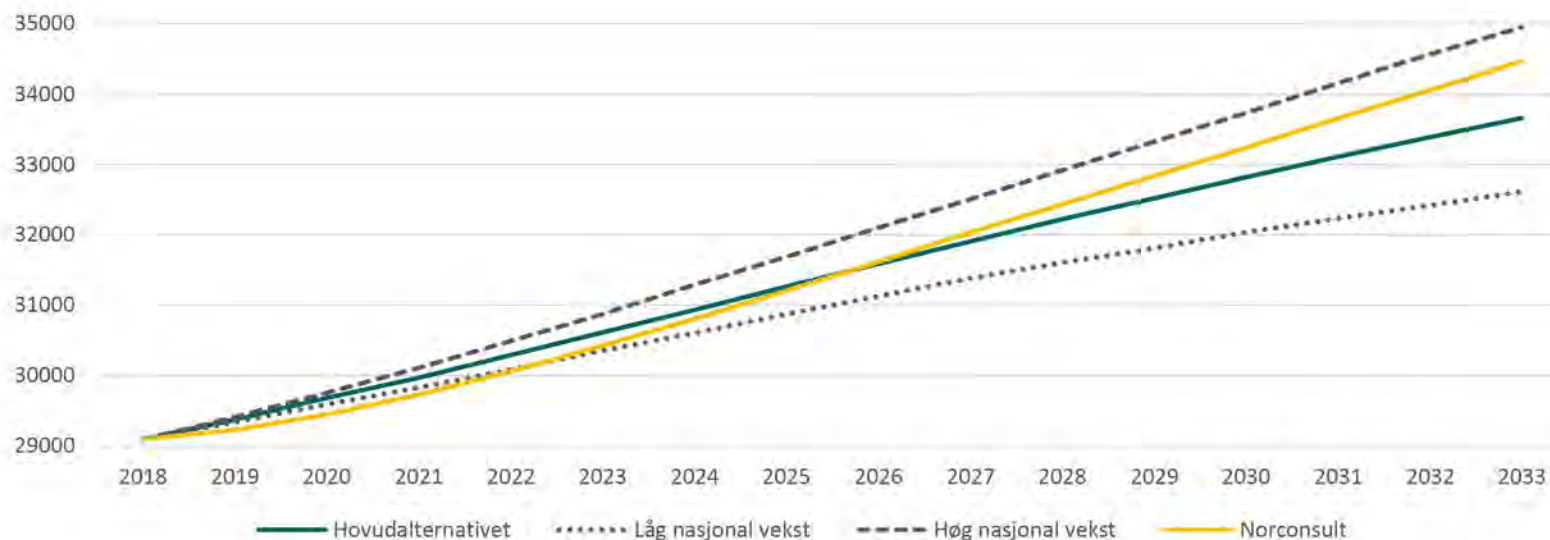
Den største absolutte og prosentvise veksten vil komme blant personar i aldersintervalla frå 66 år og oppover. I intervalla 76-80 år, 81-85 år, 86-90 år og 90 år og eldre vil det i alle vere minst ei dobling av talet personar. Vidare vil gruppa 71 år og eldre gå frå å utgjere 9,9 % av befolkninga i dag til å utgjere 14,4 % og 16,5 % i same rekkefølgje i 2030 og 2040.

I figuren på neste side samanliknast utviklinga i aldersfordeling i Alver med landet elles. Her kan vi sjå at veksta i spesielt dei eldste aldersgruppene er eit landsomfattande fenomen. Dette kjem av store fødselskull utover 50- og 60-talet på landsbasis, saman med ei kraftig auke i forventale levealder og ei generell bedring i folks helse. Figuren under viser utviklinga for Alver. Denne viser at talet på personar i aldersgruppa 80-89 år vil auke med 48 % frå 2025 til 2030 og igjen med 30,8 % frå 2030 til 2040. Som følgje av denne veksta saman med lengre forventale levealder vil talet på personar 90 år eller eldre auke med 120 % frå 2030 til 2040.

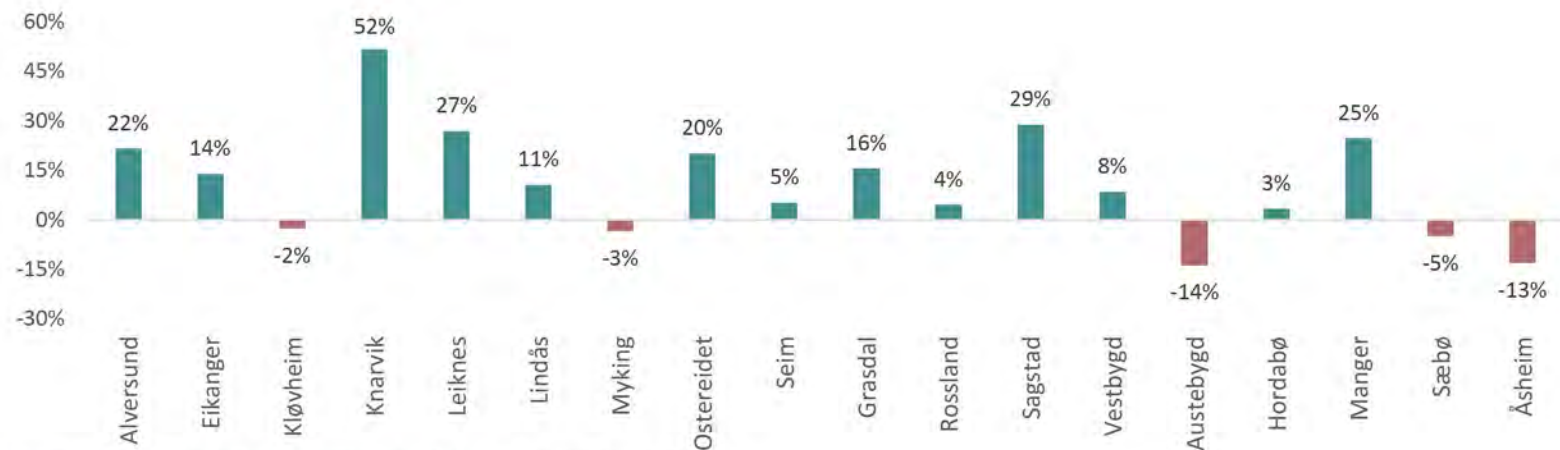
Samtidig legg vi merke til at Alver kommune både i 2030 og 2040 vil ha relativt mange barn og unge samanlikna med landet. Personar mellom 0 og 20 år utgjør per i dag ein relativt stor del av den totale befolkninga i kommunen samanlikna med landet som heilheit, og mykje kan tyde på at Alver også i framtida vil vere ein relativt ungt befolka kommune.

På oppdrag frå Lindås kommune har Norconsult utarbeida ei befolkningsprognose på bakgrunn av tidlegare og planlagt bustadbygging og SSB sine befolkningsframskrivingar. Dei første åra av prognoseperioden ligg Norconsult sitt alternativ under lågalternativet til SSB. Dette skuldast låg tilflytting dei siste åra, som det er grunn til å tru ikkje vil fortsette, men ein trur det vil ta nokon år før veksten er tilbake på eit meir «normalt» nivå. Utover i perioden ligg Norconsultprognosen mellom SSB sitt hovud- og høgalternativ. Sterke fødsletal og aukande tilflytting utover i perioden vil vere drivarane for denne veksten.

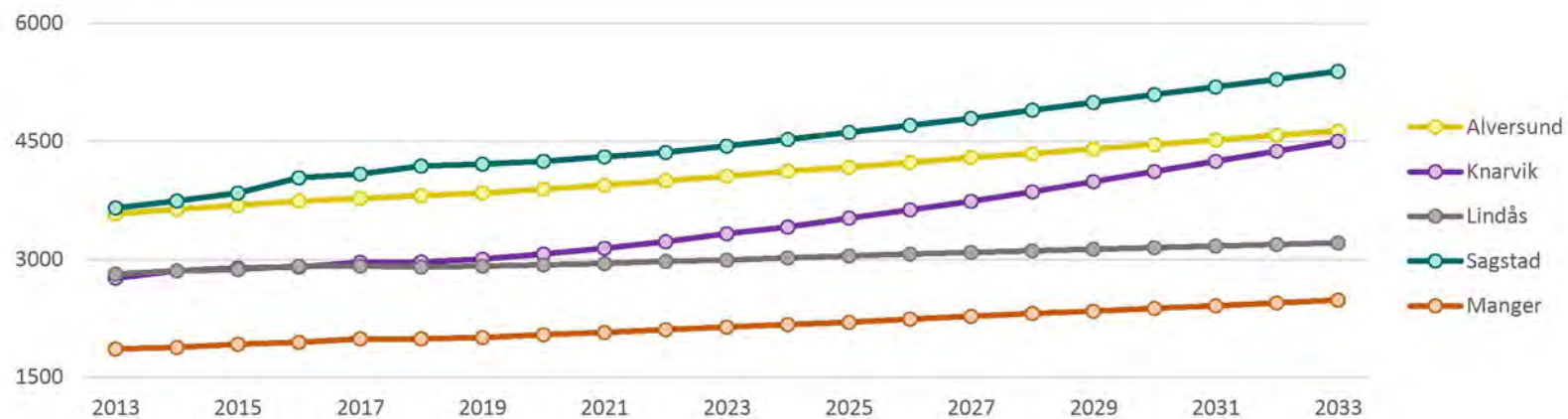
Styrka til Norconsult sine prognosar er at dei går ned på skulekrinsnivå. Som figur 10 og 11 på neste side syner tyder mykje på at det er dei allereie største krinsane som vil få den sterkaste veksten dei neste 15 åra. I absolutt vekst er det Knarvik og Sagstad skulekrins som vil ha den sterkaste veksten dei neste 15 åra, med ei omtrentleg auke på 1 750 personar. Prosentvis derimot er det Knarvik skulekrins som skil seg ut med ei prosentvis vekst på 52 %. Prosentvis skil også Sagstad, Ostereidet, Alversund, Leiknes og Manger skulekrinsar seg ut med vekst mellom 20 % og 30 %. På den andre enda av skalaen er det dei minste skulekrinsane, Kløvheim, Myking, Austebygd, Sæbø og Hordabø som ventast å ha den svakaste befolkningsutviklinga fram mot 2033.

Figur 11: Befolkningsprognosar, SSB og Norconsult

Figur 12: Prognose befolkningsendring 2018-2033, etter skulekrinsar
Kjelde: Norconsult

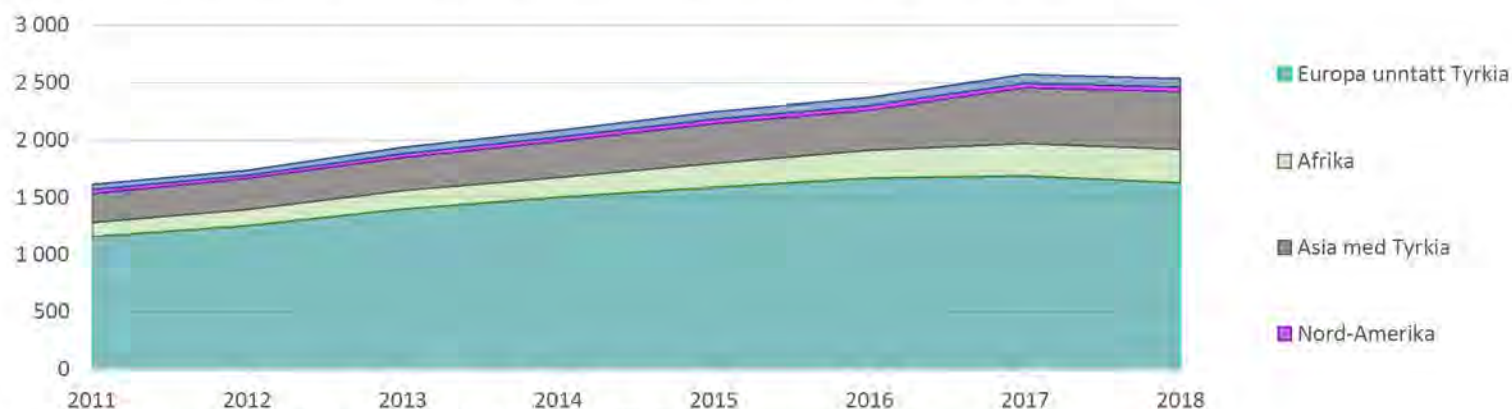
Figur 13: Befolkningsprognose, etter skulekrinsar
Kjelde: Norconsult

Innvandrarar

Busetjing av flykningar er ei permanent kommunal oppgåve. Prognosar frå UDI syner at det er behov for å busetje fleire flykningar enn tidlegare venta, fordi eit auka tal asylsøkarar frå konfliktområde kjem til Norge og talet på innvandrar i Alver kommune vil auke i åra som kjem.

Delen av innvandrarar med flyktningebakgrunn har generelt meir helseplager enn andre, og færre flykningar oppgjer å ha god helse samanlikna med den øvrige befolkninga (Folkehelseinstituttet, 2014). Personar med innvandrarbakgrunn utgjer ein større del av befolkninga i Alver kommune no enn tidlegare. Fra 2011 har antallet innvandrerar auka med nærare 60 %, og fram mot 2040 vil antallet innvandrarar doblast frå dagens nivå. Ein viktig drivar for den høge befolkningsveksten vil derfor være innvandring, noko som vil vere ein ressurs for kommunen, men også stille fleire krav til kommunen som tilretteleggjar.

Frå figuren under syner vi at den største delen av innvandrarane i Alver kommune har bakgrunn frå Europa (unntake Tyrkia), og ein kan anta at dette generelt dreier seg om arbeidsinnvandring, spesielt frå land i Øst-Europa. Strukturen blant innbyggjarane har endra seg noko over dei siste syv åra. I 2011 kom 72 % av innvandrarane til kommunen frå Europa, og 8, 16, 2 og 3 prosent frå henholdsvis Afrika, Asia (inkl. Tyrkia), Nord-Amerika og Sør- og Mellom-Amerika. Andelen innvandrarar med opprinnelse i Nord-, Sør-, og Mellom-Amerika har holdt seg ganske stabil fram til 2018. Samtidig har delen frå Europa falt til 64 % mens delen frå Afrika og Asia (inkl. Tyrkia) har auka til henholdsvis 12 og 20 %.

Figur 14: Innvandrarar etter landbakgrunn (verdensdel), 2011-2018.

Kjelde: SSB

4. Sosial ulikheit i helse

Både Plan- og bygningslova og Folkehelselova pålegg kommunane å fremje befolkninga si helse og motverke sosial ulikheit i helse. Dei sosiale helseforskjellane gjeld for nesten alle sjukdomar, skader og plager. Vi ser forskjellane i alle aldersgrupper, og hos menn og kvinner.

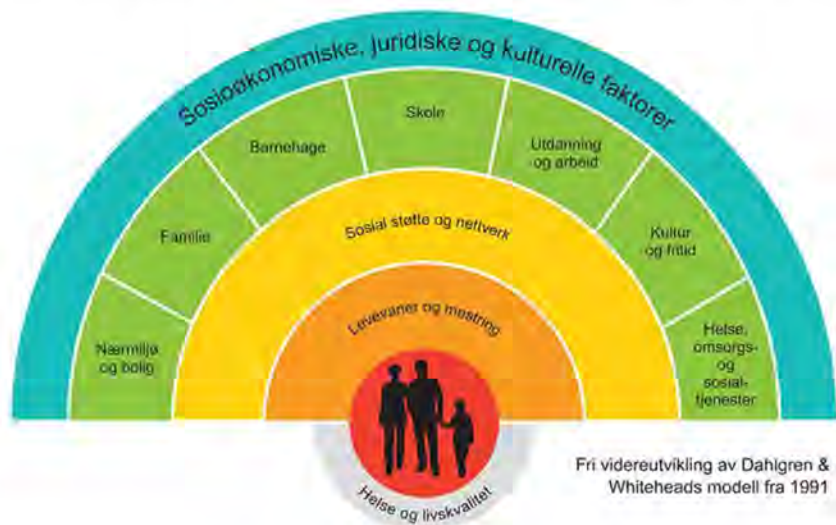
Helsa til den einskilde er dels eit produkt av levd liv, faktisk heilt tilbake til fosterstadiet, der dei sosiale tilhøva for mor kan påverke barnet i magen og den framtidige helsa til barnet. Oppveksten er og ein viktig periode der ein del av grunnlaget for framtidig helse blir lagt, i form av underliggande helseressurser, helsevanar og motstandskraft mot sjukdom. Ein kan også tenke seg at noen tidlig blir «fanga» i uheldige livsbaner der helseproblem, ressursknappheit og helsepåkjenningar gjensidig forsterkar kvarandre over livsløpet.

Det er grunn til å spørje om det er ulikheter i inntekt og levekår mellom ulike grupper i Alver kommune. Skil noen av skulekrinsane seg ut som «rikare» eller «fattigare» enn andre? Er det store forskjellar innan ein skulekrins? Korleis heng inntekt saman med kor det er mogeleg å kjøpe eller leige ein

bustad? Er det same muligheit til å delta på aktivitetar og oppsøkje sosiale møteplassar uavhengig av kvar ein bur? Kan alle som vil, delta i fellesskapet i kommunen? For å svare på desse spørsmåla er det naudsynt med lokal kunnskap.

Statistikk frå sentrale kjelder gjev oss informasjon om kommunen under eitt, men krevjande tilhøve for einskilde menneske og grupper kan gøyme seg i eit godt gjennomsnitt. I folkehelseprofilane til kommunane som skal danne den nye kommunen Alver (Folkehelseinstituttet), ser ein at ungdom rapporterer at dei i stor grad er misnøgde med lokalmiljøet, og det er fleire unge med overvekt og med psykiske symptom enn elles i landet. Kva fortel dette oss, og kva verkemiddel har Alver kommune når sosial ulikheit i helse skal motverkast?

Helsa blir betre for kvart trinn på den sosioøkonomiske stigen. Jo lengre utdanninga er, desto betre er helsa. Det same gjeld inntekt. Ikkje berre har dei med nest lågast inntekt betre helse enn dei med aller lågast inntekt, men vi ser og at dei med aller høgast inntekt i snitt har litt betre helse enn dei med nest høgast inntekt.

Figur 15: Frå St. meld. 19 (2014-2015). Folkehelsemeldingen - Mestring og muligheter

4.1. Oppvekst og utdanning

Barn kan ikkje velje den familien dei blir fødd inn i eller kvar dei skal vekse opp. Målet er å redusere sosiale ulikheter i barn og ungdom sine muligheiter slik at alle får en best mulig start i livet med gode livssjansar. Dette inneber å sikre like muligheiter til kognitiv, språkleg, personleg, sosial og helsemessig utvikling og vekst.

Generelt har barneskulane i Alver låge lavt målt mot fylkes- og landssnitt på dei nasjonale prøvane dei siste åra. Forsking viser at utdanningsnivået til foreldra har sterk samanheng med elevenes meistringsnivå i både lesing, engelsk og i rekning. Dei siste åra har også foreldrenes inntekt fått større betydning.

Sjølv om dei fleste trivst på skulen, bidrar mobbing til å øydelegge skulekvardagen for mange. Dei som opplev mobbing og krenkelsar trives dårlegast i skulekvardagen. Mobbing og einsemd i barnehage og grunnskule kan vere nøkkelforsaker til at mange droppar ut av vidaregåande opplæring. I 2018 var det fleire enn 1 av 5 elevar i Meland, Radøy og Lindås som ikkje fullførte vidaregåande skule i løpet av 5 år. Nokon av desse bruker fleire år på å fullføre, og nokon fullfører aldri. Det er fleire som fullfører vidaregåande skule dersom foreldra har høgare utdanning

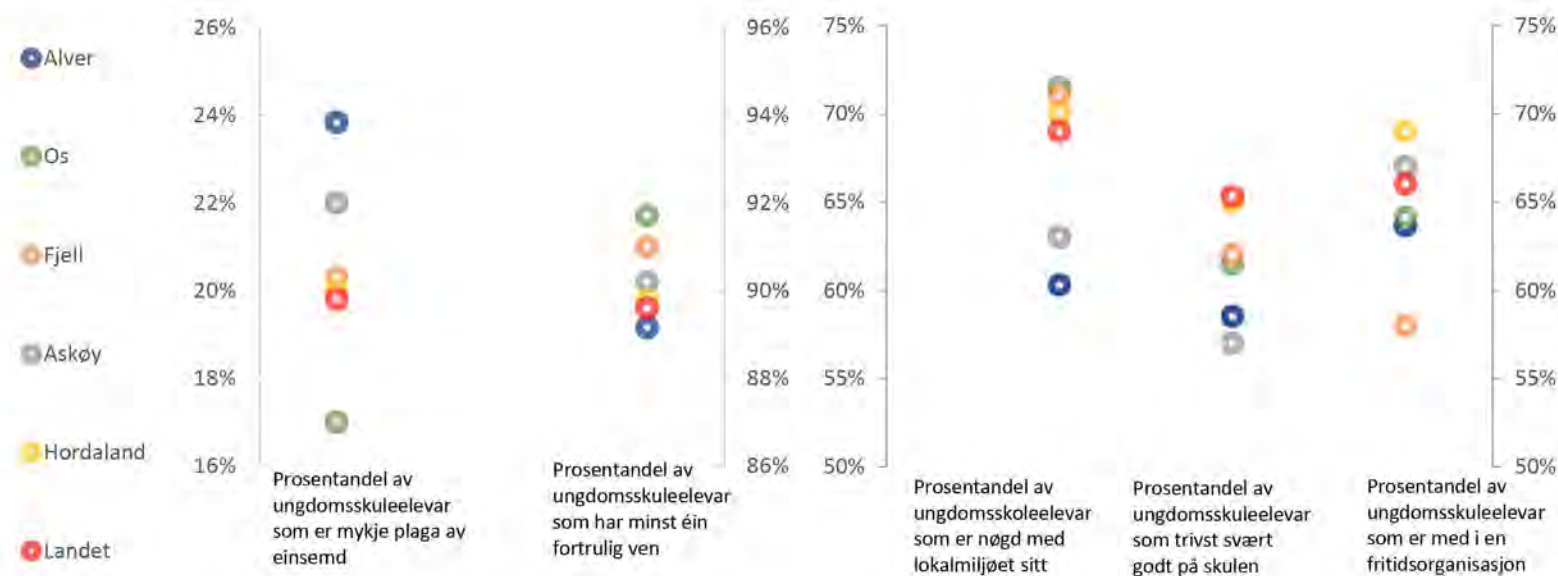
Det vil vere viktig å ha fokus på

1. Å redusere fattigdom i barnefamiljar.
2. Tidleg innsats blant anna i helsestasjon og skolehelseteneste.
3. Reduksjon av sosial ulikheit i bruk av barnehage.
4. Tidleg og kontinuerleg innsats for å betre prestasjonar og redusere ulikheteir i fråfall i den vidaregåande opplæringa.
5. Tiltak i skulen må komme elever som treng det til gode.
6. Tverretatleg oppfølging av ungdom som opplever helserelaterte eller sosiale problem.

Figur 16: Andel elevar som skårar på lågaste meistringsnivå på nasjonale prøvar 5. trinn, etter foreldras utdanningsnivå, 2018.
Kjelde: SSB

Ungdom i Alver rapporterer i større grad enn samanliknbare kommunar at dei ikkje er nøgde med lokalmiljøet sitt, og det er færre som trivst svært godt på skulen. Sjølv om nær 65 % av ungdomane deltek i ein fritidsorganisasjon, er det meir enn 35 % som ikkje gjer det. Frå forskning veit ein at det er ein tendens til at fordeler og ulemper hopar seg opp gjennom livsløpet. Vi veit ikkje om det er dei same ungdomane som ikkje er nøgde med nærmiljø, trivst dårleg på skulen og som ikkje deltek i fritidsorganisasjon. Vi veit heller ikkje om det er forskjellar mellom bustadområde eller skulekrinsar. Dette treng Alver kommune meir kunnskap om for å sette inn tiltak som treff dei som treng det mest.

Figur 17: Einsemd blant ungdommar.
Kjelde: Ungdata (2017)

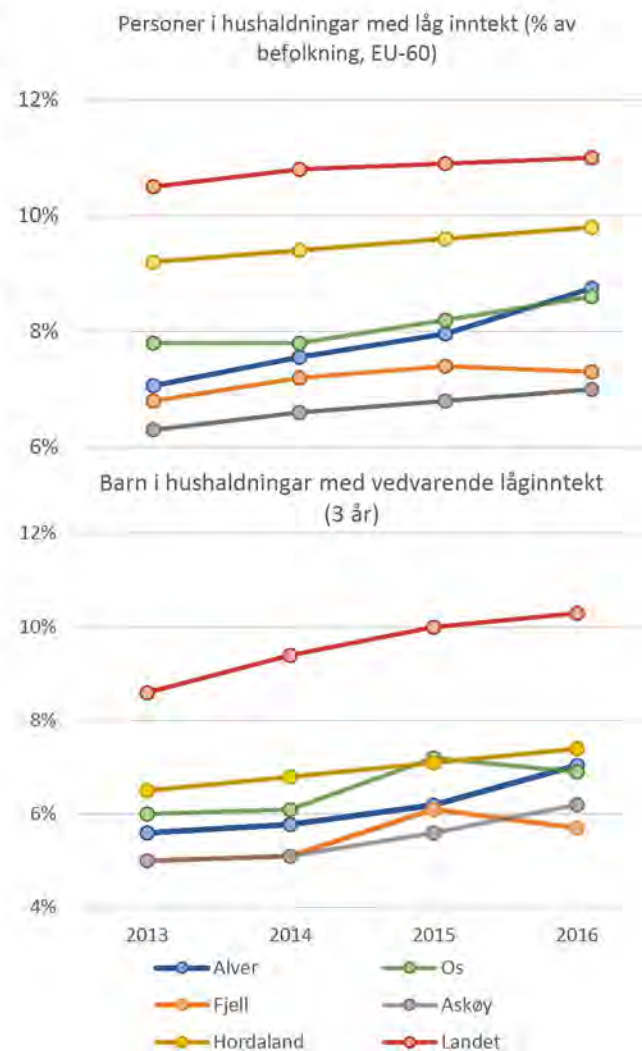
Trivsel blant ungdommar.
Kjelde: Ungdata (2017)

4.2. Hushald med låg inntekt

Samanlikna med landet og fylket er medianinntekten i Alver kommune relativt høg, men samtidig noko lågare enn samanlikningskommunane Os, Fjell og Askøy. I alle dei fire kommunane nærmar medianen seg landsnittet i perioden 2013- 2016.

Ulikheiten i inntekt er om lag som i fylket og landet. Ulikheten blir angitt som forholdet mellom inntekta til den personen som er på 90-prosentilen og den som er på 10-prosentilen. I Alver var dette forholdstalet i 2016 2,5. Dette betyr at dei som er blant dei med høgast inntekt tente 2,5 gonger meir enn dei som er blant dei med lågast inntekt (dei med aller høgast og aller lågast inntekt er halde utanfor berekninga).

Andelen barn i hushald med låg inntekt har auka betydeleg dei siste 10 åra. Dette gjeld for alle kommunane i samanlikninga, men Alver har hatt den største auka. I 2009 var andelen barn i hushald med låg inntekt 6,2 % i Alver, mens lands- og fylkessnittet var 8,9 % og 7,2 %. I 2016 hadde denne andelen barn auka til 10,7 % i Alver, og til 12,3 % i landet, og 10,4 % i Hordaland fylke. Likevel ser vi frå figuren til høgare at andelen barn i hushald med vedvarande låg inntekt ikkje har hatt same auke. Forklaringa på dette er usikker. Ein faktor kan vere treghet i data, sidan vedvarande låg inntekt blir målt over 3 år. I tillegg veit vi at det var ein midlertidig auke i arbeidsledigheita i Radøy, Meland og Lindås

Figur 18: Personar i hushald med låg inntekt
Kjelde: SSB og bufdir

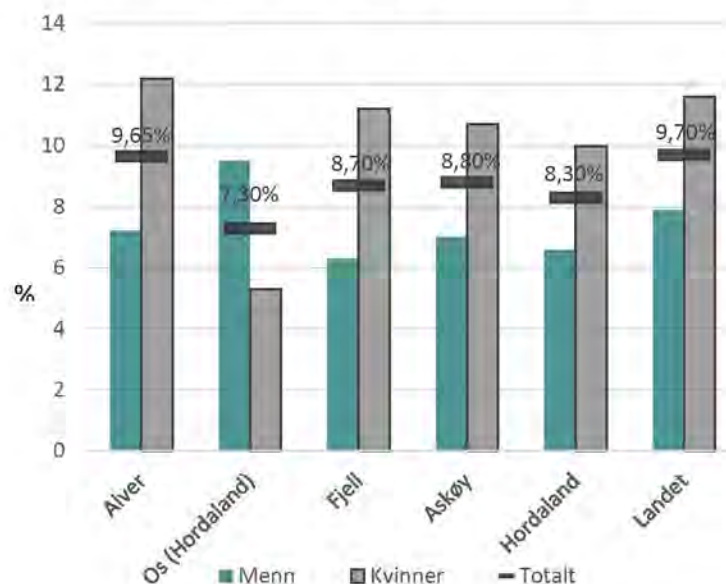
4.3. Deltaking i arbeidslivet

Arbeid gjev tilgang til viktige helsefremmande ressursar som sosiale relasjonar, identitet, personleg vekst og økonomisk tryggleik. Høg sysselsetting der og personar med redusert arbeidsevne har eit arbeid å gå til, vil vere positivt for folkehelsa. Kommunane Lindås, Radøy og Meland har hatt låg arbeidsløyse samanlikna med landet og fylket. Med industri som ein sentral del av næringslivet, vart desse tre kommunane ramma av nedgangen i oljenæringa, og det var auke i arbeidsløysa mellom 2012 og 2016. Denne trenden har no snudd.

Gruppa som mottar uføretryingar er ein utsett gruppe helsemessig og materielt. Kor mange som mottar uføretryingar er ein indikator på helsetilstand, men må og sjåast i samanheng med næringslivet, utdanningsnivået og jobbtilbodet i kommunen. Figuren under viser at Alver kommune har ein relativt høg del uføre; 9,65 % av befolkninga i arbeidsfør alder. Dette er rett i underkant av landssnittet, men høgare enn naturlege samanlikningskommunar, som Os, Fjell og Askøy.

Grupper som står utanfor arbeidsliv og skule har oftare dårlegare psykisk helse og har meir usunne levevanar enn dei som er i arbeid.

Tiltak som bidreg til at dei som står utanfor arbeidslivet er sikra tilstrekkeleg økonomiske standardar, sosiale arenaer og meningsfull aktivitet, kan bidra til å redusere den negative effekten av å stå utanfor arbeidslivet.

Figur 19: Uføretrygda
Kjelde: SSB (2016)

Figur 20: Arbeidsløyse, %
Kjelde: SSB

4.4. Helsevaner

Kosthald, røyking, alkohol og fysisk aktivitet er vaner som forskarar utpeiker som viktige for helsa. I Norge, som i mange andre vestlege land, er det ein rimelig klår tendens til at dårlige helsevaner hopar seg opp i grupper med låg sosioøkonomisk status, mens mange typar gode helsevaner hopar seg opp i grupper med høgare sosioøkonomisk status. Ulikheiten i dagleg røyking etter utdanning er større i nord-europeiske enn i andre europeiske land.

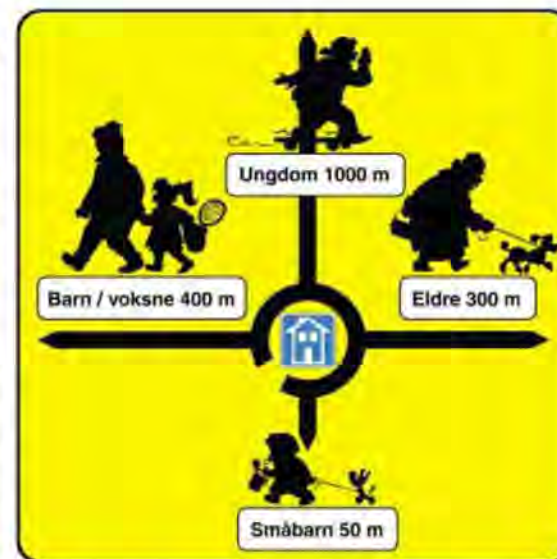
Det er markerte gradientar etter utdanning for kosthald og fysisk aktivitet i Norge. I folkehelseprofilane for 2018 (Folkehelseinstituttet) er det fleire ungdommar i Radøy og Lindås som har overvekt eller fedme enn i landet og fylket, mens Meland ligg på snittet. Alle dei tre kommunane har høgare førekomst av hjarte- og karsjukdomar hos vaksne enn landssnittet. Vi veit lite om korleis overvekt/fedme og hjarte- og karsjukdomar er fordelt i befolkninga i dei tre kommunane. Heng dette saman med sosioøkonomiske tilhøve og andre tilhøve, som til dømes tilgang til arenaer for fysisk aktivitet i nærmiljøet, som ikkje krev at ein er god i anten fotball eller friidrett?

4.5. Bustad, nærmiljø og deltaking

Opplevinga av å handtere og meistre kvardagslivet er nødvendig for helse og trivsel. Forhold i menneskes miljø og arenaer som fremmer mestring, tilfredshet, kjensle av å høyre til, utvikling og vekst, autonomi, oppleving av meining, delte mål og verdier, og positive relasjonar, kan vere forskjellige i ulike bustadområder og nærmiljø.

Nærmiljøfaktorar som transport, fysisk utforming av miljøet (fortau, gang- og sykkelveier, sosiale møteplasser, stiar og løyper, grøntarealer, aktivitetsplasser for uorganisert fysisk aktivitet) og tilgjengelegheit av tenester (butikkar, offentlege kontor etc.) påverkar muligheitene for deltaking, inkludering og trivsel. Forhold som bustaden sin standard og plassering påverkar og trivsel og opplevd muligheit til deltaking og sosialt samvere.

Alver kommune har eit stort areal, og busetjinga er spreidd. Om lag 44 % bur utanfor tettbygde område, og har lengre veg til aktivitets- og servicetilbod. Ikkje alle har mogeleheit til å bruke bli eller bli kjørt, og busstilbodet kan vere avgrensa eller fråverande store delar av dagen og veka. Det er mange gode kvalitetar både i områder med spreidd busetjing, og i områder med tettare busetjing, og ulike personar og familiar vil velje ulikt. Dersom bustadprisane er betydeleg høgare i noen område enn i andre, vil det få innverknad på kven som kan ha råd til å bu der. Dersom dei dyraste bustadområda er dei som gjev størst mogelegheit til deltaking og sosial støtte, vil dette kunne bidra til sosial ulikskap i tilhøve som har innverknad på helsa.

Figur 21: Aksjonsradius for personar i ulike aldersgrupper
Kjelde: Direktoratet for naturforvaltning

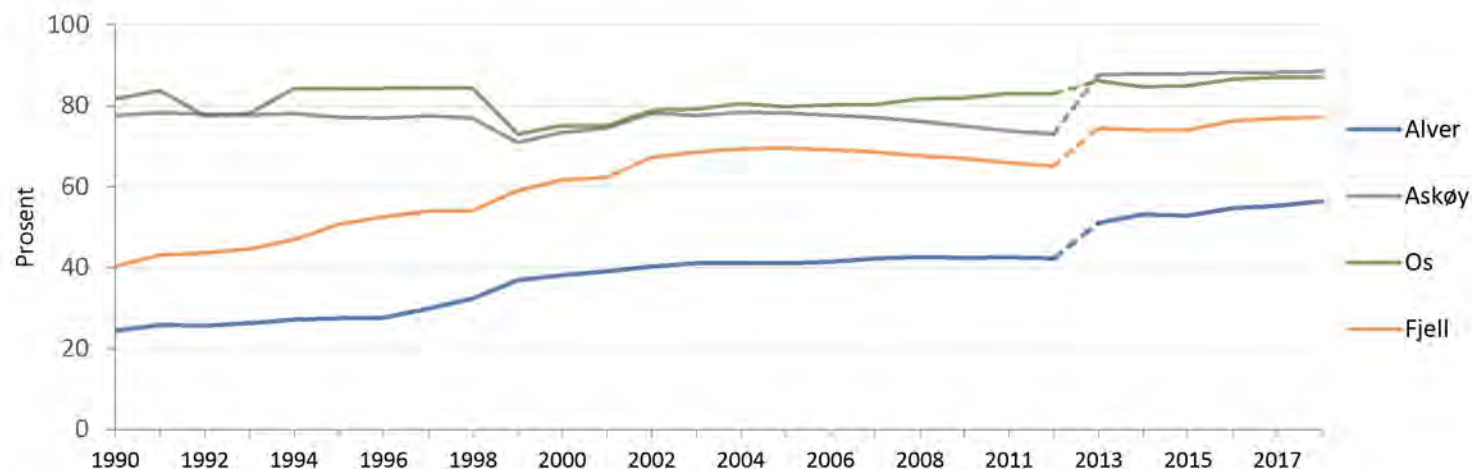
5. Region, kommune og tettstadsutvikling

5.1. Busetjingsmønster

Med areal på om lag 680 kvadratkilometer er Alver kommune blant dei større kommunane i Vestland fylke. Frå Nordhordlandsbrua til dei ytste delane av Lindåshalvøya, Radøy eller Holsnøy er det mellom tre og fire mil. Dei viktigaste samferdsleårene i kommunen er Europaveg 39 over Flatøy og vidare langs sørsida av Lindåshalvøya, og fylkesveg 57 mellom Knarvik og Mongstad.

Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksen Frekhaug- Knarvik- Alversund, som har hatt sterk vekst dei siste tiåra. Kommunen kjenneteiknast likevel av eit spreidd busetjingsmønster.

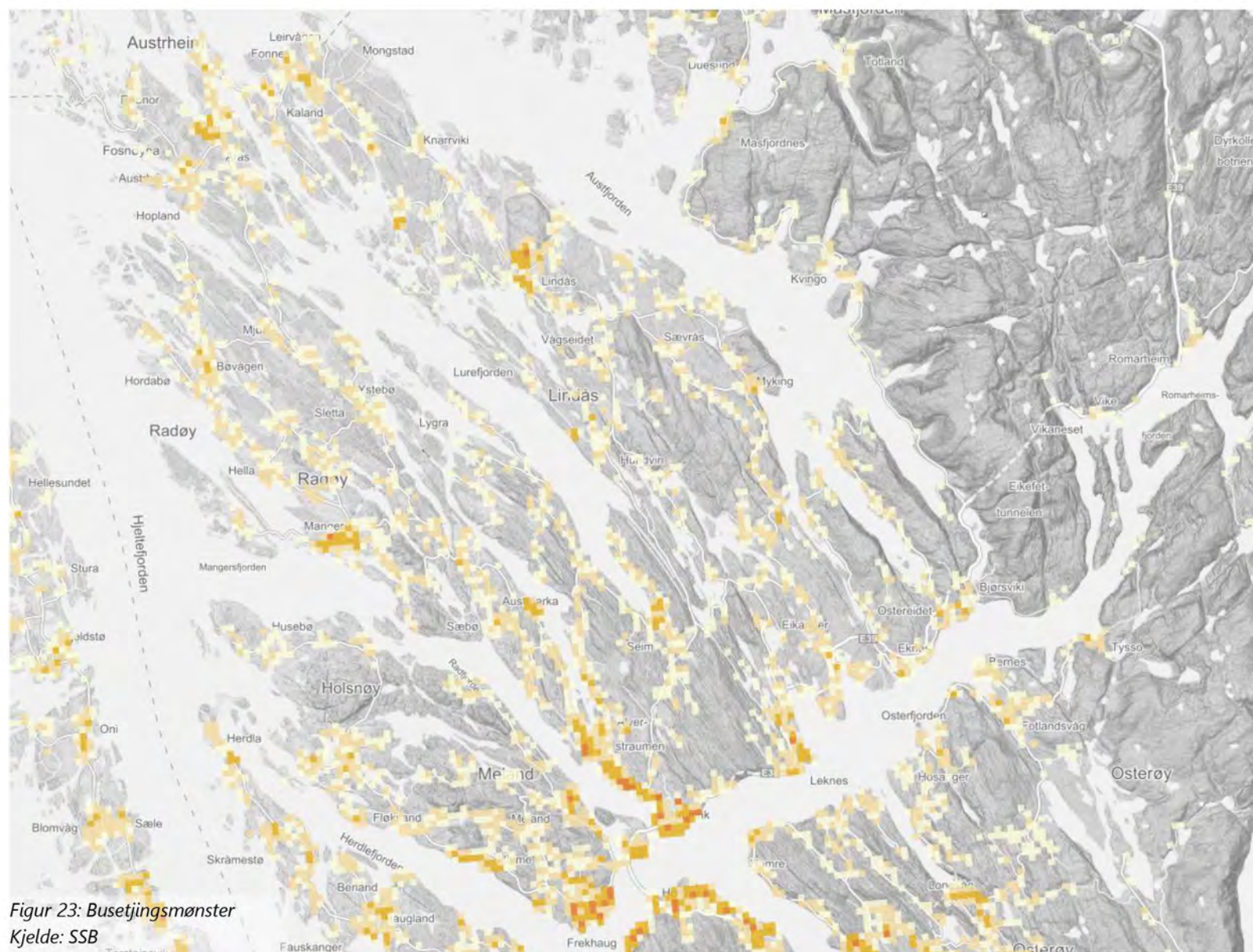
Det spreidde busetjingsmønsteret i Alver kommune blir tydeleg ved samanlikna med dei andre omegnskommunane til Bergen. I 2018 budde 56 prosent av innbyggjarane i Alver kommune i tettbygde område, medan nivået i dei andre omegnskommunane låg mellom 77 og 90 prosent. Sidan 1990 har likevel den delen av innbyggjarane som bur i tettbygde område auka betydeleg, som følgje av sterk folkevekst i områda kring Knarvik og Frekhaug. Tettbygde strok er her definert som område med "minst 200 personer der avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter".

Figur 22: Del av befolkning som bur i tettbygde område.

Kjelde: SSB

* Ei endring i datagrunnlaget gjer eit brøt i dataserien i 2013. Tale før og etter dette året er såleis ikkje samanliknbare.

Figur 23: Busetjingsmønster
Kjelde: SSB

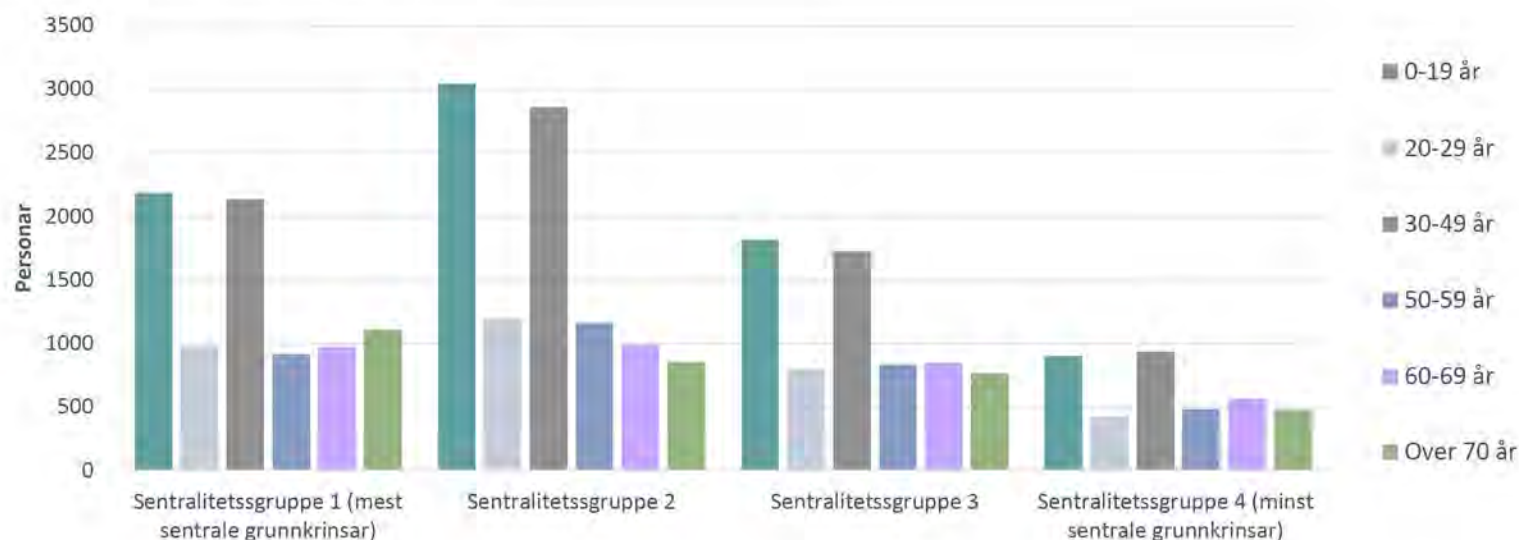
I figuren under er innbyggjarane fordelt etter aldersgrupper og sentralitetsnivå på grunnkrinsane dei bur i. Sentralitetsindeksen er utvikla av SSB, og sentralitetsnivået er ein funksjon av kor mange arbeidsplassar som er tilgjengelege for innbyggjarane innanfor det næraste geografiske omlandet.

I Alver er det dei nest mest sentrale grunnkrinsane (Sentralitetssgruppe 2) som rommar flest innbyggjarar. Dei mest folkerike av desse er grunnkrinsane Lindås, Holme, Soltveit og Leiknes.

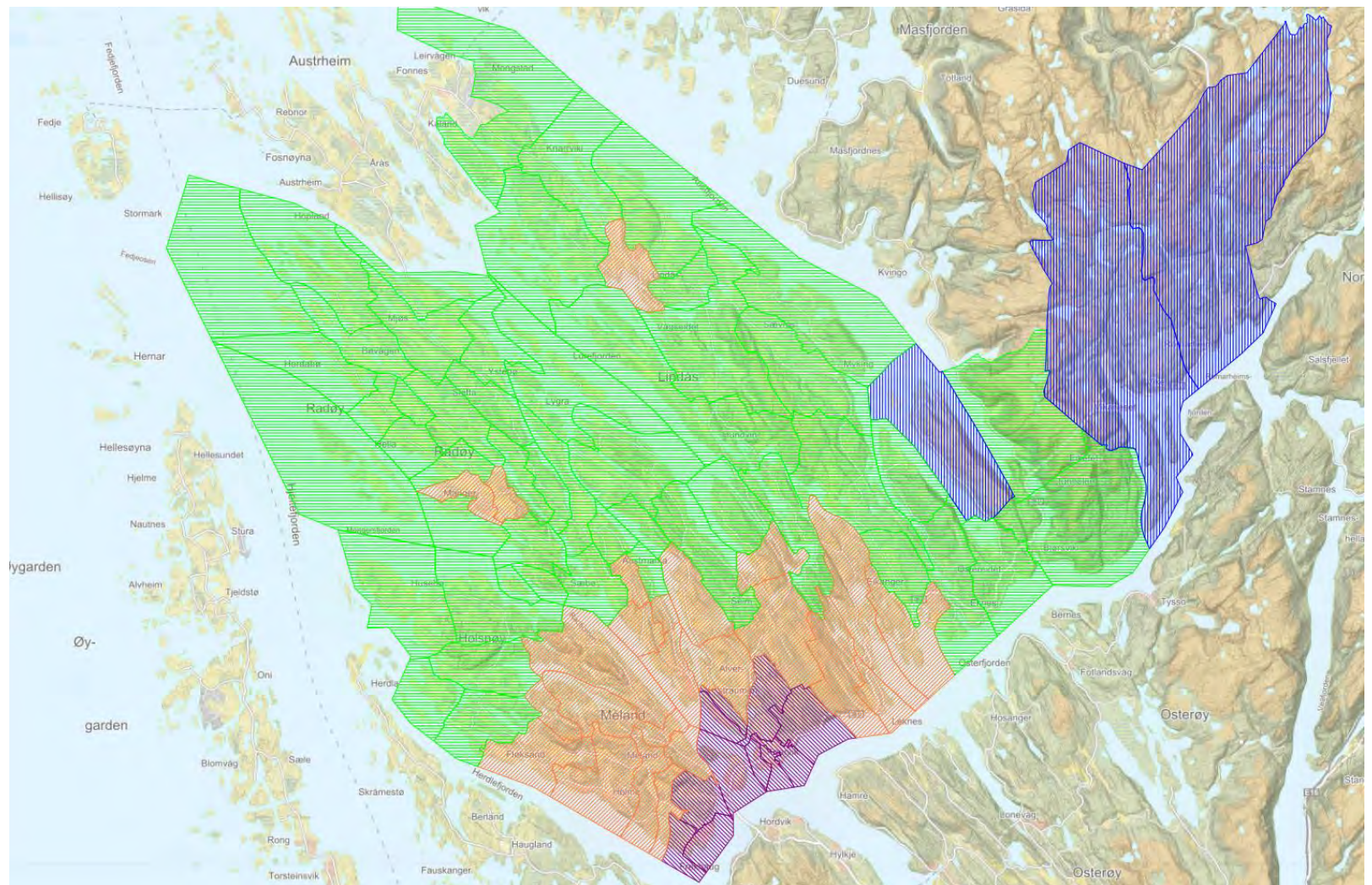
I alle gruppene av grunnkrinsar er det aldersgruppene mellom 0-19 år, og mellom 30-49 som er dei mest talrike. Spesielt er det mange i dei mest sentrale delane av kommunen. Dette må sjåast i lys av den sterke tilflyttinga av barnefamiljar til kommunen dei siste åra.

Aldersgruppa mellom 20 og 29 år, som omfattar mange studentar, er naturleg nok relativt liten i ein kommune utan institusjonar for høgare utdanning.

Elles er det verdt å merke seg at aldersgruppa over 70 år er talrik i dei mest sentrale grunnkrinsane. 35 prosent av innbyggjarane i denne aldersgruppa bur i dei mest sentrale grunnkrinsane. Ingen av dei andre aldersgruppene har eit tilsvarende sentralisert busetjingsmønster. Korleis sentralitet er fordelt på grunnkretsar kan sjåast på kartet på neste side.

Figur 24: Personar etter alder og sentralitet
Kjelde: SSB og egne berekningar

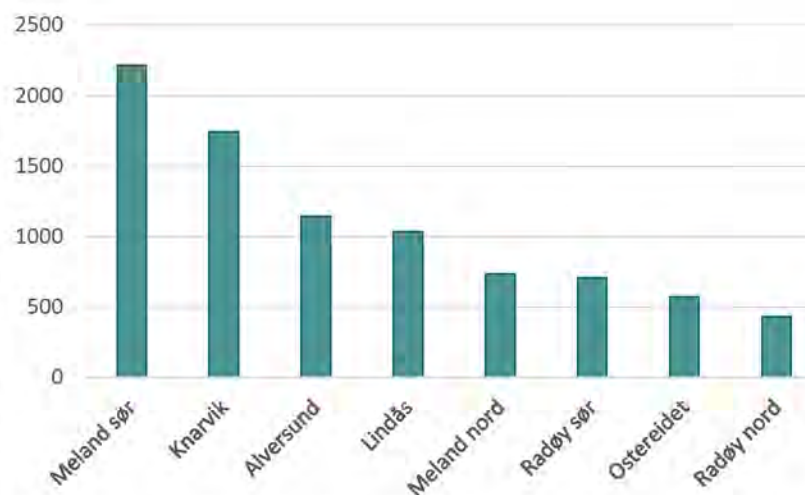

Figur 25: Grunnkrinsar etter sentralitet

5.2. Flyttemønster

Sidan 2010 har det flytta om lag 8 500 personar til Alver kommune. Det er dei sørlege områda av kommunen som har trekt til seg størsteparten av tilflyttarane. I figuren under er tilflyttarane i kommunen fordelt etter såkalla *delområde*. *Meland sør*, det vil seie Flatøy og områda kring Frekhaug har trekt til seg flest tilflyttarar i denne perioden, følgt av *Knarvik* og *Alversund*.

I same periode har om lag 15 000 personar flytta *internt* i Alver kommune. Matrisa under syner desse interne flyttestraumane fordelt etter delområde. Det mest iaugefallande trekket i desse tala er at mykje av flyttinga skjer internt i kvart einskild delområde. I dei fleste delområda utgjør flyttinga til eige delområde over halvparten av flyttinga. Truleg er denne flyttinga motivert av ønske eller behov for ein annan type bustad enn den ein bur i. Elles er tendensen at delområda Alversund, Knarvik og Meland sør også trekker til seg mange av dei interne flyttarane i Alver.

Figur 26: Tilflyttarar etter delområde, 2010-2018
Kjelde: SSB

	Tilflyttingsområde								Totalsum
	Alversund	Knarvik	Lindås	Meland nord	Meland sør	Ostereidet	Radøy nord	Radøy sør	
Alversund	1065	458	161	50	259	101	35	121	2250
Knarvik	428	1694	172	59	269	167	32	84	2905
Lindås	124	208	1460	30	78	57	31	46	2034
Meland nord	61	83	34	597	403	19	9	30	1236
Meland sør	236	276	98	300	2057	81	20	79	3147
Ostereidet	78	214	60	17	58	528	4	18	977
Radøy nord	51	54	44	4	21	1	559	365	1099
Radøy sør	147	96	40	25	98	26	239	1045	1716
Totalsum	2190	3083	2069	1082	3243	980	929	1788	15364

Tabell 1: Flyttemønster 200x-2018

5.3. Senterstruktur

I intensjonsavtalen for Alver kommune blei det vedteken ein senterstruktur for den nye kommunen. Knarvik er kommunesenteret i Alver kommune, men har også funksjon som regionsenter i regionen Nordhordland. I tillegg har Frekhaug, Manger, Ostereidet, Lindås, Vikebø og Bøvågen status som lokalsenter.

Om lag 9 500 innbyggjarar, eller 33 prosent av innbyggjarane i Alver kommune, har Knarvik som sitt næraste senter. Av lokalsentera er det Frekhaug som har flest innbyggjarar i sitt omland. Dei 5 360 innbyggjarane som sokna til Frekhaug utgjorde 19 prosent av innbyggjartalet i Alver i 2018. Dei andre lokalsentera er meir jamne, med omland mellom 1 900 og 3 800 innbyggjarar.

Frå regionale og nasjonale myndigheiter er det ønskeleg at busetjing vert planlagt i nærleiken av sentera for å avgrense arealbruk og transportbehov, og bidra til bruk av kollektivtrafikk. Dette blir særleg vektlagt i bynære regionar som Nordhordland, der pendlinga til Bergen er omfattande. Folketettleik kring sentera er òg med å støtte opp under handel- og tenestetilbod og påverkar kva type handel eller tenester det er marknad for å tilby.

Senterhierarkiet avgjer kva rolle sentera skal ha i kommunen ved å påverke lokalisering av funksjonar og busetjing.

Rolla til Knarvik som kommunesenter er å tilby tenester som har heile kommunen som nedslagsfelt. Med statusen som regionsenter følgjer òg tilrådingar frå regionale myndigheiter om at funksjonar som har Nordhordlandsregionen som nedslagsfelt bør plasserast i Knarvik. Det inneber også at handelstilbodet i regionsenteret kan dimensjonerast med omsyn til at innbyggjartalet i heile regionen. I tillegg har Knarvik funksjon som lokalsenter for dei 9 500 innbyggjarane som har det som næraste senter.

Lokalsentera si oppgåve er å tilby handel- og tenester slik at innbyggjarane i omlandet ikkje må reise til kommune- eller regionsenteret for å gjere sine daglege innkjøp. Samstundes er det eit spenningsforhold imellom tilbodet i lokalsentera og omsynet til å ivareta eit samlokalisert og attraktivt tilbod i Knarvik.

	FORDELING		INNBYGGJARAR
KNARVIK	33	%	9 561
LINDÅS	13	%	3 756
OSTEREIDET	8	%	2 431
FREKHAUG	19	%	5 360
VIKEBØ	9	%	2 709
MANGER	11	%	3 144
BØVÅGEN	7	%	1 978
ALVER KOMMUNE	100	%	28 939

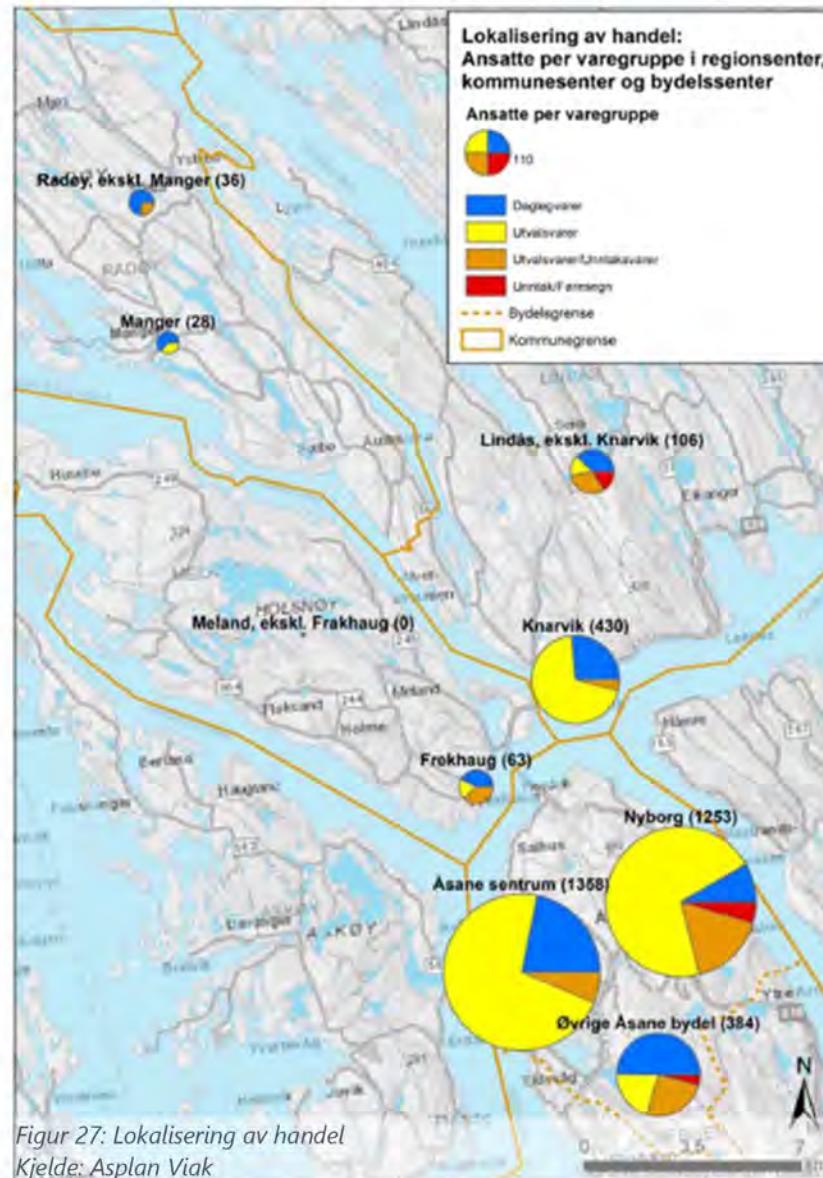
Tabell 2: Innbyggjarar fordelt på næraste senter.

5.4. Handelsnæringa i Alver kommune

Handelsnæringa er den viktigaste besøksintensive næringa vi har, og er derfor sentral for utviklinga av sentra og tettstadane i Alver. Som del av eit større analysearbeid har Asplan Viak gjort ei kartlegging av handelsnæringa i Alver.

Kartet under syner talet på tilsette innan handelsnæringa i Alver (og Bergen) fordelt på varegruppene *daglegvarer*, *utvalsvarer*, *utvalsvarer/unntaksvarer* og *unntaksvarer*. Varegruppene er bestemt av Hordaland fylkeskommune og nytta som ein standard for handelsanalysar i Hordaland fylke. Kategori en *daglegvarer* er gjerne sjølvforklarande, men *utvalsvarer* omfattar andre "småvarer" som klede, sko eller bøker. I kategorien *unntaksvarer* finn vi arealkrevjande varer som bilar, båtar eller trevarer (årsaka til nemninga er at desse varene er unnateke den regionale føresegna om plassering av handel, som seier at handel som hovudregel bør skje i sentrumsområde). Kategorien *unntaksvarer/utvalsvarer* omfattar varer som både kan reknast som utvalsvarer og unntaksvarer. Døme er blomsterhandel eller jernvarehandel.

Hovudtyngda av arbeidsplassar innan handelsnæringa i Alver er i Knarvik. Knarvik kjenneteiknast også ved at ein stor del av handelsverksemda er knytt til dei såkalla "utvalsvarane". Det reflekterer Knarvik sin status som regionsenter, sidan handel med desse varene krev eit stort omland. Elles i Alver kommune er det handel med daglegvarer som dominerer, men det er og eit betydeleg innslag av arealkrevjande "unntaksvarer".

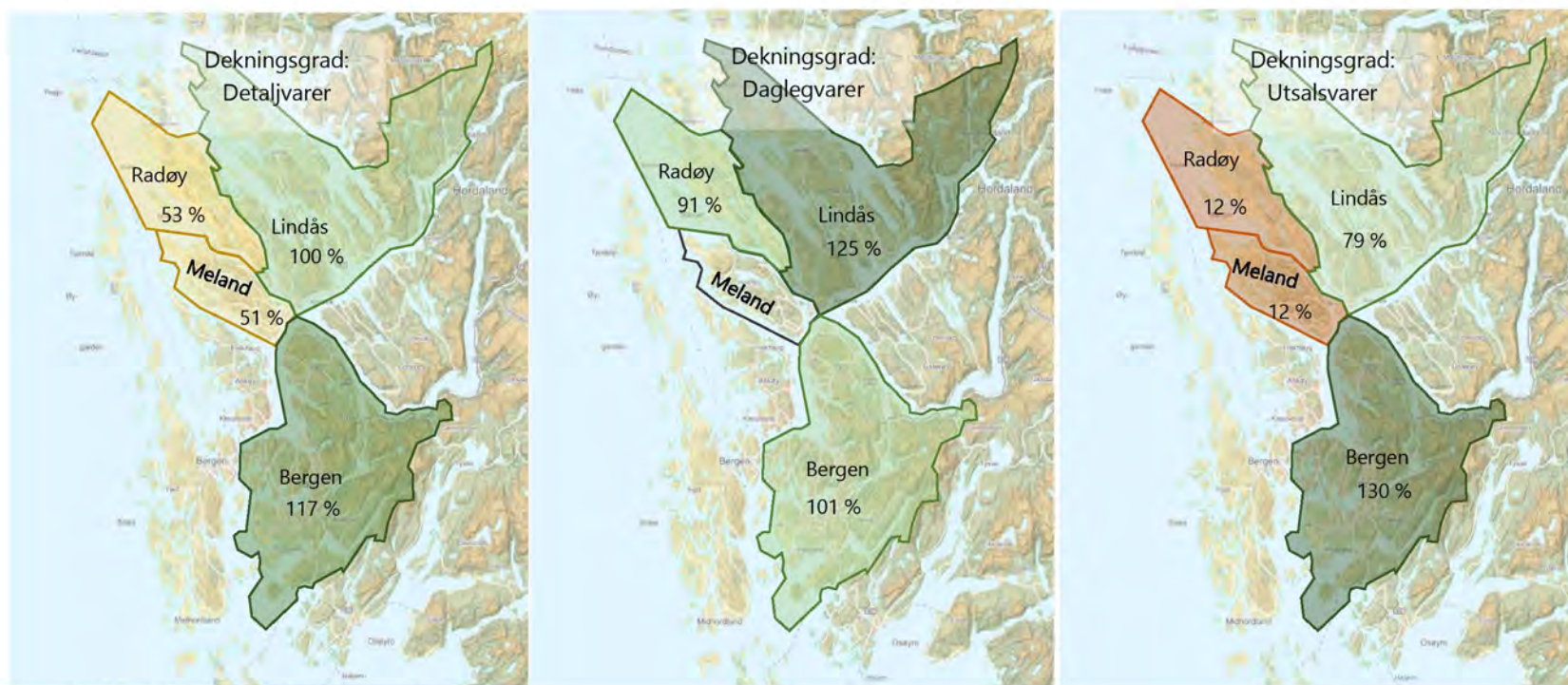

Handelsnæringas dekningsgrad

Handelsnæringas dekningsgrada er eit mål på forholdet mellom innbyggjartal og omsetjinga innan handelsnæringa i ein kommune. Dette gir eit inntrykk av "handelsbalansen" kommunane imellom; altså kor mykje innbyggjarane handlar utanfor eigen bustadkommune, og kor mykje innbyggjarar i andre kommunar handlar i Alver.

Ei dekningsgrad på 100 prosent inneber at omsetjinga i kommunen samsvarar med det ein kunne vente dersom alle innbyggjarane gjorde alle sine innkjøp i eigen kommune. Dersom dekningsgrada er *under* 100 prosent er det eit teikn på at innbyggjarane reiser til andre kommunar for å handle, og dersom den er *over* 100 prosent er det eit teikn på at kommunen tiltrekker seg kundar frå andre kommunar.

For heile detaljvarehandelen (daglegvarer, utvalsvarer og unntaksvarer) under eitt var dekningsgrada 65 prosent i Alver kommune i 2017. Av dei opphavlege kommunane var det Lindås som hadde den sterkaste dekningsgrada, med 100 prosent, medan tala for Meland og Radøy var høvesvis 51 og 53 prosent.

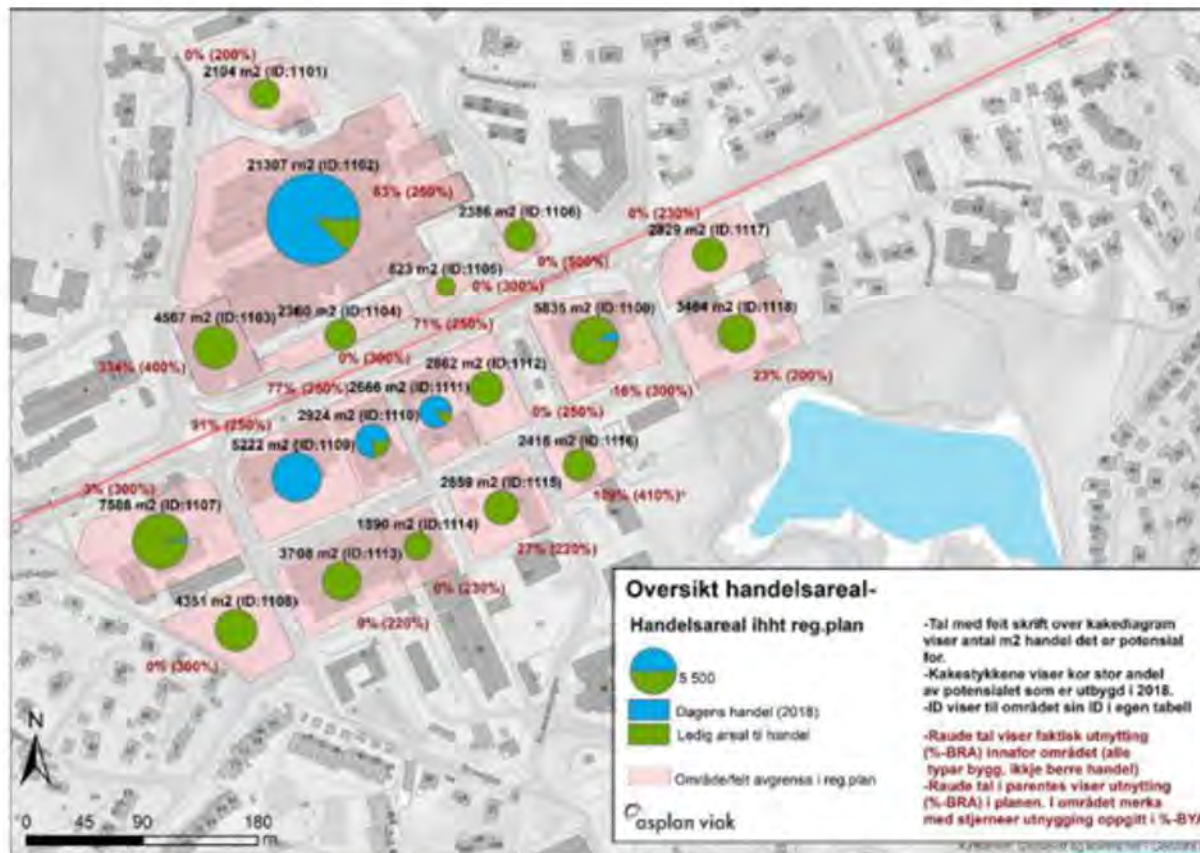

Figur 28: Handelsnæringas dekningsgrad
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

Daglegvarehandelen kjenneteiknast av å vere dominert av nokre få store aktørar, med butikkar som er svært like uavhengig av geografi. Såleis er det sjeldan behov for å handle daglegvarer utanfor eigen bustadkommune. Dette reflekterast i at dekningsgrada for daglegvarer er ganske god i dei fleste kommunar. I 2017 var den 125 prosent i Lindås, og 91 prosent i Radøy. I Meland er tala unndrege offentlegheita på grunn av at det er færre enn tre aktørar innan daglegvarehandel i kommunen.

For utvalsvarer var dekningsgrada i 2017 negativ både i Lindås, Meland og Radøy. I Alver kommune under eitt var dekningsgrada 49 prosent. Underdekninga for dette varesegmentet har samanheng med stor handelslekkasje til Bergen kommune, som hadde betydeleg overdekning.

Asplan Viak har også kartlagt kor mykje areal som er regulert til handelsføremål i senterområda av Alver, og kor mykje av dette som er bebygd med handelsbygg. Kartet under, av Knarvik sentrum, syner at det er store uutnytta areal på tomtene som er regulert til handelsføremål. Tomta til Knarvik senter har høg arealutnytting (83 prosent), medan det på sørsida av E 39 er mange tomtar med låg arealutnytting.

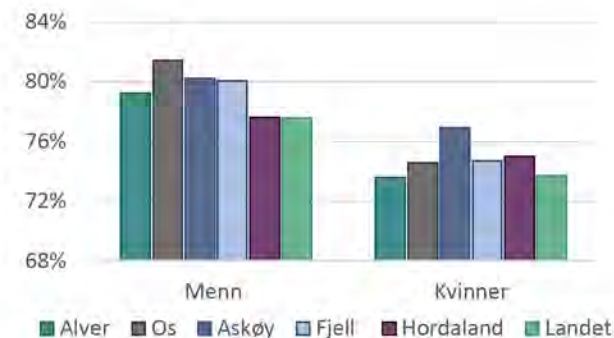

Figur 29: Oversikt over handelsareal i Knarvik
 Kjelde: Asplan Viak

6. Næringsutvikling

6.1. Sysselsetjingsgrad/yrkesdeltaking

Sysselsetjingsgraden/yrkesdeltakinga syner kor stor del av befolkninga i yrkesaktiv alder (vi har definert denne som 20-66 år) som er yrkesaktive. I Alver er sysselsetjingsgrada for menn 79 prosent, og 74 prosent for kvinner. Sysselsetjingsgrada for menn er høgare enn både i landet og fylket, men lågare enn dei tre samanlikningskommunane i Hordaland. Sysselsetjingsgrada for kvinner er lik som for landet under eitt, men er lågare enn i fylket og i dei tre samanlikningskommunane.

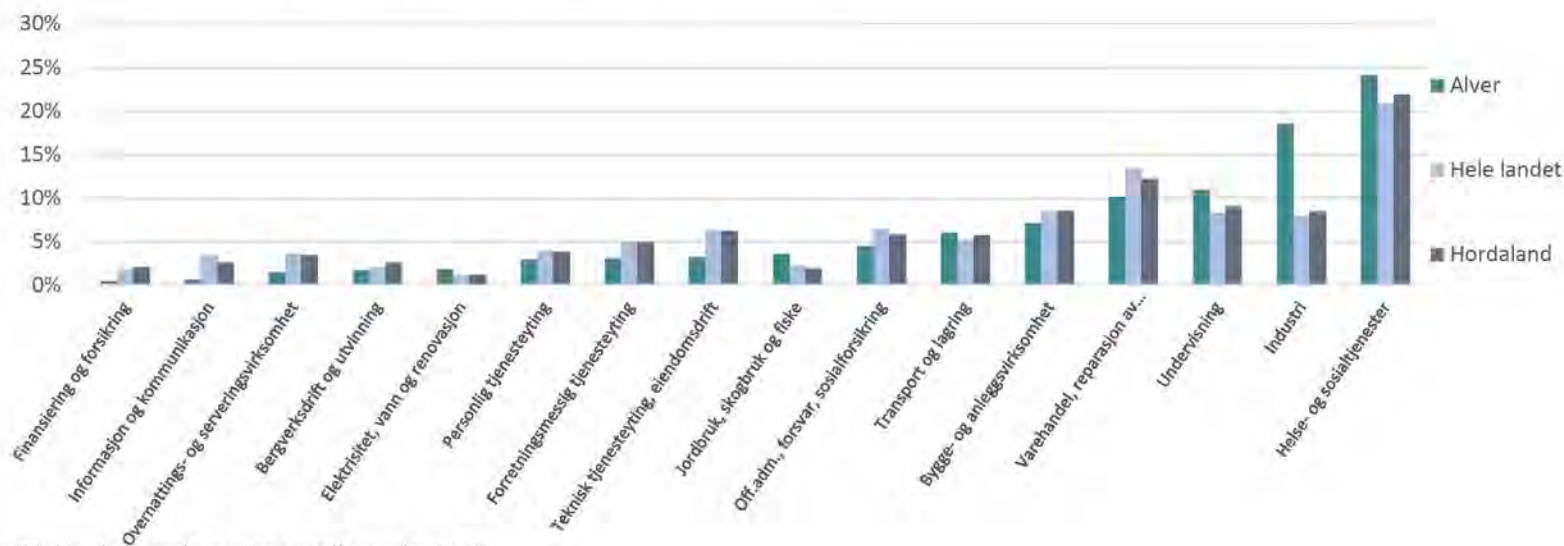

Figur 30: Yrkesdeltaking blant menn og kvinner

Kjelde:

6.2. Næringsstruktur

Dei viktigaste næringane i Alver kommune med omsyn til sysselsetjing er *industri, bygg og anlegg, varehandel, undervisning og helse- og sosialtenester*. Samanlikna med næringsstrukturen i landet under eitt er det fyrst og fremst den høge sysselsetjingsandelen innan industri som peikar seg ut i Alver kommune. Heile 19 prosent av arbeidsplassane i Alver kommune er innan industri, mot berre 8 prosent nasjonalt. Arbeidsplassar innan jordbruk, skogbruk og fiske, undervisning og helse og sosialtenester er også noko overrepresentert i Alver kommune.

Figur 31: Næringsstruktur etter antall sysselsette, %

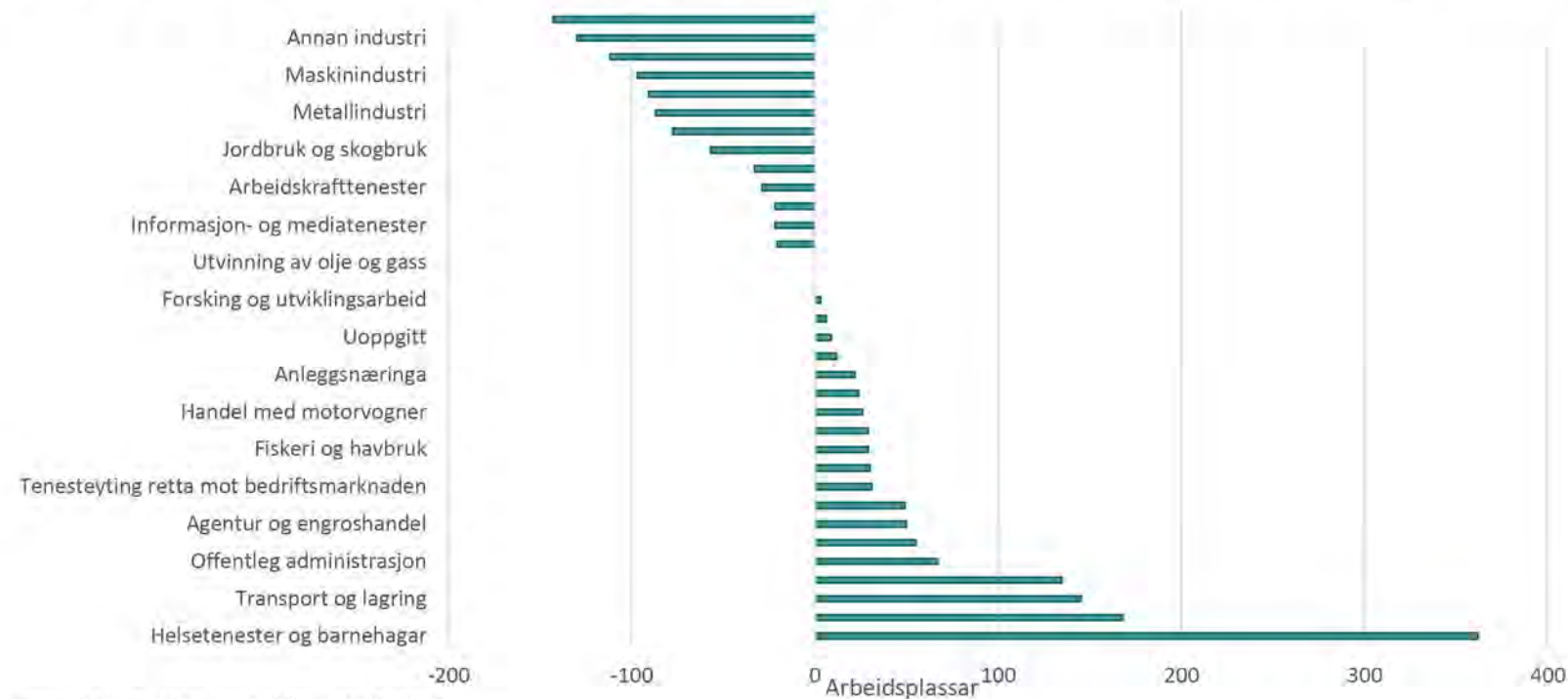
Kjelde: SSB

Arbeidsplassutvikling

Mellom 2008 og 2018 har det blitt om lag 300 fleire arbeidsplassar i Alver kommune. Bak dette nettotalet skjuler det seg store skilnadar næringane imellom. Velferdstenester har hatt sterkast vekst, medan transport og lagring og eigedomsnæringa har hatt den sterkaste veksten i privat sektor. Tapet av arbeidsplassar var størst innan detaljhandel, overnatting og servering og fleire industrinæringar.

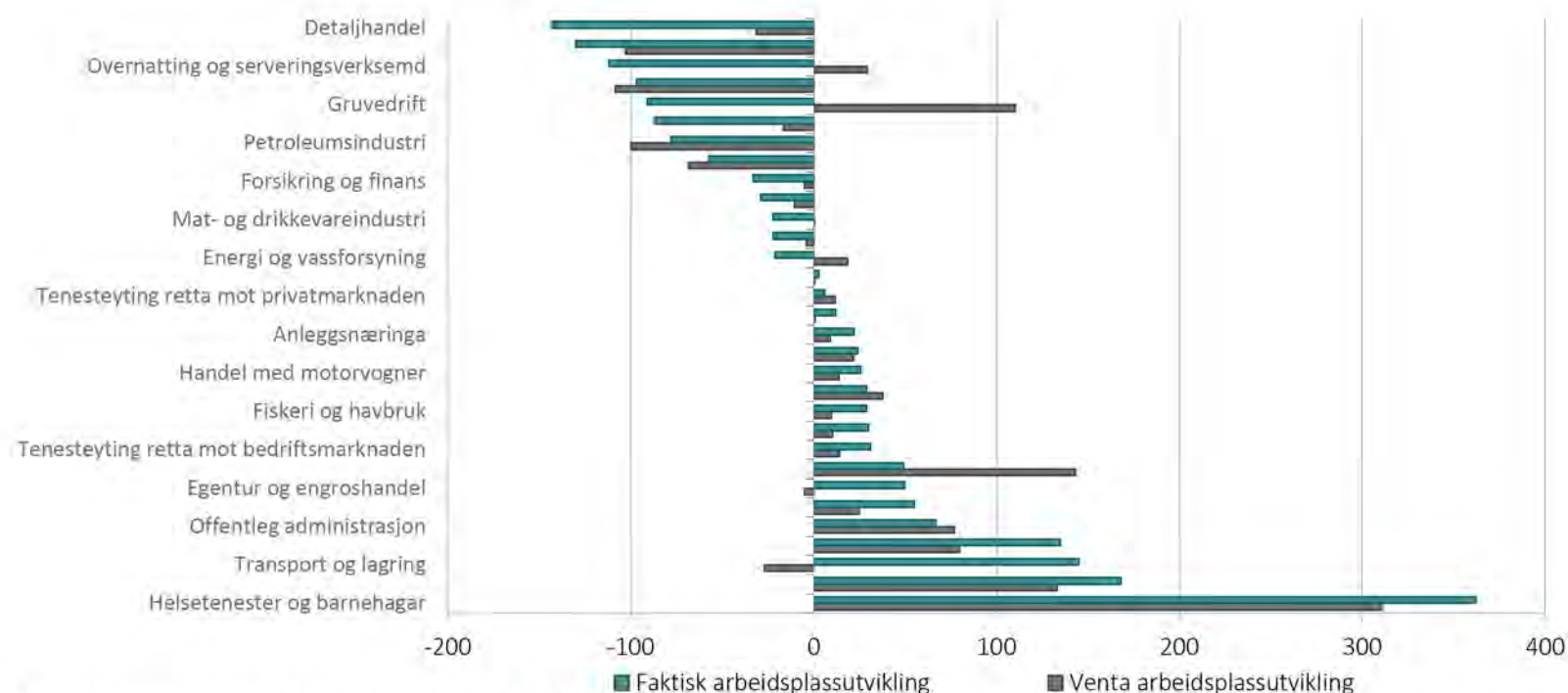
Næringssamansetjinga endrast over tid, både nasjonalt og i Alver. I grove trekk er hovudbiletet i Noreg at primærnæringane og industrien går tilbake, medan tenesteytande næringar i privat og offentleg sektor veks. Føresetnadane for arbeidsplassvekst er derfor påverka av næringssamansetjinga i kommunane. Det er grunn til å vente at arbeidsplassutviklinga i kommunar som er dominert av næringar som går tilbake nasjonalt er svakare enn i kommunar som er dominert av vekstnæringar.

Vi har rekna ut ei *teoretisk* arbeidsplassutvikling for kvar einskild næring i Alver, der føresetnaden er at næringa årleg utviklar seg med same prosentsats som nasjonalt mellom 2008 og 2018. Dette gir eit inntrykk av kva arbeidsplassvekst vi kunne venta i Alver gitt næringssamansetjinga i kommunen.

Figur 32: Arbeidsplassutvikling, 2008-2018

Kjelde: SSB

Figur 33: Faktisk og venta arbeidsplassutvikling, 2008-2018

Kjelde: SSB og egne berekningar

Deretter har vi samanlikna denne teoretiske venta utviklinga med den *faktiske* arbeidsplassutviklinga i kommunen. Figur 6 under syner den *faktiske* og den *venta* arbeidsplassutviklinga per næring i Alver kommune. Figur 27 syner differansen mellom venta og faktisk arbeidsplassutvikling per einskildnæring.

Innan privat sektor er det næringane «transport og lagring», «eigedomssomsetjing og drift», samt «agentur og engroshandel» som har hatt arbeidsplassvekst betydeleg utover vekstgraden i tilsvarande næringar nasjonalt. Elles har veksten innan dei tenesteytande næringane i offentlig sektor vore betydeleg høgare i Alver enn i landet som heilskap. Dette heng truleg saman med at folketalesveksten, og dermed talet brukarar av desse tenestene, har vore sterkare i Alver enn nasjonalt.

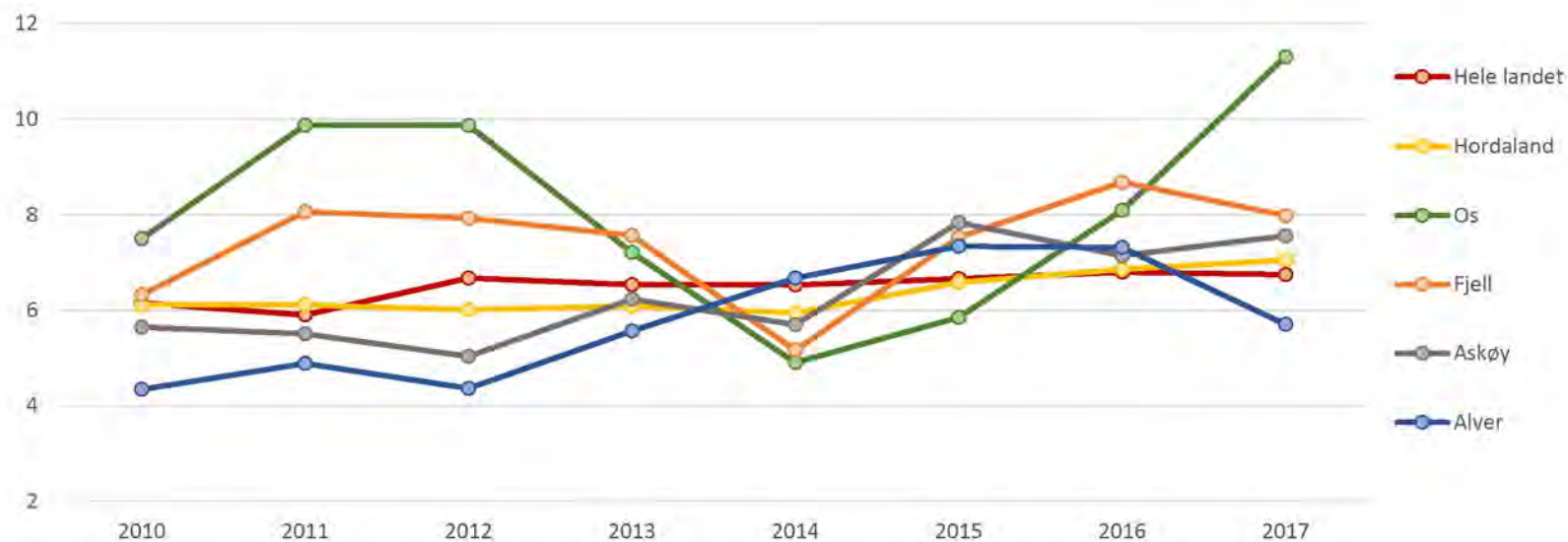
I andre enden av skalaen er det næringane «gruvedrift», «overnatting og serveringsverksemd» og «detaljhandel» som utmerkar seg med svakare arbeidsplassvekst enn venta. For dei to fyrstnemnde tilseier den nasjonale utviklinga arbeidsplassvekst, medan utviklinga i Alver har vore negativ. Innan

«detaljhandel» ventar vi eit moderat tap av arbeidsplassar, medan dei faktiske tapa i Alver er langt større. Dette kan ha samanheng med at handelslekkasjen til Bergen har auka i denne perioden.

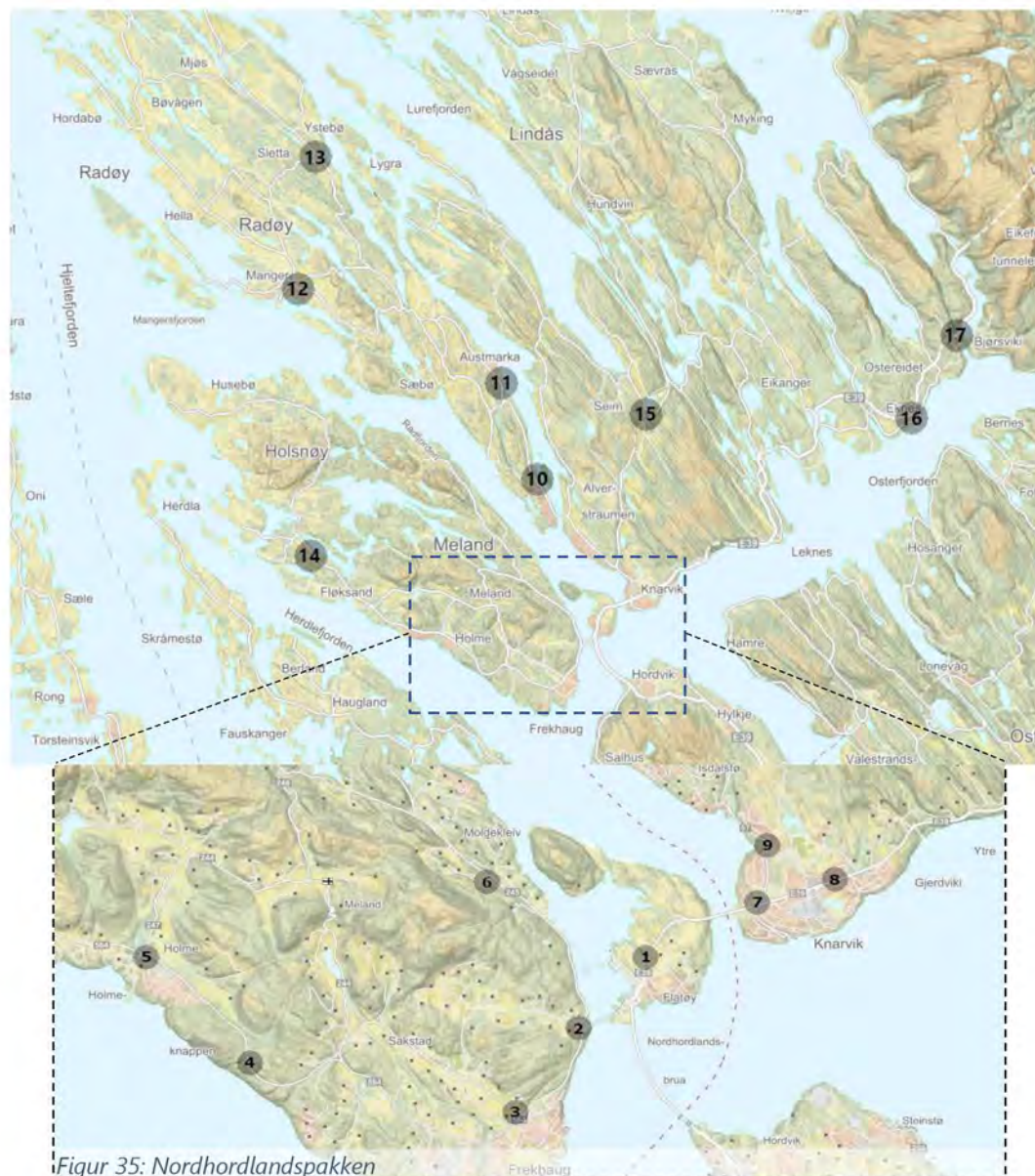
Nyetablerte føretak

Dei siste ti åra har talet nyetablerte føretak auka betydeleg både i Alver og i landet generelt. Mellom 2015 og 2017 blei det etablert om lag 250 føretak årleg i Alver kommune. Ti år tidlegare, mellom 2005 og 2007, var talet mellom 170 og 180 nye føretak årleg. I tiårsperioden 2007-17 var veksten i Alver 13 prosentpoeng sterkare enn i landet generelt.

For å vise kva betyding dei nyetablerte føretaka har for næringslivet i Alver ser vi på kor stor part av dei sysselsette som er tilsette i nyetablerte føretak. Mellom 2008 og 2018 utgjorde denne parten mellom 4 og 7,5 promille av den sysselsette befolkninga. I byrjinga av perioden var nivået i Alver lågare enn i både samanlikningskommunane, Hordaland fylke og landet under eitt. Men mellom 2010 og 2015 var utviklinga i Alver svært positiv, før utviklinga igjen snudde mellom 2015 og 17.

Figur 34: Andel av sysselsette som er tilsett i nyetablerte føretak, promille
Kjelde: SSB

7. Infrastruktur og samferdsel

7.1. Kommunale vegar

Nye kommunale vegar kjem til som følge av utbygging, og medfører nye kostnader - særleg til vinterdrift. Eksisterande kommunale vegar krev vedlikehald og oppgradering, som bør vere planlagt. I 2020 bør det startast eit arbeid med ein overordna vedlikehaldsplan for dei kommunale vegane medrekna veglys, og deretter setjast ein driftsstandard.

7.2. Samferdselsprosjekter

Nordhordlandspakken

Nordhordlandsregionen er en region i vekst både som bosted- og arbeidsmarked. Veinettet er i dag ikke tilpasset til å møte denne veksten, og fremkomsten for næringstransporten er dårlig på mange delstrekninger. Målene med Nordhordlandspakken er å bedre fremkommeligheten på fylkesveiene og gi disse et gjennomgående gang- og sykkelveisystem. Videre skal veier trafikkisikres, og det skal tilrettelegges for økt bruk av buss til og fra Bergen, samt sikre god utvikling av Knarvik sentrum.

I kartet med tilhørende tabell under finner en oversikt over tiltakene i Nordhordlandspakken som i hovedsak vil påvirke Alver kommune.

<i>Fork.</i>	<i>Namn</i>	<i>Fase</i>	<i>Start</i>	<i>Ferdig</i>	<i>Link</i>
1	7A: Kollektivtiltak E39	Planfase	Vinter 2021	Vår 2022	Her
2	Fv. 564, Fosse-krysset	Planfase	-	-	Her
3	5. Fv. 564 Frekhaug-krysset	Planfase	2022	2023	Her
4	18. Fv. 264 Sandskaret – Holme	-	2025	2027	Her
5	4B Fv. 564 Trafikksikring/undergang Holme	Godkjent	Høst 2018	2019	Her
6	3. Fv. 245 Fosse-Moldekleiv	Planfase	2021	2023	Her
7	7B Kollektivtiltak fv. 57,	-	-	-	Her
8	6. E39 Knarvik sentrum	Plan/prosjektering	2020	2022	Her
9	2. Fv. 57 Knarvik – Isdalstø	Godkjent	På vent	N/A	Her
10	19. Fv. 565 Hilland – Radøy grense	-	2025	2027	Her
11	16. Fv.565 Grense Radøy/Lindås – Sæbø skule	Planfase	2025	2026	Her
12	13. Fv. 409 Kollektivtiltak Manger sentrum	-	2023	2023	Her
13	1. 565 Marås-Soltveit	Godkjent 2010	Vår 2019	2022	Her
14	4A Fv. 564 Fløksand – Vikebø	Planfase	2022	2024	Her
15	14. Fv.. 57 Vatnekrysset	Planfase	2023	2024	Her
16	17. E39 Vikane-Eikangervågen	Planfase	2021	2023	Her
17	15. E39 Molvik-krysset	Planfase	2023	2024	Her

Tabell 3: Nordhordlandspakken

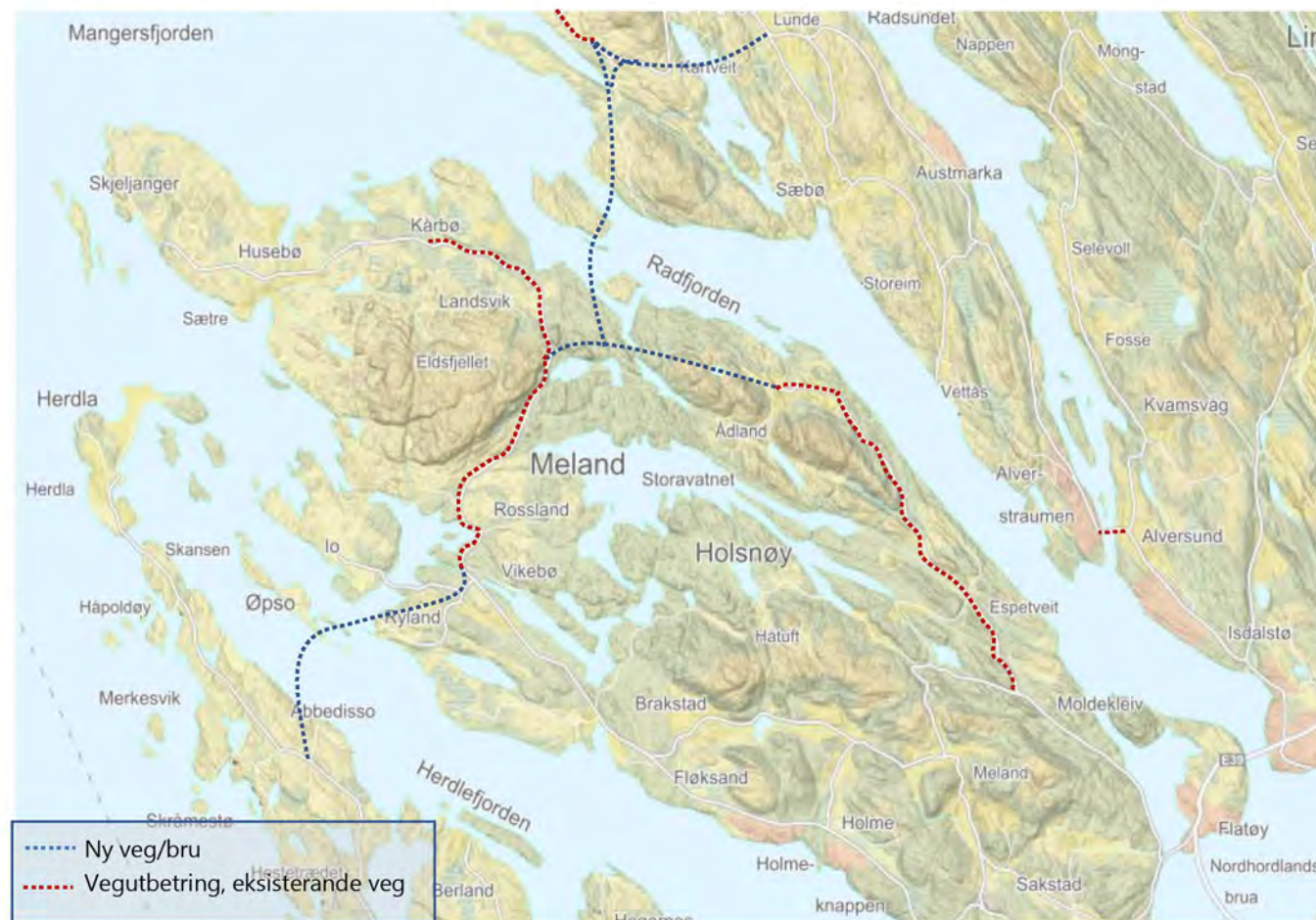
Kjelde: Statens Vegvesen

KDP E39 Mellom Åsane/Vågsbotn og Nordhordlandsbrua

Statens Vegvesen har vurdert at val for ny trasé for E39 nord for Vågsbotn bør tilpassast valet for Ringveg øst. Målet med dette prosjektet knyttes særlig til økt trafikksikkerhet og effektiv transport med styrking av bo- og arbeidsmarkedsregionen.

Sambandet vest

Målet med prosjektet «sambandet vest» er å medvirke til næringsutvikling gjennom å knytte saman Sotra/Øygarden – Askøy – Nordhordland med ny infrastruktur, til en større sammenhengende bo- og arbeidsmarkedsregion med effektive og forutsigbare kommunikasjoner. I forhold til beredskap er målet et fullt ringveisystem i Bergensregionen. Styret i Sambandet Vest har gjort vedtak om å jobbe for brokryssing over Herdla fjorden ved Abbedissen på Askøy til sørspissen av Ypso i Meland. Videre inngår samband til Radøy med bro over Bognestraumen. Foreslått trasé er illustrert i kart under.

Figur 36: Sambandet Vest

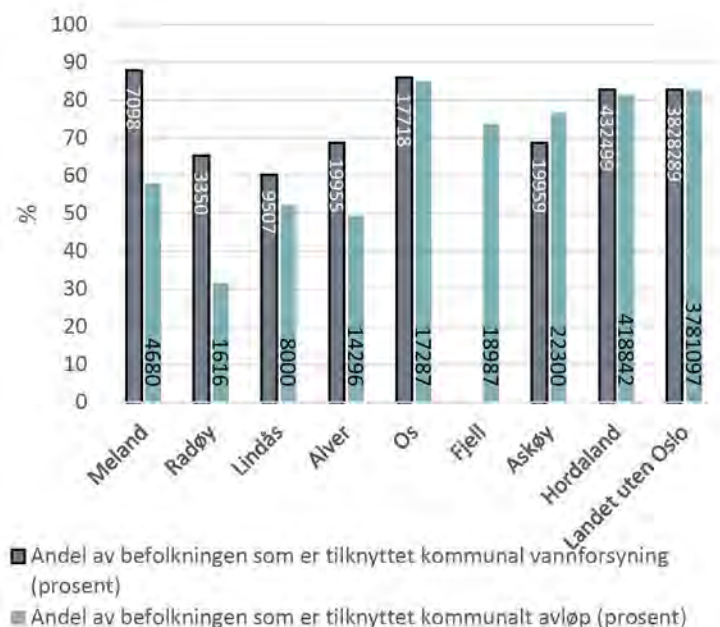
Kjelde: Sambandet Vest

7.3. Vatn og avløp

Sjølv om ein del av busetnaden i Alver kommune er relativt spreidd, er hovudtyngden av busetnaden lokalisert til lokalsenter og kommunesenter. Den store folkeveksten, og dermed det store utbyggingsvolumet, orienterer seg mot den søndre delen av Alver, i aksen Frekhaug – Knarvik – Alversund med respektive omland.

Utfordringane når det gjeld vatn og avløpssystemet (VA-anlegga) er at dei eldste kommunale anlegga er bygd i dei områda med størst vekst. Det inneber eit relativ stort behov for rehabilitering /oppdimensjonering / vidareutvikling av anlegga, og oppgradering i tråd med dagens krav til vasskvalitet og handtering av utlsepp. Auka nedbørsmengder medfører nye krav til handtering av overvatn, som igjen blir forsterka av auken i «harde flater» som følgje av utbygginga.

Tilfredsstillande VA-anlegg er ein føresetnad for all utbygging. For å møte desse utfordringane er det vesentleg å prioritere arbeidet med ein ny hovudplan for vatn og avløp i Alver i 2020, og kople denne til det overordna planverket elles. Ein må også kartlegge behovet for barrierer og rutinar rundt høgdebassenga, slik at ein også har ein systematisk vedlikehaldsplan for desse.

Figur 37: Tilknytning til kommunalt vatn og avløp, %

Kjelde: SSB/eigne kjelder.

7.4. Kommunal bygningsmasse

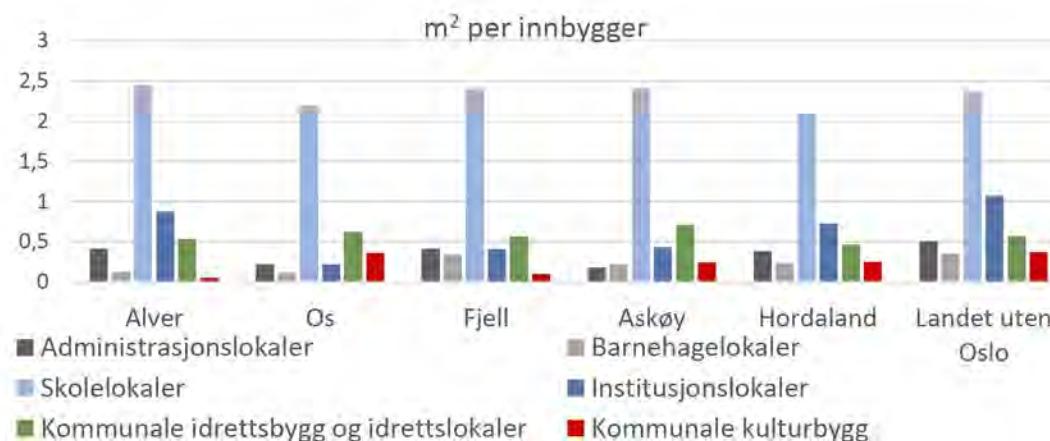
Offentlege bygningar

Kommunal tenesteyting er avhenging av tilgang på både tilstrekkelege og hensiktsmessige lokale. Behovet for kommunale formålsbygg aukar i takt med folkeveksten. Dette medfører auka drifts- og vedlikehaldskostnader, for at kommunen skal kunne ivareta krav til innelima, arbeidsmiljø, tryggleik og ikkje minst materielle verdiar. Arbeidet med ein overordna vedlikehaldsplan for den kommunale bygningsmassen må prioriterast slik at dei kommunale tenestene ikkje blir skadelidande, og slik at dei økonomiske verdiane blir bevart.

Ein bør også starte arbeidet med ein «driftsplan» som set standarden for kva tilstand dei kommunale bygningane skal ha i høve til aktuell tenesteyting. Det gjeld t.d. varme, ventilasjon, låssystem og tilgangskontroll, lyssetting, reinhald, vakthald, brannsikring, heissystem, skadedyrskontroll, miljømerking. Ein plan for dei kommunale bygningane bør også omfatte ei vurdering av livssyklus-kostnader og val av materiell og løysingar i investeringsprosjekt, med mål om lang levetid.

Kommunale bustader

Dei kommunale bustadene har varierende alder og varierende kvalitet, her er det behov for ein plan for utskifting som er tilpassa endra behov. Alver kommune bør legge ein strategi for sal, kjøp, sanering, nybygging, rehabilitering og lokalisering, og meisle ut ulike typar butilbod tilpassa leigetakarane. Dette har verknad for lokalsamfunnet i vid forstand og for kvaliteten på den individretta tenesteytinga. Anskaffing av kommunale bustader bør følgje sentrale kravspesifikasjonar.

Figur 38: Areal kommunale bygg, totalt og per innbygger

Kjelde: SSB

7.5. Pendling

I 2018 leverte Hordaland fylkeskommune ei pendlarrapport for dei tre kommunane som vert Alver, basert på individdatasett. Denne rapporten viste at kvar for seg var dei tre kommunane Radøy, Meland og Lindås prega av svært høg arbeidsmarkedsintegrasjon med resten av Bergensregionen. I 2016 jobba omtrent 32 % av arbeidstakarane som budde i Meland i same kommune. Tilsvarande tal for Lindås var på same tid 52 % og for Radøy var det 45 %. I nye Alver kommune vil det basert på desse tala vere 13 914 arbeidstakarar som bur i den nye kommunen, kor 8 481 av desse også jobbar i kommunen, med andre ord vil om lag 61 % av dei som bur i kommunen også jobbe i Alver. Grunnen til at dette talet er høgare enn for både Radøy, Meland og Lindås individuelt er at mykje av inn- og utpendlinga frå desse kommunane er frå eller til dei to andre. Som figur 31 syner, går dei største pendlarstraumane inn og ut av Alver kommune til eller frå Bergen.

Figur 39: Pendlarmønster, 2018
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

Arbeidsstad → Bustad↓	Meland	Radøy	Lindås	Bergen	Resten av NH	Resten av Noreg
Meland	1 256	46	693	1499	32	396
Radøy	80	1 108	474	433	124	220
Lindås	380	163	3 981	1 914	266	849
Bergen	324	82	824	124 219	85	15 451
Resten av NH	19	42	439	251	1 231	446
Resten av Noreg	96	23	331	32 098	152	2 362 638

Tabell 4: Pendlarmatrise, 2018
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

Arbeidsstad → Bustad↓	Alver	Bergen	Resten av NH	Resten av Noreg
Alver	8 481	3 846	422	1 465
Bergen	1 230	124 219	85	15 451
Resten av NH	500	251	1 231	446
Resten av Noreg	450	32 098	152	2 362 638

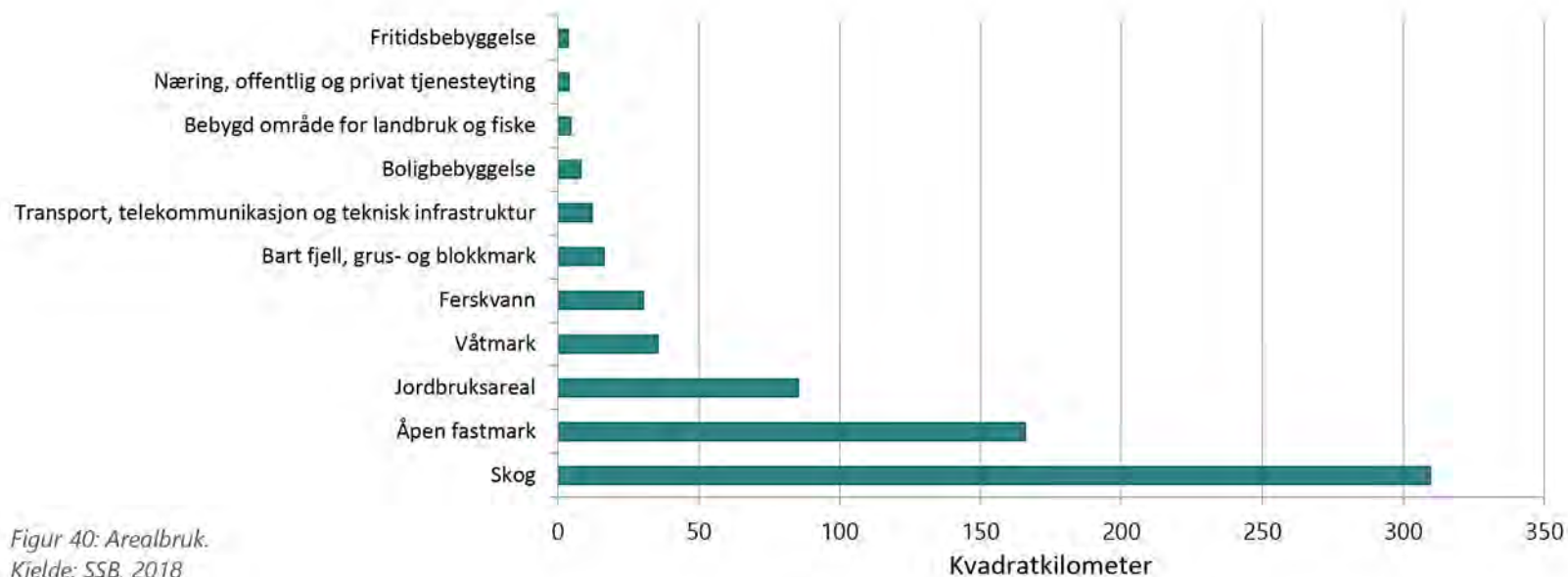
Tabell 5: Pendlarmatrise, 2018
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

8. Naturmiljø, landskap og klima

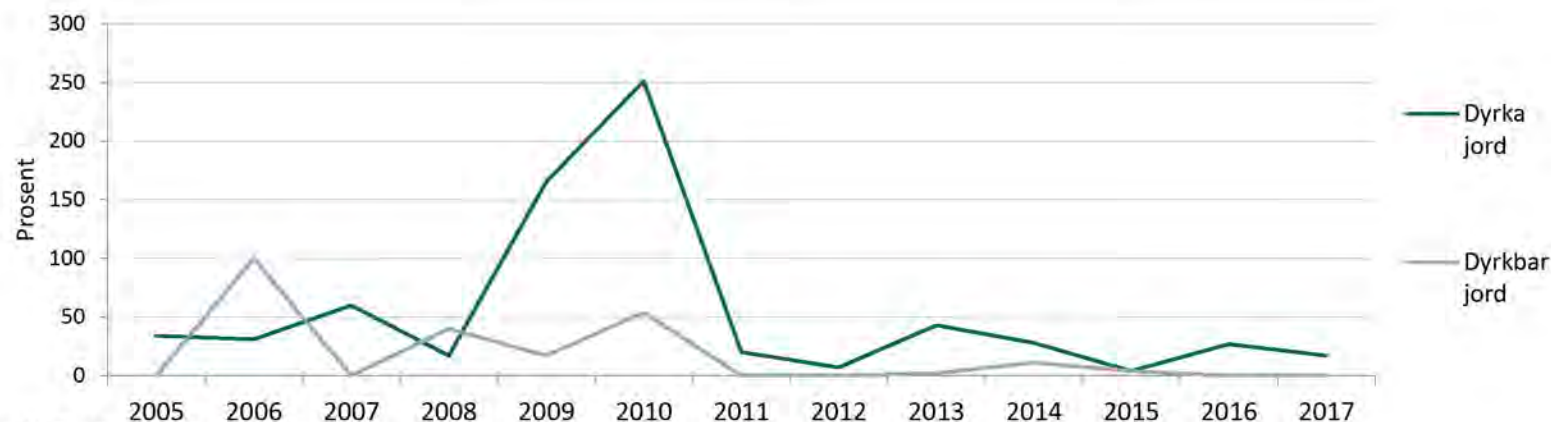
8.1. Arealbruk

Det samla arealet i Alver kommune er om lag 680 kvadratkilometer. Av desse er nesten halvparten, 310 kvadratkilometer, skog. Arealkategorien «*Open fastmark*» omfattar 166 kvadratkilometer. Dette er ein samlekategori som rommar eit stort spekter av både natur og kulturlandskap. Samlenemninga er at områda ikkje når kriteria som definerer dei andre kategoriane, til dømes kan jorddjupna vere for liten til at det blir rekna som jordbruksareal eller *skogboniteten* for låg til at det blir rekna som skog. Jordbruksareala i kommunen utgjer 85 kvadratkilometer, våtmark 36 kvadratkilometer og ferskvatn 30 kvadratkilometer av kommunen.

Områda som er utbygd til anten bustad, fritidsbygningar eller næring utgjer til saman 16 kvadratkilometer av arealet i kommunen.

Figur 40: Arealbruk.
Kjelde: SSB, 2018

Figur 41: Omdisponering av dyrka mark

Kjelde: SSB

8.2. Omdisponering av dyrka mark

Sidan 2005 er om lag 900 dekar, nesten ein kvadratkilometer, landbruksareal blitt omdisponert til andre formål i Alver kommune. Størsteparten av arelet, om lag 700 dekar, var dyrka jord, medan 200 dekar var areal som var dyrkbar, men ikkje i produksjon. Dei fleste åra har omfanget av det omdisponerte arealet vore mellom 20 og 60 dekar. Unntaka er åra 2009 og 2010 då omdisponeringa var høvesvis 182 og 305 dekar.

I alt er det om lag 85 kvadratkilometer landbruksareal i Alver kommune. Det omdisponerte arealet utgjør omlag ein prosent av det totale arealet. Men i same periode 2005-2018 er det også blitt nydyrka om lag 300 dekar jordbruksareal i Alver. Nettotapet av jordbruksareal er dermed om lag 600 dekar.

Utfordringa for landbruket er å stanse nedlegging av bruk. For å demme opp for avviklinga av vestlandsjordbruket trengs ei vidareføring av innsatsen som kommunane legg ned i dag for å styrke landbruket som næring, halde oppe attraktiviteten og bidra til innovasjon og rekruttering. Dette er viktig både i høve til klimautfordringar og i høve til matforsyninga i Norge.

8.3. Bygningar i strandsona

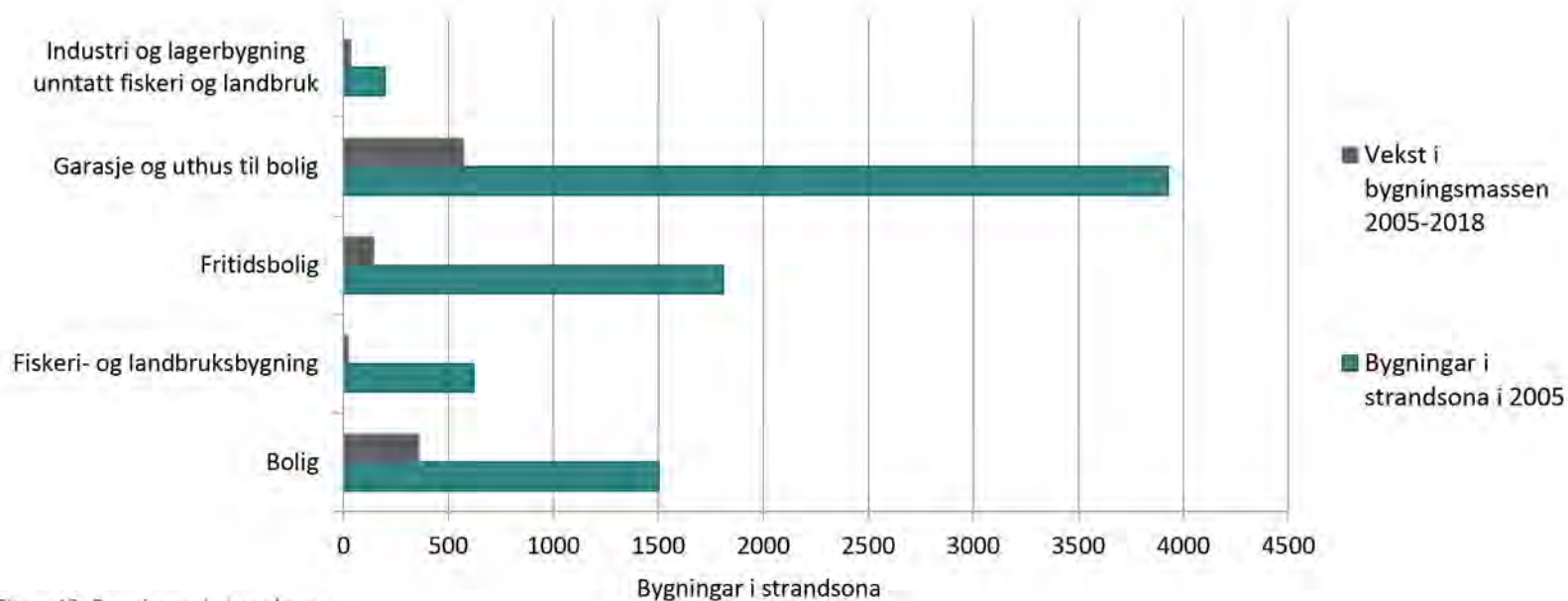
Som ein kystkommune med mange øyar, sund og fjordar forvaltar Alver kommune mange kilometer strandsoner. Målsetjinga i den nasjonale arealpolitikken er å ivareta allmenne interesser ved å hindre at strandsona blir privatisert gjennom utbygging.

I dei statlege retningslinjene er forvaltninga av strandsona geografisk differensiert avhengig av kor sterkt arealpresset er i kvar einskild kommune. Lindås og Meland reknast som kommunar med stort press på arealressursane, medan Radøy reknast som ein kommune med mindre arealpress. Det er ukjent kva forvaltningskategori Alver kommune vil hamne innanfor etter samanslåing.

I 2018 var det om lag 9 100 bygningar i strandsona av Alver. Garasjar og uthus utgjorde om lag halvparten; 4 500, av desse. Bustadar og fritidsbustadar talte om lag 2 000 bygningar kvar, medan det var 640 fiskeri og landbruksbygningar og 230 industri og lagerbygningar i strandsona.

Veksten i talet på bygningar i strandsona mellom 2005 og 2018 var størst for garasjar og uthus, og minst for næringsbygg. Av dei 1 100 bygningane som blei oppført i strandsona til Alver kommune mellom 2005 og 2018 var nesten 600 garasjar og uthus, om lag 350 var bustadar og om lag 150 var fritidsbustadar. Næringsbygg utgjorde til saman om lag 50 bygg.

Utfordringa for strandsonevernet er å halde oppe kystkulturen og unngå gjengroing, gjennom aktiv og balansert forvaltning og med nyanserte verkemiddel.

Figur 42: Bygningar i strandsona
Kjelde: SSB

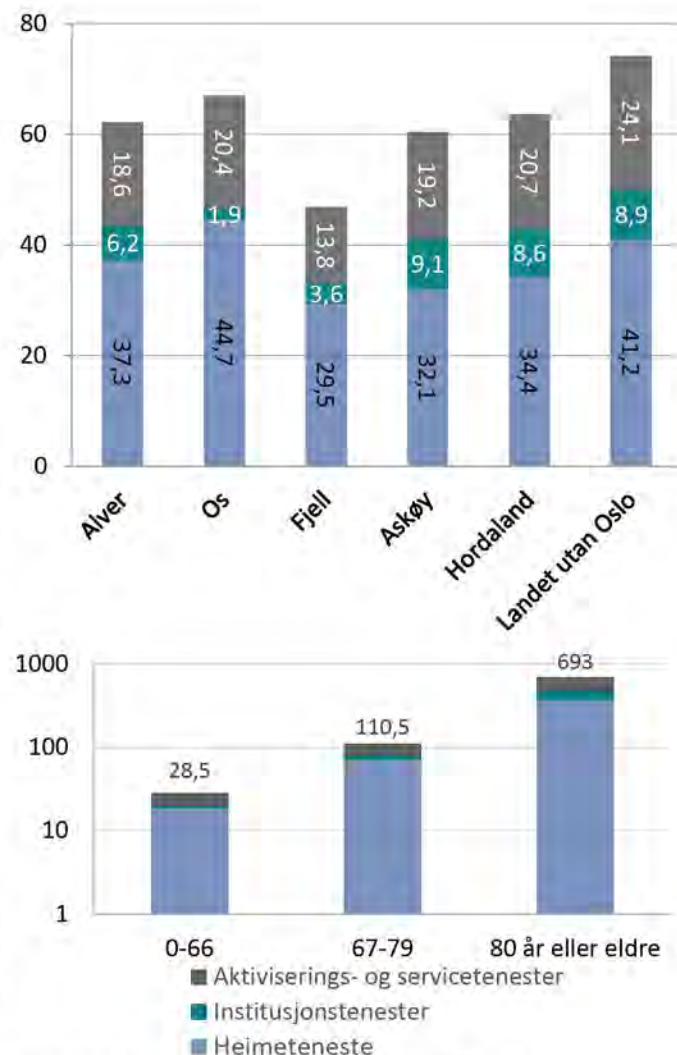
9. Kommunal tenesteyting

9.1. Helse og omsorg

Målt etter netto driftsutgifter vil helse- og omsorg vere det største tenesteområdet i Alver kommune, og står for om lag 31 % av utgifta i den nye kommunen. Per 31.12.2017 var det totalt 1 804 personar som fekk ein form for omsorgsteneste, kor 1 082 fekk heimetenester, 181 institusjonstenester og 541 fekk aktiviserings- og servicetenester. For å samanlikna er det nyttig å sjå på talet på brukarar per 1 000 innbyggjar. Figuren til høgre (panel a) syner at det var 62 personar per 1 000 innbyggjar i Alver som mottok helse- og omsorgstenester. Ein syner også frå samanlikninga at dette er omtrent på fylkessnittet og godt under landet utanom Oslo.

Den største skilnaden ligg i at heimetenestene i Alver er relativt stor i Alver samanlikna med resten, og aktivisering og servicetenester står tilsvarende for ein lågare del. Naturleg nok er det store forskjellar mellom ulike aldersgrupper, og delen av befolkninga som mottok helse- og omsorgstenester er sterkt aukande i alder. Som figuren til høgre (panel b) viser er det 28,5 personar per 1 000 innbyggjar, eller 2,85 %, av dei under 67 år som mottok helse- og omsorgstenester. I aldersgruppa 67-79 år aukar dette til 11 %, og i gruppa 80 år eller eldre er denne delen nærare 70 %.

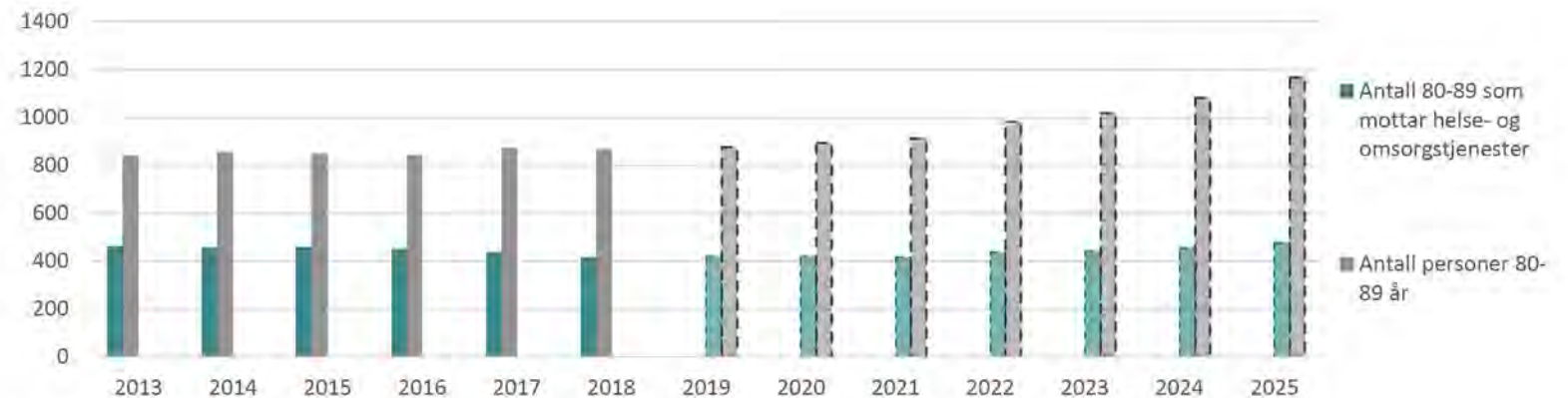
På same tid har delen av 80-89 åringar som mottok helse- og omsorgstenester falle jamt dei siste fem åra. Dette kjem mellom anna som ei følgje av at eldre i denne aldersgruppa generelt er friskare enn tidlegare, og klarar seg sjølve lengre. Som figuren øvst på neste side illustrerer, vil, om trenden fortsett, dette føre til at trass i at talet personar i aldersgruppa 80-89 år vil auke med rundt 35 % fram mot 2025, vil talet på helse og/eller omsorgstenestemottakarar kun auke med 15 % i same periode. Vidare vil satsinga på velferdsteknologi kunne bidra til at fleire eldre vil kunne bu heime lengre og dermed vidare kunne bidra til å lette på trykket på omsorgstenestene i framtida.

Figur 43 a) Brukarar av helse- og omsorgstenester per 1000 innbyggjar.

b) Brukarar av helse- og omsorgstenester etter aldersgruppe per 1000 innbyggjar

Tall per 31.12.18. Kjelde: SSB

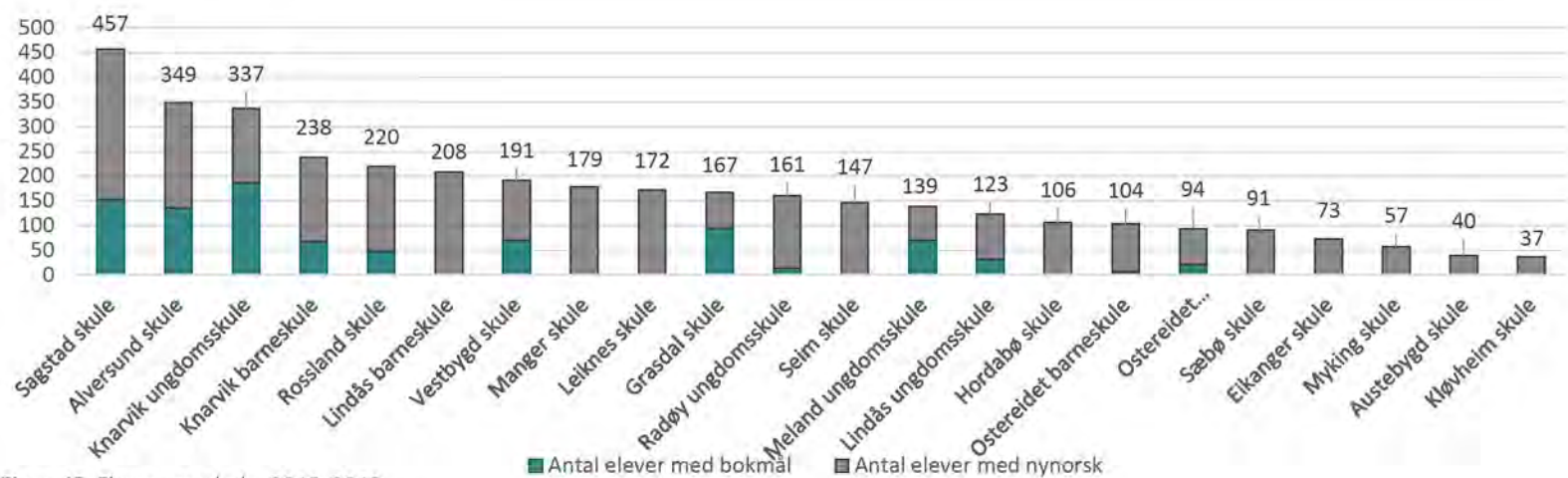
Figur 44: Brukarar av helse- og omsorgstjenester og tal på personar 80-89 år.
Kjelde: SSB og egne berekningar

9.2. Grunnskule

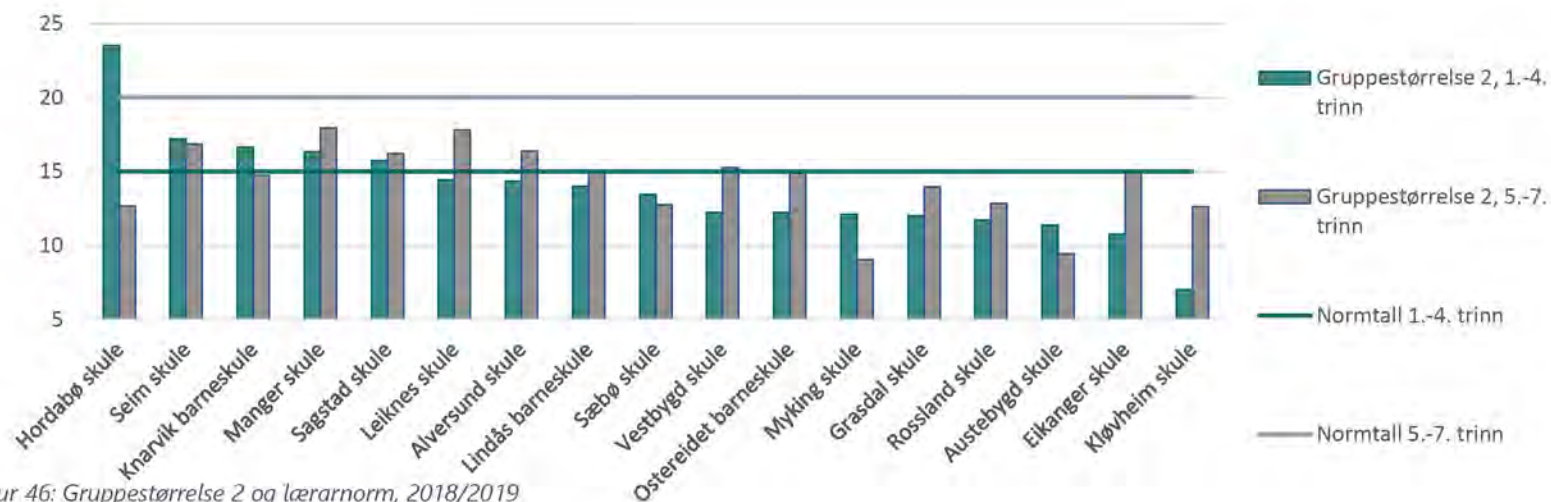
Alver kommune har, samanlikna med resten av kommunane i Noreg, ei relativt ung befolkning. I forhold til befolkningsstorleik bur det for eksempel 15 % fleire barn i skulealder (6-15 år) i Alver kommune enn befolkningsammansetninga på landsbasis skulle tilsei. Målt mot fylket elles bur det også nærare 15 % fleire 6-15 åringar i kommunen. Totalt var det 4 019 personar i denne aldersgruppa per 1. januar 2018, og på same tid var det 4 004 elevar i kommunale og private grunnskular i kommunen.

Totalt er det 22 kommunale grunnskular i kommunen med til saman 3 661 elevar. Relativt sett er dette ei ganske desentralisert skulestruktur, kor det i snitt er 166 elevar per skole. På same tid er variasjonen stor mellom dei kommunal grunnskulane. Ved den største av barneskulane, Sagstad skule, er det 415 elevar, mens på den minste, Kløvheim skule, er det 36.

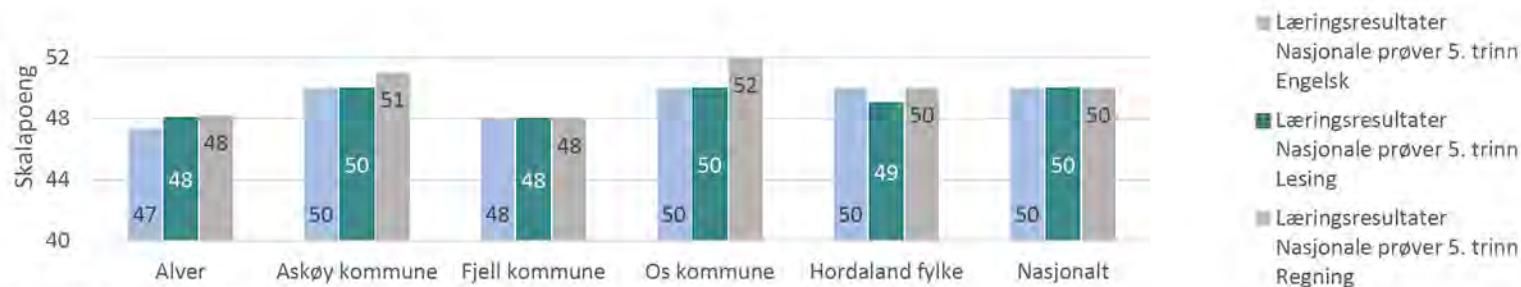
Frå 2019-2020 vert ny lærarnorm innført i Noreg. Målet er at gruppestorleik 2 skal vere 15 elevar på 1.-4. trinn og 20 elevar på 5.-10. trinn. Gruppestørrelse 2 er berekna ut frå talet på ordinære elevtimar delt på talet på ordinære undervisningstimar og gjer eit mål på elevar per lærar. Figur 37 syner korleis barneskulane i kommunen ligg an i forhold til nye normtal. Frå figuren ser ein at alle skulane oppfyller norma for 5.-7. trinn med god margin. På same tid er det nokon utfordringar knytt til gruppestorleiken blant 1.-4. klassingar. Her ligg særleg Hordabø skule langt over normtalet. Også Seim, Knarvik, Manger og Sagstad skuler ligg over norma, men i desse tilfella meir marginalt. Alle ungdomskulane oppfyller i dag krava til den nye lærarnorma.

Figur 45: Elevar per skule, 2018-2019
Kjelde: GSI

Figur 46: Gruppestørrelse 2 og lærarnorm, 2018/2019
Kilde: GSI

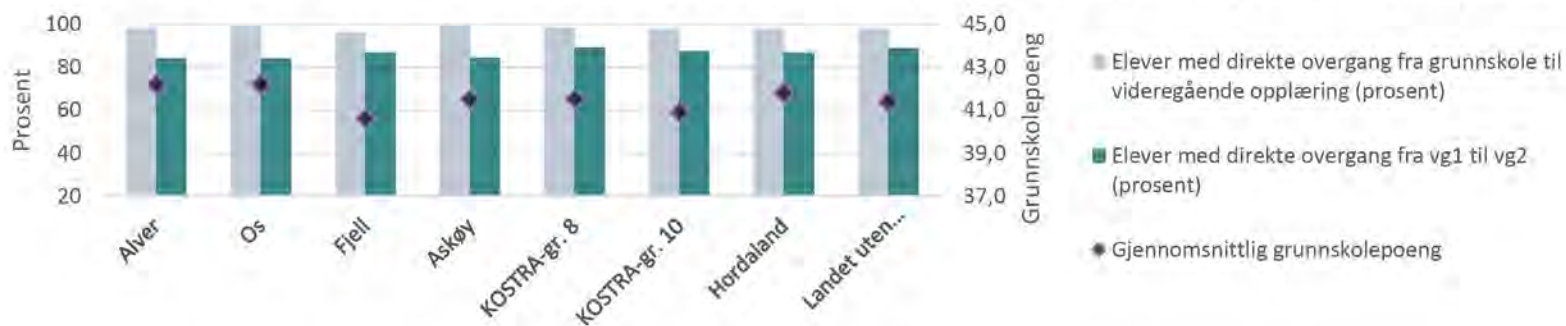
Figur 47: Læringsresultat nasjonal prøver, 2017

Kjelde: Ungdata

Generelt har barneskulane i Alver låge lavt målt mot fylkes- og landssnitt på dei nasjonale prøvane dei siste åra. Samtidig har resultata bedra seg noko dei siste to åra, og då spesielt i rekning, kor Alver nå ligg nært lands- og fylkessnitt. Som nemnd er fagleg meistring og gode lærarar viktig for psykisk helse blant born og unge. Dei relativt sett svake resultata drivast av at det i Alver kommune er ein stor del som ligg på lågaste meistringsnivå innanfor både rekning, lesing og engelsk på 5. trinn.

I engelsk ligg heile 35 % av dei testa på meistringsnivå 1. Alver har også ein låg del av elevane på meistringsnivå 2 og samanlikna med andre også få på meistringsnivå 3. Det same gjeld også for lesing. På rekning har derimot Alver en relativt stor del av elevane på meistringsnivå 2, men fortsett er ein stor del av elevane også på nivå 1.

For 8. trinn fortel dei nasjonale prøvane mykje same historie. Også her ligg ein stor del av elevane på dei to lågaste meistringsnivåa samanlikna med nasjonalt og med fylket. Samtidig som resultata på dei nasjonale prøvane gjer eitt bilde syner figur 40 at ein relativt høg del av elevane i Alver går direkte

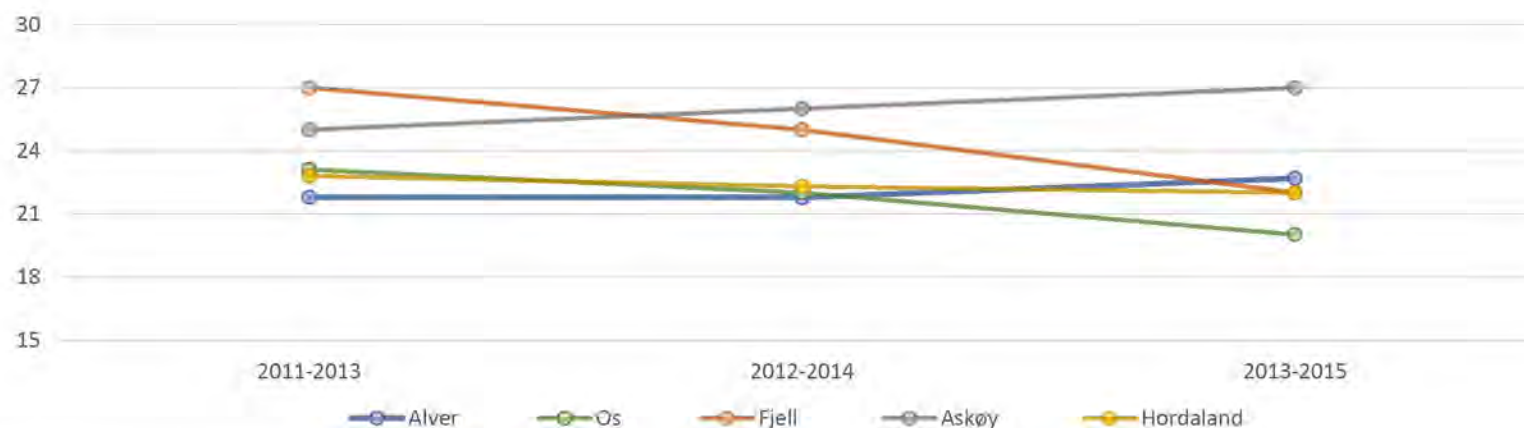

Figur 48: Direkte overgang og grunnskulepoeng, 2017

Kjelde: SSB

frå ungdomsskole til vidaregåande opplæring. 98 % av 10. klassingane gjekk direkte frå ungdomsskule til vidaregåande i 2017. Karaktersnittet (grunnskolepoeng) er også høgt tatt i betraktning resultatane på dei nasjonale prøvane. Kommunen skil seg heller ikkje ut når det kjem til elevar med direkte overgang frå vg1 til vg2, som er på i overkant av 84 %.

Når det kjem til fråfall i vidaregåande skule ligg Alver kommune seg midt på treet målt mot fylkessnittet og andre store kommunar i Bergensregionen. Fråfallet var mellom 2013-2015 i gjennomsnitt på 23 %, noko som er rett i overkant av fylkessnittet.

Figur 49: Fråfall i vidaregåande skule, %
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

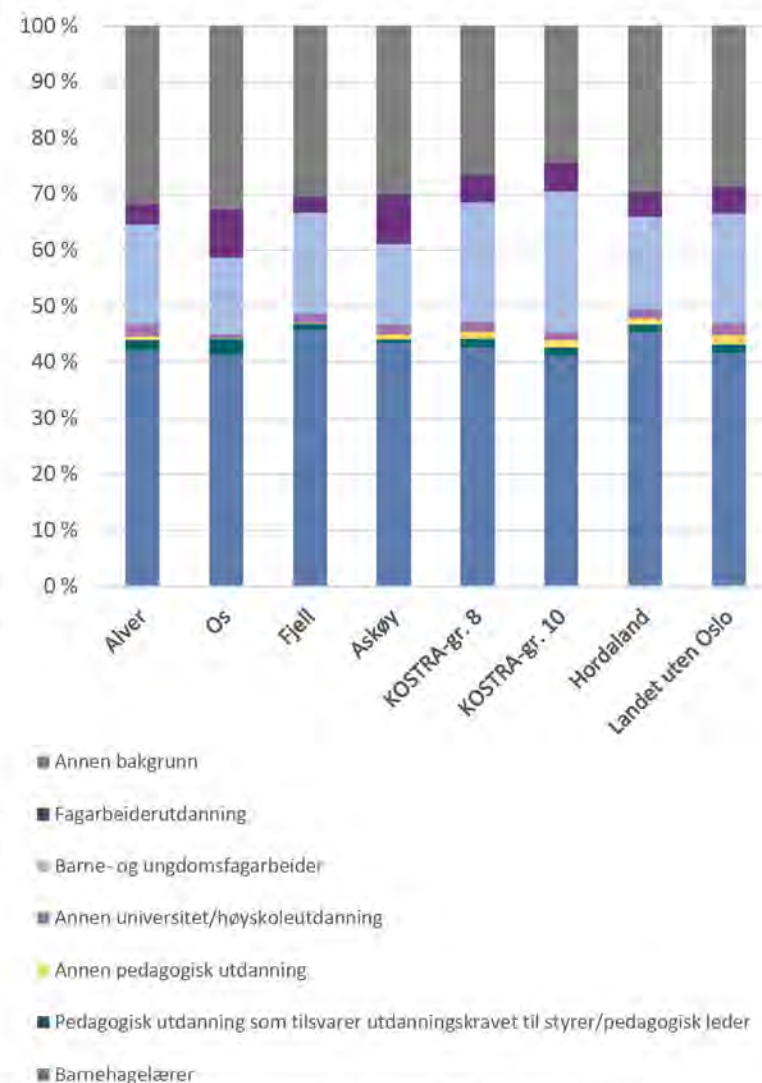
9.3. Barnehagar

I Alver kommune vil det vere mange barn i barnehagealder som del av befolkninga, samanlikna med andre kommunar. Per 2018 er det 2 308 barn i barnehagealder (0-5 år) i kommunen. Fram mot 2020 er dette forventa å falle noko, til omtrent 2 160. Per 2018 er det totalt 30 barnehagar i Alver kommune, kor 22 av desse er private, og åtte er kommunale. Omtrent 90 %, eller 1 792, av alle barn mellom 0-5 år nyttar seg av barnehage tilbudet.

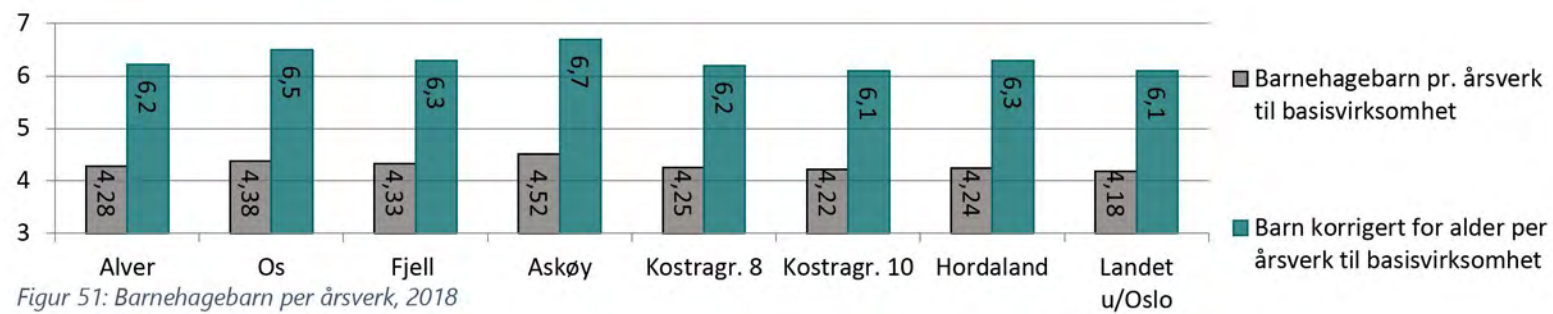
Av figur 42 ser vi at samansetninga av dei som er tilsett i barnehage er omtrent lik den for landet elles. Den vanlegaste utdanninga er barnehagelærar, som står for 42 % av dei tilsette. Dette er noko høgare enn landssnittet (41,5 %) men noko lågare enn fylkessnittet (45,6 %). Generelt er forskjellane relativt små på tvers av samanlikninga. Elles er det relativt mange med «anna bakgrunn» målt mot landet og ein del av kommunane i samanlikninga, kor denne delen er på 31,7 % i Alver, mens den er respektive 28,8 og 29,8 % i landet og fylket.

Generelt er det om lag 4,3 barn per årsverk i den nye kommunen. Dersom vi korrigerer for barnas alder, som er meir riktig i eit samanlikningsperspektiv, er det same talet 6,2. I barn korrigert for alder per årsverk tildelast barn i ulike aldersgrupper ulike vektar da yngre barn (0-2 år) krev meir oppfølging enn barn i eldre aldersgrupper (3 år og 4-6 år). Den yngste gruppe vektast med 2, barn på 3 år vektast 1,5 og 4-6-åringar gjevast veka 1, for å spegle dei ulike behova. Verdien for Alver er omtrent på fylkes- og landssnitt, med ganske små individuelle skilnader kommunane seg imellom.

Som bilete på neste side illustrerer er barnehagane i kommunen er geografisk spreidd utover, men med konsentrasjon rundt tettstader, og særleg då i akse Frekhaug – Knarvik – Alversund.

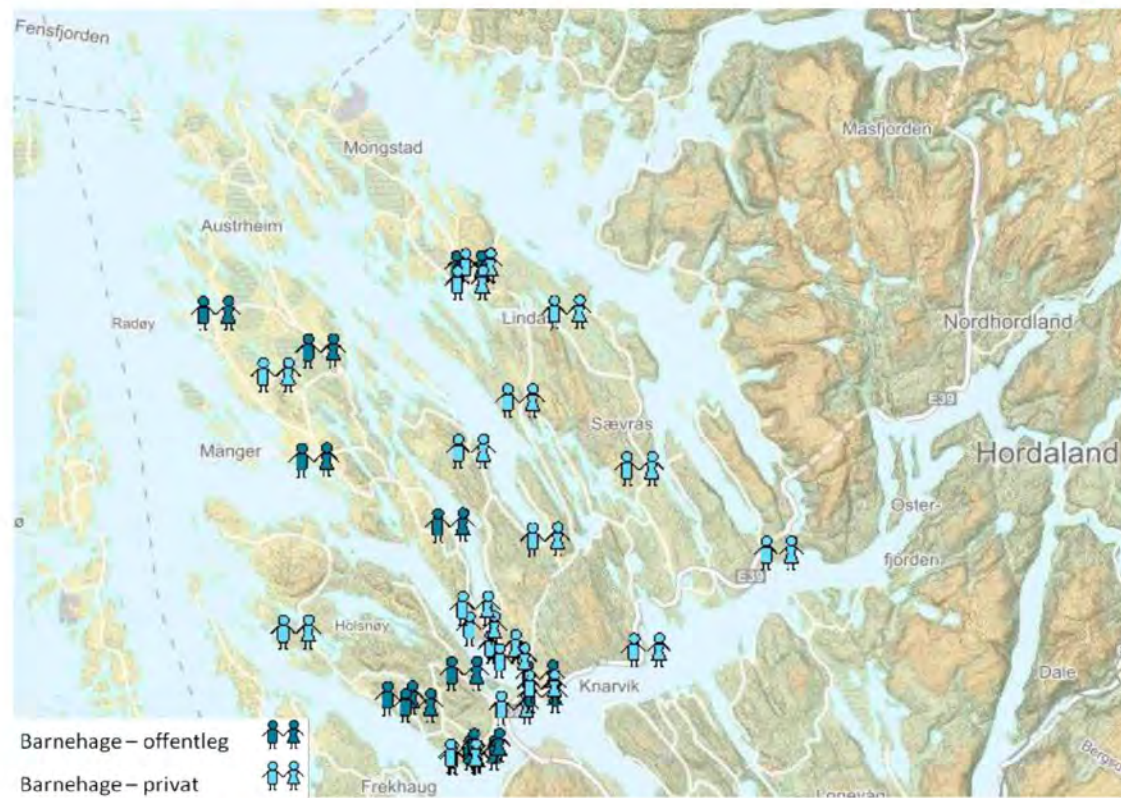

Figur 50: Barnehageansatte etter utdanningsbakgrunn, 2017
Kjelde: SSB

Figur 51: Barnehagebarn per årsverk, 2018

Kjelde: SSB

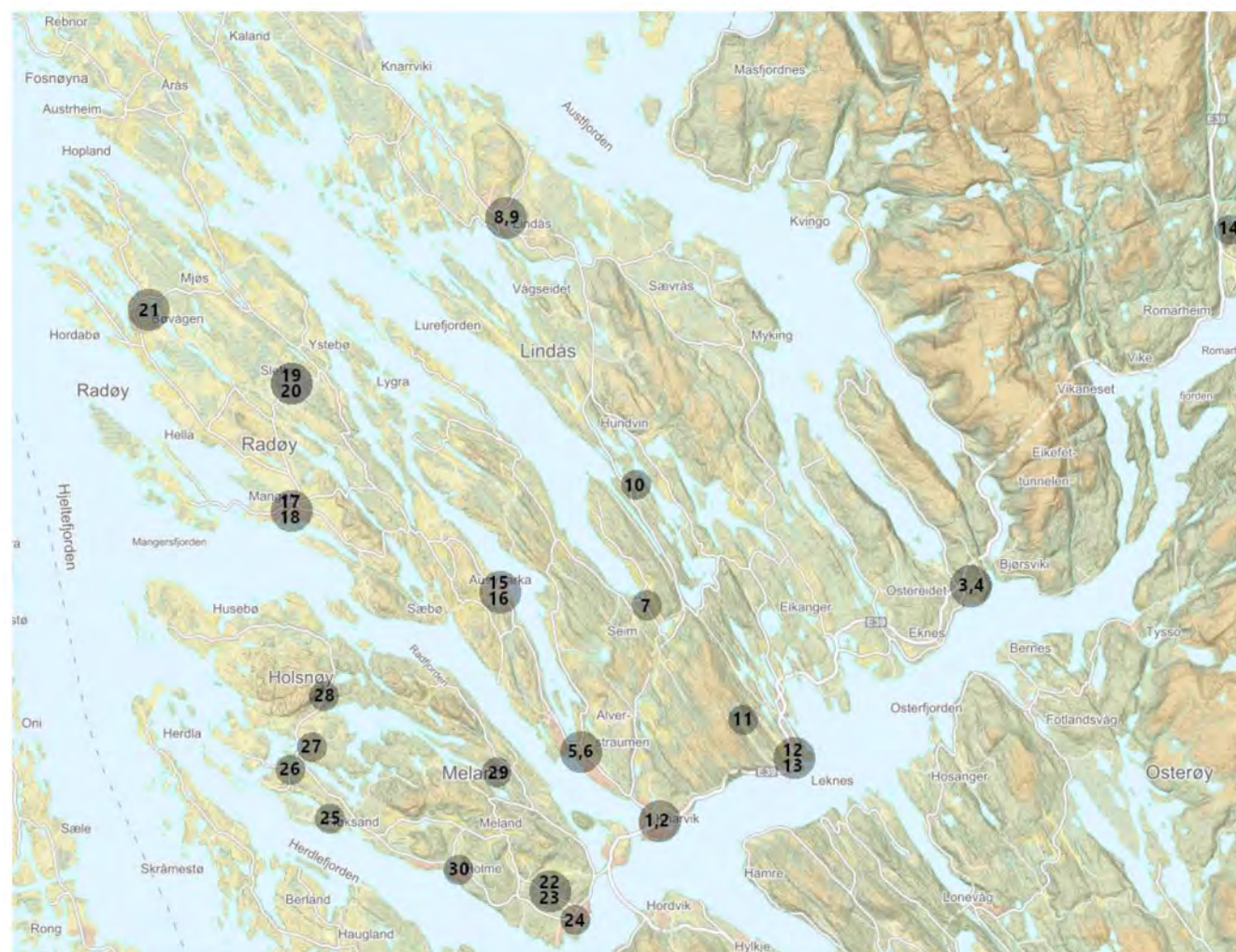
Figur 52: Barnehagar i Alver kommune

9.4. Kultur og frivilligheit

Kulturarenaar	
Lag- og forsamlingshus*	55
Bibliotek	3 hovudbibliotek og 2 filialar
Bygdekino	1
Ungdomsklubbar	5
Kulturskulesentre	3
Livsynshus og kyrkjer	59

*Ekskl. kyrkjer, bedehus, kapell, indremisjonshus o.l.

Tabell 6: Kulturarenaer

Sport og idrettsanlegg

- 1 Knarvik Idrettsanlegg
- 2 Nordhordlandshallen
- 3 Ostereidet kunstgrasbane
- 4 Ostereidet skule, symjebasseng
- 5 Alversund Kunstgras
- 6 Alversund skule, symjebasseng
- 7 Seim kunstgrasbane
- 8 Lindås skyttarbane
- 9 Lindås idrettspark
- 10 Lona skytebane
- 11 Hopsdal skianlegg
- 12 Leiknes skule – grusbane
- 13 Storstova
- 14 Gamlesætra skianlegg
- 15 Sæbø skule, hall
- 16 Austmarka kunstgrasbane
- 17 Grønålen kunstgras
- 18 Radøyhallen
- 19 Stokkedal skytebane
- 20 Sletta naturgrasbane
- 21 Hordabø idrettspark
- 22 Fossemyra
- 23 Meland Aktiv
- 24 Nordhordland FHS, symjebasseng og kunstgras
- 25 Meland Golfbane
- 26 Leirdalen idrettsanlegg
- 27 Rossland skule, symjebasseng
- 28 Meland motorsportbane
- 29 Meland skyttarlag
- 30 Vestbygd kunstgras

Figur 53: Sports- og idrettsanlegg
Kjelde: Miljødirektoratet

10. Sosial berekraft

Det er hovudsakleg tre trendar som påverkar den sosiale berekrafta i Alver kommune dei næraste åra. Det eine er at talet eldre personar vil auke kraftig. Det andre er at ungdomskulla, som per i dag er store i kommunen, blir endå større. Og det tredje er at innvandrarar, eller born av innvandrarar, utgjer ein større del av befolkninga. Alle desse tre trendane gir oss potensielle utfordringar knytt til inkludering og integrering.

Den generelle helsetilstanden blant eldre betydeleg betra dei siste åra. Det inneber at eldre i dag truleg har betre føresetnadar for deltaking og aktivisering enn tidlegare generasjonar. Det er positivt for dei eldre sjølv, men like viktig er det at den ledige tida dei eldre disponerer utgjer ein potensiell ressurs for lokalsamfunnet. Det er òg vesentleg at vi ikkje vurderer alle over pensjonsalder som ei einsarta gruppe. Aldersspennet og variasjonen i helsetilstand internt i denne gruppa er stor.

Også ungdommar kan vere ei utsett gruppe med omsyn til psykisk helse eller følelse av livsmeistring. Ungdataundersøkinga som Hordaland fylkeskommune gjennomførte i 2018 syner til dømes at 24 prosent av elevane som deltok i undersøkinga frå Alver kommune svarar at dei er *“veldig eller ganske mykje plaga av einsemd”*, mot 21 prosent i fylket under eitt. Omfanget er større blant jenter enn blant gutar, og aukar med alderen. Undersøkinga syner også ein samvariasjon mellom familieøkonomi og omfanget av born og ungdom som føler seg einsame. Blant familiar med “god råd” er det berre 20 prosent av ungdommane som svarar at dei føler seg einsame, medan heile 50 prosent av borna frå familiar med “dårleg råd” svarar det same. Som vist over (figur 18) har delen born som bur i låginntektsfamiliar auka betydeleg i Alver kommune. Samstundes må vi understreke at store ungdomskull fyrst og fremst er ein ressurs for samfunnsutviklinga. Ungdommar disponerer mykje fritid og mange har engasjement for å bidra til aktivitet og kvalitetar i miljøet dei er ein del av.

Innvandrarar er ein stor ressurs for kommunen. Kulturelt mangfald i skule og barnehage, gjennom ulikheiter i kultur, språk og religiøs bakgrunn kan vere ei verdifull kjelde til kunnskap og forståing og kan bidra til anerkjenning av ulikheiter. I ei stadig meir globalisert verd vil språkkunnskapar og interkulturell forståing spele ei viktig rolle. Ein kommune som veit å spele på dei språklege og fleirkulturelle ressursane vil stå sterkare i møte med sosiale og økonomiske problem i framtida.

Vidare vil forsørgarbyrden til delen av befolkninga i yrkesaktiv alder berre auke dei neste 20 åra. Å sikre effektiv og god integrering av innvandrarar slik at dei kan delta på arbeidsmarknaden på lik linje som andre vil derfor vere av sentral betydning for å sikre et godt og fullverdig tenestetilbod i kommunen, også i framtida. Vidare viser studiar at utdanningsnivået blant innvandrar, spesielt kvinner, er høgt. For å sikre god ressursutnytting i samfunnet er det derfor viktig og også sikre at desse deltar i arbeidslivet.

11. Økonomisk berekraft

Kommunen si økonomiske berekraft heng tett saman med den demografiske utviklinga. Dei tre hovudtrendane nemnd i førre avsnitt; fleire eldre, fleire ungdommar og fleire innvandrarak er også dei mest betydingsfulle for økonomisk berekraft.

At talet eldre aukar- den såkalla eldrebølgja, inneber at ein vesentleg del av dei sysselsette i Alver vil gå av med pensjon i åra som kjem. Sjølve pensjonsutgiftene, som er mykje omtala i forbindelse med eldrebølgja, fell ikkje på dei kommunale budsjetta. Men å erstatte arbeidskrafta og kompetansen som forsvinn med pensjonistane kan bli krevjande, både for næringsliv og offentlig tenesteyting. Fleire eldre er friske lengre, og mange bur heime i høg alder og klarer seg sjølv, eller har litt hjelp. Likevel må kommunen planlegge for auka etterspurnad etter helse- , pleie- og omsorgstenester til dei eldste. Fleire alvorlege sjukdomar har auka førekomst hos dei eldste, og det er kjent at til dømes risiko for demens og kreft aukar med alderen, og mest hos dei eldste. Det vil vere svært viktig at sysselsettingsgraden i kommunen er høg. Tiltak som bidreg til at unge fullfører vidaregåande skule og får ei utdanning som gjer at dei får seg arbeid, vil ha innverknad på tilhøvet mellom tal yrkesaktive og tal pensjonistar. Andre tiltak for reduksjon av arbeidsløyse vil og ha betyding. Samstundes er Lindås kommune per i dag ein pioner innan velferdsteknologi. Det gir mange moglegheiter og eit stort potensial for effektiv tenesteproduksjon, som ein også kan dra nytte av i Alver kommune.

Alver kommune er altså i den heldige situasjonen at ein ventar vekst i ungdomskulla. Det påverkar behovet for skuleplassar og utdanningspersonell i kommunen, og får såleis betyding for kommuneøkonomien. På noko lenger sikt vil dei store ungdomskulla bli ein viktig arbeidskraftressurs i kommunen. Det kan kompensere for noko av arbeidskrafttapet som vil skje ved at mange når pensjonsalder. Tiltak som kan rekruttere unge til yrker det er etterspurnad etter vil ha innverknad på moglegheita til å oppretthalde og vidareutvikle dei kommunale tenestene. Unge må motiverast til å kome tilbake til kommunen etter fullført utdanning. Kommunen må legge til rette for lærlingplassar og for etter- og vidareutdanning for tilsette.

I områda med størst utbyggingspress er det eit relativt stort behov for oppgradering av vatn- og avlaupsanlegg, medrekna systematisk vedlikehald av mellom anna vasskjelder.

12. Miljømessig bærekraft

Den økologiske bærekrafta til Alver kommune påverkast både av utviklinga i folketalet og av endringar i samansetjinga av folkesetnaden. I åra som kjem ventar vi at folketalet i Alver kommune kjem til å auke.(ref fig X). Forbruket til dei nye innbyggjarane vil ha både lokale, regionale og globale konsekvensar. Dei viktigaste lokale konsekvensane er knytt til arealbruk. Å disponere areal til bustadar og næringsareal har betyding for jordvern, biologisk mangfald og kultur- og naturlandskap. Lokalisering og utnyttingsgrad påverkar kor mykje areal vi må ta i bruk. Vidare har val av bygningstypar og buformer påverknad på behovet for bygningsmaterialar og energibruken i bygningsmassen.

Arbeidsmarknaden i Alver er sterkt integrert med nabokommunen Bergen. Vi må derfor rekne med at den venta folketalsveksten i Alver vil gi fleire pendlarar, som dagleg skal bevege seg ut og inn av kommunen. Transport er den viktigaste kjelda til klimagassutslepp i Noreg, men har også betydelege *lokale* miljøkonsekvensar. Vi veit at luftkvaliteten i Bergen kan bli svært dårleg som følgje av trafikk inn og ut av bykjerna. Pendlarar frå Alver kommune bidreg til dette. Kva transportform pendlarane vil nytte i framtida har difor stor betyding for luftkvaliteten, både i eigen kommune og i nabokommunane. Dette heng også saman med arealplanlegginga i kommunen. Utnyttingsgrad og lokalisering av bustad- og næringsområde påverkar avstandane i kommunen, som igjen påverkar potensialet for å bruke kollektivtrafikk.

Samansetjinga av folkesetnaden, og endringa av denne, har betyding for økologisk bærekraft ved at forskjellige grupper innbyggjarar forbrukar ressursar i ulik grad. Til dømes kan ein aukande del pensjonistar bidra til å dempe veksten i talet pendlarar som skal ut og inn av Alver kommune dagleg. Pensjonistar har også lågare kjøpekraft og dermed lågare forbruk enn kva sysselsette har. Liknande samanhengar kan òg tenkast for andre endringar i folkesetnaden, men det er vanskeleg å seie korleis dette vil påverke økologisk bærekraft i Alver kommune.

Arkiv:

JournalpostID: 20/4568

Saksbehandlar: Hogne Haugsdal

Dato: 27.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Ungdomsråd	
005/20	Eldreråd	03.02.2020
	Råd for menneske med nedsett funksjonsevne	
005/20	Utval for oppvekst, kunnskap og kultur	04.02.2020
	Utval for helse og omsorg	
	Utval for areal, plan og miljø	
	Utval for næringutvikling og drift	
	Alver formannskap	
	Alver kommunestyre	

Politisk styringsstruktur og reglement - framlegg til endring og presisering

Vedlegg i saken:

27.01.2020	Protokoll frå Ungdomsrådet 18-11-19	1344370
27.01.2020	Politisk styringsstruktur og reglement	1344365

Saka skal til uttale i alle råd og utval

Saka skal til innstilling i formannskapet 06.02

Saka skal til vedtak i kommunestyret 20.02

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

- Kommunestyret i Alver vedtar endringar i politisk styringsstruktur og reglement slik det er lagt fram i saka.
- Vurdering av vedtak i ungdomsrådet (sak 09/19) blir lagt fram for politisk drøfting.

Saksopplysninger:

Reglement for kommunestyre, formannskap, råd og utval blei vedtatt i første kommunestyremøte for Alver kommune 17.10.2019. Utarbeiding av reglementet var eit eige politisk prosjekt i samband med etablering av Alver kommune. Fellesnemnda var politisk styringsgruppe, og det var nedsett ei

eiga politisk prosjektgruppe.

Reglementet set rammene for det politiske arbeidet med utgangspunkt i kommunelova. Reglementet gjentar nokon av reglane i kommunelova og gjer presiserande, utdjupande og supplerande regler innanfor rammene i lova. Heimel for kommunestyret til å fastsetje reglement med nærare reglar for sakshandsaminga i dei folkevalte organa er kommunelova § 11-12.

Reglementet inneheld også etiske retningsliner for Alver kommune, delegering til rådmannen og arbeidsvilkår og godtgjerdse til folkevalde. Reglementet beskriv også korleis ei endring av reglementet skal handterast. Reglementet blir endra av kommunestyret ved alminneleg fleirtal, og endringsforslag til reglementet må leggjast fram som ordinær sak på saklista til kommunestyret.

Programansvarleg og administrasjonen var i liten grad involvert i prosjektet med å utarbeide reglementet. Det er politisk nivå sjølv som definerer rammene for sitt arbeid, i tillegg var intensjonsavtalen styrande for den politiske organiseringa i Alver kommune.

I denne saka legg rådmannen fram forslag til enkelte endringar og presiseringar i reglementet. I tillegg blir det lagt opp til å handsame ungdomsrådet sitt vedtak 09/19 som blei vedtatt i møte 18.11.19.

UR- 009/19 Vedtak:

Orientering i saka v/Ebbe lo. Forslag: *Alver ungdomsråd ynskjer primært møte- og talerett i Alver kommunestyre, Alver formannskap og i utval for Oppvekst, kunnskap og kultur. Sekundært ynskjer Alver ungdomsråd òg møte- og talerett i dei utval som behandlar saker som Alver ungdomsråd har uttalt seg i. Alver ungdomsråd ynskjer at møterett gjeldt alle medlemmer, men at talerett er begrensa til leiar eller nestleiar.*

Vurdering

Politisk styringsstruktur og reglement skal gje rammene for det politiske arbeidet i kommunen, med beskriving av politisk organisering, møtereglar og arbeids- og ansvarsområde for kommunestyre, formannskap, og ulike utval, råd og nemnder. I tillegg beskriv reglementet kva delegering rådmannen har. I november og desember 2019 blei det jobba med å etablere dei ulike politiske råd og utval, og det blei gjennomført opplæring for å klargjere arbeids- og ansvarsoppgåver. Etter denne gjennomgangen ser rådmannen at det kan vere behov for å gjere enkelte endringar og presiseringar i reglementet. Dette gjeld både fordeling av ansvarsområder og klargjering av ansvar og mynde.

Rådmannen har framlegg til endring og presisering på følgjande områder

Ansvarsområde/tema	Delegert til i dag	Framlegg til endring	Kommentar/grunngeving/presisering
Trafikksikring	Areal, plan og miljø (APM)	Formannskapet	Trafikksikring handlar om å definere overordna politikk på området og prioritere økonomiske

			rammer for fysiske og haldningsskapande tiltak. Rådmannen meiner at formannskapet bør ha ansvaret for å legge dei overordna rammene på området. Utval for areal, plan og miljø skal følgje opp desse rammene for trafikkisikring i handsaming av arealplanar.
Tekst i reglement: - Overordna rapportering knytt til mindre byggeprosjekt - Drift og vedlikehald av kommunal eigedom og anlegg - Forvaltning veg, vann og avløp	Næringsutvikling og drift	Inga endring på utval	Det er uklart kva politisk handlingsrom utvalet har slik ansvarsområdet er beskrive i dagens reglement. Rådmannen foreslår ei presisering som gir ei tydeligare ramme på kva ansvar utvalet har. Næringsutvikling og drift skal: - Vere styringsgruppe for aktuelle hovudplanar og temaplanar innafor drift, vedlikehald og forvaltning av kommunale eigedomar, anlegg, veg, vatn og avløp - Følgje opp årlege forvaltnings- og vedlikehaldsplanar
Kjøp og sal av areal, eigedomar og bustadar	Formannskapet	Inga endring på utval	I prinsippet skal alle saker som omhandlar kjøp og sal av eigedom og areal til politisk handsaming. Dette kan i enkelte tilfelle vere ei praktisk utfordring, det gjeld særleg knytt til kjøp og sal av bustader til kommunale tenester. Prosessane er knytt til det som skjer på bustadmarknaden og då er ikkje tempo tilpassa kommunal sakshandsaming. I tillegg får kommunen mange førespurnader om kjøp av mindre areal, grensejustering og arealoverføringar, i tillegg er kommunen ofte involvert i prosessar knytt til grunnnerverv i samband med utbyggingar. For å forenkle prosessar og praktisk

			gjennomføring ser rådmannen behov for å ha fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av bustader til kommunale tenester innafor ei økonomisk ramme. I tillegg ser rådmannen behov for å ha fullmakt til kjøp og sal av mindre areal og eigedomar som ikkje har prinsipiell eller strategisk verdi. I tvilstilfelle vil rådmannen ha dialog med ordførar. Framlegg til fullmakt: - Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av bustader til kommunal verksemd innanfor ei definert økonomisk ramme. Kjøp og sal må støtte behov og mål i bustadsosiale planar og økonomisk ramme blir definert årleg i investeringsbudsjettet. - Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av areal og eigedomar som ikkje har prinsipiell eller strategisk verdi. I saker der det er tvil om prinsipiell og strategisk verdi, skal rådmannen ha dialog med ordførar. Økonomisk ramme blir definert årleg i investeringsbudsjettet - Rådmannen skal rapportere på kjøp og sal av bustader, areal og eigedomar i samsvar med rapporteringsrutinar i økonomireglementet.
Melding om hending til politiet (Anmeldelse)	Kommune-styret – ikkje delegert vidare	Delegert til rådmannen	Melding til politiet om mulig straffbare forhold er ein viktig del av driftsoppfølginga i organisasjonen. I dag ligg dette ansvaret til kommunestyret. Av praktiske omsyn bør dette ansvaret vere delegert til rådmannen.
Utbyggingsavtalar	Kommune-styret –	Formannskapet	Det er ikkje presisert i reglementet kva utval som har ansvar for

	ikkje delegert vidare		utbyggingsavtalar. Rådmannen foreslår at formannskapet får utbyggingsavtalar som ansvarsområde, då dette i stor grad gjeld økonomiske forhold for kommunen. Formannskapet får også delegert mynde til å legge utbyggingsavtalar ut på høyring i samsvar med plan- og bygningslova kap. 17
--	-----------------------	--	---

Vurdering av vedtak frå ungdomsrådet 18.11.19

I sak 09/19 vedtok ungdomsrådet følgjande: *Alver ungdomsråd ynskjer primært møte- og talerett i Alver kommunestyre, Alver formannskap og i utval for Oppvekst, kunnskap og kultur. Sekundært ynskjer Alver ungdomsråd òg møte- og talerett i dei utval som behandlar saker som Alver ungdomsråd har uttalt seg i. Alver ungdomsråd ynskjer at møterett gjeldt alle medlemmer, men at talerett er begrensa til leiar eller nestleiar.*

Rådmannen legg i utgangspunkt fram saka til politisk drøfting og handsaming, men anbefalar at ungdomsrådet får møte- og talerett i dei utval som behandlar saker som Alver ungdomsråd har uttalt seg i. Leiar eller den som møter for leiar har møte- og talerett.

Rådmannen sitt framlegg til endring og presisering:

- Ansvarsområde trafikksikring blir flytta frå utval areal, plan og miljø til formannskapet
- Under arbeids- og ansvarsområde for utval næringsutvikling og drift blir følgjande tekst lagt inn:
 - Vere styringsgruppe for aktuelle hovudplanar og temaplanar innafor drift, vedlikehald og forvaltning av kommunale eigedomar, anlegg, veg, vatn og avløp
 - Følgje opp årlege forvaltnings- og vedlikehaldsplanar
- Kjøp og sal av areal, eigedomar og bustadar, fullmakt til rådmannen:
 - Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av bustader til kommunal verksemd innanfor ei definert økonomisk ramme. Kjøp og sal må støtte behov og mål i bustadsosiale planar og økonomisk ramme blir definert årleg i investeringsbudsjettet.
 - Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre kjøp og sal av areal og eigedomar som ikkje har prinsipiell eller strategisk verdi. I saker der det er tvil om prinsipiell og strategisk verdi, skal rådmannen ha dialog med ordførar. Økonomisk ramme blir definert årleg i investeringsbudsjettet
 - Rådmannen skal rapportere på kjøp og sal av bustader, areal og eigedomar i samsvar med rapporteringsrutinar i økonomireglementet
- Melding om hending til politiet (Anmelde til politiet)
 - Rådmannen får delegert mynde til å anmelde saker til politiet på vegne av kommunen.

- Utbyggingsavtaler
 - Formannskapet får utbyggingsavtaler ansvarsområde.
 - Formannskapet får delegert mynde til å legge utbyggingsavtaler på høyring i samsvar med plan- og bygningslova kap. 17

Møteprotokoll for Ungdomsråd

Møtedato: 18.11.2019
Møtestad: Formannskapssalen - Knarvik
Møtetid: 14.30 - 16.00

Følgjande møte:

Bettina Tvedt, Caroline Wallem, Cathrine Høgquist, Ebbe
Io, Edas Kondrotas, Emma Risøy, Jakub Stasiak, Karen
Frantzen, Marcus Jørgensen Skjelvik, Noah Sellevoll,
Ragna Åsheim Fineid, Tiril Dalland, Trine Toska

Sakliste

Saknr	Tittel
007/19	Godkjenning av innkalling og sakliste
008/19	Godkjenning av møteprotokoll
009/19	Saksframlegg

007/19: Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Ungdomsråd 18.11.2019:

Behandling:

UR- 007/19 Vedtak:

Godkjent

008/19: Godkjenning av møteprotokoll

Møteprotokollen vert godkjent.

Ungdomsråd 18.11.2019:

Behandling:

UR- 008/19 Vedtak:

Godkjent

009/19: Saksframlegg

Alver ungdomsråd diskuterer saka og kjem med ei felles uttale/innstilling.

Ungdomsråd 18.11.2019:

Behandling:

Orientering i saka v/Ebbe Iø.

Forslag: Alver ungdomsråd ynskjer primært møte- og talerett i Alver kommunestyre, Alver formannskap og i utval for Oppvekst, kunnskap og kultur. Sekundært ynskjer Alver ungdomsråd òg møte- og talerett i dei utval som behandlar sakar som Alver ungdomsråd har uttalt seg i.

Alver ungdomsråd ynskjer at møterett gjeldt alle medlemmer, men at talerett er begrensa til leiar eller nestleiar.

Forslaget vart samrøystes vedteke.

UR- 009/19 Vedtak:

Orientering i saka v/Ebbe Iø.

Forslag: Alver ungdomsråd ynskjer primært møte- og talerett i Alver kommunestyre, Alver formannskap og i utval for Oppvekst, kunnskap og kultur. Sekundært ynskjer Alver ungdomsråd òg møte- og talerett i dei utval som behandlar sakar som Alver ungdomsråd har uttalt seg i.

Alver ungdomsråd ynskjer at møterett gjeldt alle medlemmer, men at talerett er begrensa til leiar eller nestleiar.

Forslaget vart samrøystes vedteke.

ALVER
KOMMUNE

Politisk styringsstruktur og reglement

Vedteke av kommunestyret 17.10.2019

1 Innhald

INNLEIING	0
REGLEMENT FOR ALVER KOMMUNESTYRE	0
Samansetjing og ansvarsområde	0
Møteprinsippet	0
Fastsetjing av møte, innkalling og sakspapir, jf. kommunelova §§ 11-2 og 11-3	0
Tidspunkt for kommunestyremøta	1
Møteplikt – forfall – varamedlem	1
Opne eller lukka møte	1
Ugildskap	1
Teieplikt	2
Innsynsrett, jf. kommunelova § 11-13	2
Møteleiing	2
Gjennomføring av møte	2
Ordsifte	3
Framlegg	4
Røysting	4
Røystemåtar	4
Spørsmål og interpellasjonar	5
Spørjetime:	6
Orden i salen	6
Deltaking for andre enn dei valde medlemmane	6
Sendenemnd - mottaksnemnd	7
Sekretariat	7
Møtebok	7
Legalitetskontroll	8
Eigenkontroll	8
REGLEMENT FOR ALVER FORMANNSKAP	8
Val og samansetjing	8
Arbeids- og ansvarsområde	8
Sakshandsamingsreglar	9
REGLEMENT FOR UTVAL FOR OPPVEKST, KUNNSKAP OG KULTUR	9
Val og samansetjing	9
Arbeids- og ansvarsområde	9
REGLEMENT FOR UTVAL FOR HELSE OG OMSORG	10
Val og samansetjing	10
Arbeids- og ansvarsområde	10

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.	10
REGLEMENTFORUTVAL FOR AREAL, PLAN OG MILJØ	11
Val og samansetjing	11
Arbeids- og ansvarsområde	11
REGLEMENTFORUTVAL FOR NÆRINGSUTVIKLING OG DRIFT.....	12
Val og samansetjing	12
Arbeids- og ansvarsområde	12
REGLEMENTFOR KONTROLLUTVAL	13
Val og samansetjing	13
Arbeids- og ansvarsområde	13
REGLEMENTFOR DEN SÆRSKILDE KLAGENEMNDA	13
Val og samansetjing	13
Arbeids- og ansvarsområde	13
REGLEMENTFOR VALNEMNDA.....	14
Val og samansetjing	14
Arbeids- og ansvarsområde	14
REGLEMENTFOR ADMINISTRASJONSUTVAL	14
Val og samansetjing	14
Arbeids- og ansvarsområde	14
REGLEMENTFORRÅD FOR MENNESKE MED NEDSETT FUNKSJONSEVNE.....	15
Val og samansetjing	15
Arbeids- og ansvarsområde	15
REGLEMENTFOR ELDRERÅDET	15
Val og samansetjing	15
Arbeids- og ansvarsområde	16
REGLEMENTFORUNGDOMSRÅDET.....	16
Val og samansetjing	16
Arbeids- og ansvarsområde	17
ETISKE RETNINGSLINER FOR ALVER KOMMUNE	17
Formål:	17
Verdigrunnlag:.....	17
Samfunnsansvar:	17
Interessekonflikter:	17
Informasjon og omdøme:	17
Personlege fordelar:.....	18
Forretningsetikk:	18
Varsling av kritikkverdige forhold:	18
Generelt:	18
REGLEMENT FOR DELEGERING TIL RÅDMANN	19

Grunnprinsipp for delegering frå kommunestyret til rådmann:	19
Oversyn over typar av mynde som er delegert rådmannen frå kommunestyret ..	20
Delegering av avgjerd etter særlover:	20
Oppdatert delegering frå kommunestyret til rådmann.....	20
Delegering på administrativt nivå:	20
ARBEIDSVILKÅR OG GODTGJERSLE TIL FOLKEVALDE	20
Ordførar:	21
Varaordførar	21
Medlem i kommunestyre-, formannskap- og utval:	22
Varamedlemmer:	22
Gruppeleiarane:	22
Fast godtgjersle for utvalsleiarane:	22
Andre nemnder og råd:	22
Fråvær:	23
Skyss-, kost og diettgodtgjersle:	24
Lønfastsetjing for rådmann	24
ENDRING AV REGLEMENTET	24

INNLEIING

Lov om kommunar og fylkeskommunar av 22.06.2018 (kommunelova) gjer mynde og ramar for det politiske arbeidet i Alver kommune. Dette reglementet gjentar nokon av reglane i kommunelova og gjer presiserande, utdjupande og supplerande regler innanfor ramane i lova. Heimel for kommunestyret til å fastsetje reglement med nærare reglar for sakshandsaminga i dei folkevalte organa er kommunelova § 11-12.

REGLEMENT FOR ALVER KOMMUNESTYRE

Samansetjing og ansvarsområde

Alver kommunestyre har 47 representantar, jf. forskrift om samanslåing av Lindås, Meland og Radøy kommunar til Alver kommune 22.02.2018. Kommunestyret kan vedta endring av medlemstalet med verknad for neste valperiode, jf. kommunelova § 5-5, 4. ledd.

Kommunestyret er kommunen sitt øvste styringsorgan og gjer vedtak på vegner av kommunen, så langt ikkje anna følgjer av lov eller delegering. jf. kommunelova § 5-3.

Kommunestyret har ansvar for den samla kommunale verksemda og skal blant anna sjå til at denne er godt organisert og at kommunale tenester og forvaltningsoppgåver vert løyste til beste for innbyggjarane i kommunen.

Møteprinsippet

Kommunestyret og dei andre folkevalte organ skal sakshandsame og treffe vedtak i lovleg innkalla møter, jf. kommunelova § 11-2. Deltakarane skal vere normalt vera fysisk til stade. Folkevalde organ kan unntaksvis sjølv gjera vedtak om å halde fjernmøte jf. kommunelova § 11-7.

Fastsetjing av møte, innkalling og sakspapir, jf. kommunelova §§ 11-2 og 11-3

Til vanleg held kommunestyret møte etter oppsett møteplan. Det skal også kallast inn til møte når kommunestyret sjølv, ordførar eller om minst 1/3 av representantane krev det, jf. kommunelova § 11-2.

Ordførar set opp sakliste og kallar kommunestyret saman til møte, jf. kommunelova § 11-3. Innkallinga skal sendast representantane med ei frist på minst 7 dagar, medrekna sjølv møtedagen. Innkallinga skal innehalde opplysningar om tid og stad for møtet, sakliste, og saksdokument.

Kommunestyremøta skal kunngjerast på heimesida til kommunen. Møteplan skal kunngjerast i avis kvart halvår. Sakliste og dei dokument som ikkje er unnateke frå offentleggjering skal liggja til ettersyn på kommunen si heimeside så lenge som råd før møtet.

Dokument som høyrer til sak i kommunestyret, og som er unnateke frå offentleggjering, er tilgjengeleg i politikarportalen.

Tidspunkt for kommunestyremøta

Kommunestyret sine møte skal normalt starta kl. 12:00. Møteslutt er avhengig av saksmengde og sakstype.

Møteplikt – forfall – varamedlem

Den som er vald som kommunestyremedlem har plikt til å delta i møte, om han eller ho ikkje har lovleg forfall jf. kommunelova § 40-1. Lovleg forfall ligg føre dersom sjukdom eller andre hindringar gjer det umogleg eller urimeleg byrdefylt å møte. Dersom medlem eller varamedlem har lovleg forfall, skal elektronisk meldingsskjema *Forfall til politiske møte* fyllast ut.

Melding om forfall skal sendast så snart ein har kunnskap om at ein vil vere lovleg forhindra frå å møte. Sekretariatet vil, på vegne av ordføraren kalla inn varamedlem

Lovleg forfall under møtet må straks meldast til møteleiar. Varamedlem skal trå inn, dersom slik er tilstade. Når representant vert bytt ut med vararepresentant, eller omvendt, skal den som har teke sete vera med i møtet til saka er ferdig handsama.

Opne eller lukka møte

Møta i kommunestyret skal til vanleg vera ope for presse og publikum. I einskild saker kan kommunestyret gjera vedtak om stengde dører etter kommunelova § 11-5.

Tilhøyrarar, representantar for media og andre som ikkje skal delta i saka, må gå frå salen straks eit møte vert lukka.

Om ei sak vert handsama for stengde dører, pliktar dei folkevalde å teia om dei opplysningane som er underlagt teieplikt etter lov.

Kommunestyremøta vert normalt streama.

Møteleiar skal gje løyve til eksterne at opne saker i kommunestyremøtet vert tatt opp på lydband, video e.l. eller at møtet vert kringkasta over radio/fjernsyn/internett dersom aktiviteten ikkje verkar forstyrrande på gjennomføringa av møtet, jf. Kommunelova § 11-6.

Ugildskap

Den som er ugild i ei sak, jf. kommunelova § 11-10, skal ikkje vere med å drøfte eller avgjere saka. Når ein medlem veit at han eller ho er ugild, eller det kan reisast tvil om habiliteten, skal meldingsskjemaet *Forfall til politiske møte ved ugildskap* fyllast ut. Sekretariatet vil sende kopi av meldinga til ordførar og kalle

inn varamedlem ved behov.

Teieplikt

Folkevalde har teieplikt om opplysningar som kommer fram i saker som er handsama i lukka møter og som er underlagt teieplikt etter lov.

Innsynsrett, jf. kommunelova § 11-13

Kommunestyret har rett til innsyn i kommunale saksdokumentar. Andre folkevalte organ har rett til innsyn i saksdokument som ligg innanfor organets verkeområde. Innsyn i saksdokument med teiepliktige opplysningar kan berre skje dersom det er naudsynt for handsaminga av ei konkret sak og forvaltningslova § 13 b første ledd heimlar dette.

Innsynsretten gjeld frå det tidspunkt dokumenta er sendt for handsaming i det folkevalte organet. For saker ned administrativ avgjer gjeld innsynsretten frå saken er ferdig handsama.

Møteleiing

Møta vert leia av ordførar. Ved forfall er varaordførar møteleiar. Har begge forfall, vel kommunestyret ein annan representant til å leie møtet jf. kommunelova § 11-2.

Dersom varaordførar har forfall vel kommunestyret ein representant som skal fungera som varaordførar i møtet.

Om møteleiar vil ta del i ordskiftet, skal han eller ho gi frå seg møteleiinga til varaordførar eller annan møteleiar vald av kommunestyret.

Gjennomføring av møte

Møteleiar innleier kommunestyremøtet med namneopprop.

Eventuelle innvendingar i samband med forfall, frammøte, innkalling eller sakliste, skal drøftast og avklarast ved starten av møtet.

Kommunestyret skal handsame sakene på saklista i den rekkjefølgje dei er sett opp. I særskilte høve kan det gjerast vedtak om endring av rekkefølgja.

Kommunestyret kan med alminneleg fleirtal vedta å utsetje realitetsbehandlinga av ei sak på den utsendte saklista. Det kan også gjere vedtak i ei sak som ikkje står på saklista, om ikkje møteleiar eller 1/3 av møtande representantar set seg imot dette, jf. kommunelova § 11-3.

Kommunestyremøtet kan berre gjere vedtak dersom minst halvparten av representantane har vore til stades under forhandlingane og røysta i den aktuelle saka, jf. kommunelova § 11-9.

Ordskiye

Representantane skal halde innlegga sine frå talarstolen. Innlegga skal rettast til møteleiær, ikkje til møtelyden, og innlegga vert opna med tiltaleforma "Ordførar". Møteleiaren skal sjå til at representantane held seg nøye til den saka ordskiftet gjeld.

Ved starten av møtet eller før eit ordskiye, eller etter at ordskiftet har teke til, kan kommunestyret med vanleg fleirtal vedta kor lang taleid kvart innlegg maksimalt skal vera, etter kva saka gjeld. Maksimum taleid vil vera tilpassa saka si karakter og viktighet. Med vanleg fleirtal kan det gjerast unnatak for ordførar og ei gruppe i møtelyden. Det same gjeld for rådmannen og i særleg høve for tilsette som på vegner av rådmannen greier ut saker. Retningsgjevande taleid i kvar sak vil vera 3 minutt per tilstadeverande medlem i kvar partigruppe i tyngre saker, 1 minutt i mindre saker.

Partigruppene bestemmer sjølv korleis dei skal disponera denne tida.

Møteleiaren les opp den sakstittelen som er nytta i innkallinga. Deretter refererer han/ho det framlegget som har fleirtal i innstillande organ.

Er det kome inn saksopplysningar eller dokument etter at innstillinga vart lagt fram, skal møteleiaren opplyse om dette.

Møteleiaren spør så om nokon vil ha ordet til saka, og representantane får ordet i den rekkjefølgja dei ber om det. Ber fleire om ordet samstundes, avgjer møteleiaren rekkjefølgja.

Etter kvart innlegg er det høve til replikkar på inntil eitt minutt. Den eller dei som ber om replikk, får ordet før møteleiaren held fram på den ordinære talarlista. Replikkar skal vere direkte retta til føregåande innlegg. Etter replikkrunden får den som hadde innlegget, høve til ein sluttreplikk på inntil eitt minutt.

Møteleiaren kan under debatten med få ord gi konkrete klargjerande saksopplysningar eller rette opplagde mistydingar. Vil møteleiaren vere med i ordskiftet, må han/ho melde seg på talarlista på vanleg måte.

Finn møteleiaren at ei sak er ferdigdrøfta, gjer han/ho framlegg om at det vert sett sluttstrek for ordskiftet og at saka skal takast opp til avrøysting. Dei som står att på talarlista, skal få høve til å avslutte. Dersom det vert lagt fram nye forslag til vedtak i saka, skal møteleiær gi høve til ordskiye om dei nye forslaga.

Det må frå talarstolen ikkje seiast noko som krenkjer andre representantar, møtelyden eller andre. Møteleiaren skal påtale brot på ordensreglane. Møteleiaren kan stogge ein talar som bryt reglane for god møteskikk etter dette reglementet, eller ved avrøysting la møtelyden avgjere om han/ho skal stengjast

ute frå deler av eller resten av møtet.

Framlegg

Det er berre valde representantar som kan kome med framlegg i møtet. Framlegg til vedtak skal leverast møteleiari, dei skal vere skriftege og innehalde møtedato, saksnr., forslagsstiller og underskrift. Formuleringane i teksten må vere eintydige, slik at det i etterkant ikkje oppstår grunnlag for mistydingar. Nye framlegg skal visast fram, på skjerm, i møtet.

Framlegg kan setjast fram munnleg dersom det gjeld namn i val – eller tilsetjingsaker, utsetjingsframlegg, sak om oversending/attendesending eller at eit framlegg skal vrakast.

Dersom det vert fremja utsetjingsframlegg skal det setjast under eigen debatt og røystast over før ein eventuelt går vidare med handsaminga. Innlegg som gjeld saka sin realitet, skal avbrytast av møteleiari i denne fase.

Rådmannen, eller den som møter på vegner av rådmannen har talerett, men ikkje formell forslagsrett. Eit eventuelt framlegg frå rådmannen må difor fremjast av ein representant som har slik forslagsrett.

Røysting

Når ordskiftet er ferdig, tar møteleiari saka opp til røysting. Fram til røystinga er avslutta, skal det ikkje vere meir ordskifte om saka. Det er heller ikkje i dette tidsrommet høve til å ta opp andre saker.

Berre kommunestyrerepresentantar og møtande vararepresentantar, som er i salen når saka vert tatt opp til røysting, har røysterett. Alle har plikt til å røyste, men ved val og i tilsetjings- saker er det høve til å røyste blankt.

Er ei sak oppdelt, eller det skal røystast over meir enn eitt framlegg, fremjar møteleiari forslag om rekkefølgje for røystingane. Vert det ordskifte om dette, avgjer kommunestyret rekkefølgja ved vanleg fleirtal.

Ved behandling av årsbudsjett og økonomiplan, skal det ved endeleg avrøysting voterast over framlegget i sin heilskap jf. kommunelova § 11-9.

Vedtak fattast som fleirtalsvedtak så langt ikkje anna følgjer av lov. Ved likt røystetal i andre saker enn val, er møteleiari si røyst avgjerande, jf. kommunelova § 11-9.

Røystemåtar

Kommunestyret kan røyste på ein av desse måtane

a. Stilleleiande godkjenning, når ingen seier mot eit framlegg som møteleiaren set fram med spørsmål om nokon seier i mot.

b. Møteleiaren ber dei som er mot eit framlegg om å reisa seg eller rette opp handa. Når møteleiaren ønskjer det, eller ein av møtelyden krev det, skal det haldast motprøve, slik at dei som er for framlegget syner røysteteikn.

Før endeleg avrøysting i ei sak, kan det haldast prøverøystingar som ikkje er bindande. Resultatet av prøverøystingar treng ikkje protokollerast.

Spørsmål og interpellasjonar

Utanom dei sakene som står i innkallinga til kommunestyremøtet, kan medlemmer og varamedlemmer som er tilstade, retta spørsmål til ordføraren, jf. kommunelova § 11-2, 4. ledd. Dersom eit spørsmål er sett fram kort tid før møtet, kan ordføraren nøya seg med eit kortfatta munnleg svar og supplera dette med eit meir fyldig svar i neste møte. Ordføraren kan og la rådmannen eller ein som opptrer på vegne av rådmannen, svara. Ved handsaming av spørsmål kan den som spør og den som svarar ha eit innlegg kvar. Dei kan dessutan ha ordet ein gong kvar til konkrete merknader. Ingen andre kan ha ordet.

Spørsmål av prinsipiell art, der det vert føresett meir omfattande svar og eventuelt debatt, vert å behandla som interpellasjon. Interpellasjonar skal meldast skriftleg til ordførar minst 10 dagar før møtestart. Interpellasjonen vert sendt ut i innkallinga til møtet. Under behandlinga av interpellasjonen kan interpellanten, ordføraren og den som svarar på interpellasjonen, om dette er ein annan enn ordføraren, få ordet 2 gonger. Elles skal ingen ha ordet meir enn ein gong.

Spørsmål og interpellasjonar skal normalt handsamast i den rekkefølgje dei kjem inn. Det kan nyttast inntil 30 min. i alt til spørsmål og interpellasjonar i kvart kommunestyremøte, og desse skal handsamast til slutt i møtet.

Spørsmål og interpellasjonar kan, om nødvendig, utsettjast til neste møte. Det vert då meld frå om dette i kommunestyret.

Det skal vera tydeleg skilje på om det er spørsmål eller interpellasjon som vert handsama. Ordførar avklarar dette når han/ho svarer i møtet.

Under føresetnad av at eit fleirtal i kommunestyret er samd i det, skal framlegg som er fremja under spørsmål eller interpellasjonar, normalt sendast over til det politiske organ som har ansvaret for saksområdet. Dersom ei slik oversending vert vedteken, skal saka verta handsama på eit av dei 3 første møta i dette organet.

I samband med interpellasjonar kan det setjast fram forslag som det voterast over, med mindre møteleiaren eller 1/3 av dei møtande motset seg dette, jf. kommunelova § 34 nr.1

Orienteringar:

Ordførar kan, i særskilde høve, setja opp orienteringar/temadrøftingar i starten av møtet. Orienteringar skal, som hovudregel, vera i det utval det naturleg høyrer heime.

Det kan nyttast inntil 1 time totalt til temadrøftingar/orienteringar før eller etter møte.

Spørjetime:

Kommunestyret har spørjetime som hovudregel to gonger kvart halvår. Tidspunkta vert kunngjort saman med møta. Spørjetimen skal vera før møtet i kommunestyret startar. Alle som ikkje er folkevalde kan stille spørsmål. Spørjetimen varer normalt inntil ein halv time. Ordførar avgjer om det i einskilde tilfelle skal avsetjast meir tid til spørjetimen.

Frist for innsending av spørsmål er seinast 48 timar før møtet.

Spørsmålstillar får høve til eit oppfølgingsspørsmål.

Det kan ikkje stillast spørsmål om saker som står på saklista til kommunestyremøtet. Spørsmål kan ikkje realitetshandsamast i møtet.

Orden i salen

Ingen i salen har lov til å lage bråk eller uro som uttrykk for misnøye eller semje. Dersom nokon bryt desse ordensreglane, skal møteleiar påpeike dette. Dersom vedkommande ikkje rettar seg etter slik påtale, kan møteleiar vise ut vedkommande frå salen.

Plakatar, teikningar, tabellar eller andre visuelle uttrykk o.l. må ikkje setjast opp i salen utan at møteleiar eller kommunestyret har gitt løyve til det. Det skal ikkje leggjast ut materiell til representantane utan etter godkjenning frå ordførar.

Deltaking for andre enn dei valde medlemmane

Rådmannen har møte- og talerett i kommunestyret, anten personleg eller ved ein av sine underordna.

Kommunerevisor kan delta på møta i kommunestyret med dei rettar og plikter som er fastlagde i lov eller forskrifter.

Ordførar eller kommunestyret kan kalle inn særleg sakkunnige til møta. Desse kan gje opplysningar og utgreiingar, men har elles ikkje høve til å ta del i forhandlingane.

Andre kan ta del i møtet når særskild lovregel gjev rett til det, og då med dei rettar og plikter lova fastset. Kommunestyret avgjer elles om andre enn dei som

er nemnde ovanfor, kan ta del i møtet på same måten.

Sendenemnd - mottaksnemnd

Utsendingar frå organisasjonar, grupper som ønskjer å møte kommunestyremøtet for å gi fråsegn i ei sak, skal vende seg til ordføraren med spørsmål om dette, seinast dagen før møtet.

Kommunestyret avgjer om utsendingane skal verte mottekne. Gjev dei samtykke, skal ei mottaksnemnd møte gruppa utanfor kommunestyresalen. Dersom det er mogleg, skal alle partigruppene vere representerte i denne mottaksnemnda. Ordførar eller varaordførar skal leie nemnda, dersom ein av desse er med, elles vel nemna sjølv ein leiar.

Når utsendingane har gjort greie for ønskjemåla sine, eventuelt levert fråsegn i skriftleg form, skal leiar for mottaksnemnda gje kommunestyret melding om det utsendingane har tatt opp. Gjeld det ei sak på saklista, skal leiaren gje melding til utsendingane om når saka kjem opp til handsaming. Elles skal meldinga frå utsendingane gjevast til kommunestyret etter dei ordinære sakene. Då gjeld reglane om framlegg i samband med spørsmål og interpellasjonar.

Sekretariat

Rådmannen syter for sekretariatshjelp til kommunestyret. Sekretær under møtet har talerett for det som gjeld protokollføringa. Sekretariatet syter for kunngjering av møte, oppsetjing av sakliste, innkallingar, registrerer melding om forfall, kallar inn vararepresentantar og har ellesansvar for den praktiske avviklinga av kommunestyret sine møte. I desse funksjonane er sekretariatet underlagt ordføraren.

Møtebok

Det skal førast møtebok over kommunestyre sine møte, jf. kommunelova § 11-4. Møteleiar har ansvaret for tilfredsstillande føring av møteboka.

Møteboka skal innehalde:

Møtestad og møtetid.

Innkalling og innkallingsmåte.

Eventuelle merknader til innkalling og sakliste.

Fråverande representantar.

Møtande vararepresentantar.

Namn på representantar og vararepresentantar som kom eller gjekk under møtet, og med opplysningar om når i møtet det skjedde.

Kven som møtte frå administrasjonen.

Sakene skal nummererast fortløpande per år.

Tittel på saka skal gje opplysning om kva saka gjeld.

Utvalsbehandling/saksgang.

Dokumentliste, eventuelt saksutgreiing og vurdering, framlagde innstillingar og framlegg i møtet, kva vedtak som er gjort, kva avrøystingar som er halde og

korleis representantane i dei ulike partia har røysta.
Eventuelle protokolltilførsalar.
Kva førespurnader og interpellasjonar som var oppe.

Legalitetskontroll

Tre eller fleire kommunestyrerepresentantar kan saman krevje at departementet kontrollerer om eit vedtak er lovleg, jf. kommunelova § 27-1.

Eigenkontroll

Kommunestyret har det øvste ansvaret for å kontrollere verksemda i kommunen, jf. kommunelova § 22-1. Kommunestyret kan krevje at ein kvar sak skal leggjast fram til orientering eller avgjerd. Kommunestyret kan omgjere vedtak fatta av andre folkevalte organ eller administrasjonen dersom desse sjølv kan omgjere saka.

Kontrollutvalet førar løpande kontroll på kommunestyrets vegne, jf. kommunelova § 23-1.

REGLEMENT FOR ALVER FORMANNSKAP

Formannskapet har normalt møta frå kl. 09:00

Val og samansetjing

Alver formannskap skal ha 13 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av og frå kommunestyret.

Formannskapet vert vald først. Deretter vert ordførar og varaordførar valde mellom formannskapet sine medlemmer. Vala skal skje i kommunestyret sitt konstituerande møte og i samsvar med kommunelova § 5-6.

Arbeids- og ansvarsområde

Formannskapet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinjer som gjeld for kommunestyret,

Formannskapet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

- Uttale seg om økonomi i saker som vert handsma i andre utval før handsaming i kommunestyret
- Økonomiutval
- heilskapsplanlegging
 - o planstrategi
 - o kommuneplan samfunnsdel
 - o kommunen som grunneigar
- årsbudsjett, økonomiplan, årsrekneskap og årsberetning, jf. kommunelova § 14-3
- politiske leiings- og samordningsoppgåver.

- kjøp og sal av kommunale tomter og eigedommar
- samfunnstryggleik og beredskap
- kjøp, sal og strategisk utvikling av kommunale tomter og eigedommar.
- andre saker som ordføraren legg fram for formannskapet eller som kommunestyret sender til formannskapet
- eigarskap
- generalforsamling i heileigde kommunale aksjeselskap
- styringsgruppe for større investeringsprosjekter

Formannskapet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde:

Formannskapet har mynde til å gjera vedtak i saker, hastesaker, som ordinært skulle ha vore avgjort av kommunestyret, i dei høve det er påkravd å treffa vedtak så raskt at det ikkje er tid å kalla inn kommunestyret, jf. kommunelova § 11-8

Formannskapet er:

Valstyre etter vallova § 4

Styringsgruppe for ulike prosjekt

Formannskapet har avgjerdsrett i løyvingssaker inntil kr 200 000

Sakshandsamingsreglar

Formannskapet innstiller direkte til kommunestyret i alle saker som skal handsamast av kommunestyret og som høyrer til formannskapet sine ansvarsområde.

Formannskapet kan innanfor sitt arbeids- og ansvarsområde delegere til rådmannen, så sant ikkje lover og føresegner er til hinder for dette.

REGLEMENT FOR UTVAL FOR OPPVEKST, KUNNSKAP OG KULTUR

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 9 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av kommunestyret. Medlemmene skal vera medlem av kommunestyret, medan varamedlemmene kan vera vararepresentant til kommunestyret.

Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for

kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

- skular – SFO – barnehagar
- PPT
- barne- og ungdomsarbeid
- vaksenopplæring
- kulturskule
- bibliotek
- helsestasjon
- allment kulturarbeid
- kultur- og bygningsvern
- barnevern

Utvalet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde:

Søknad om tilskot til kulturføremål innanfor vedteke budsjett
Retningsliner for skyss i grunnskulen
Retningsliner for endring av skulestad.

Utvalet er styringsgruppe for fag- og kommunedelplanar innafor ansvarsområdet

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

REGLEMENT FOR UTVAL FOR HELSE OG OMSORG

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 8 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av kommunestyret. Medlemmene skal vera medlem av kommunestyret, medan varamedlemmene kan vera vararepresentant til kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

- Alkoholsaker
- Kommunale helseoppgåver
- Pleie- og omsorg

- Sosiale tenester
- Rusmiddelvern
- Tiltak for funksjonshemma
- Handlingsplan for ansvarsområdet
- Oppfølging av standard- og serviceerklæringar
- Fag- og kommunedelplanar for ansvarsområdet
- Resultatvurderingar på brukarsida
- bustadsosiale tiltak

Utvalet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde:

Alkohol-/skjenkesaker, som er klart innanfor retningslinene i 'Rus og kriminalførebyggjande tiltaksplan'

Utvalet er styringsgruppe for fag- og kommunedelplanar innafor ansvarsområdet

REGLEMENT FOR UTVAL FOR AREAL, PLAN OG MILJØ

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 9 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av kommunestyret. Medlemmene skal vera medlem av kommunestyret, medan varamedlemmene kan vera vararepresentant til kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

Kommuneplanar
Arealplan
Byggjesaker
Kart / oppmåling
Landbruk / skogbruk
Fiske / jakt / vilt
Natur / miljø
Trafikksikring

Utvalet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde, med unntak av saker som etter lova skal handsamast av kommunestyret eller saker av særleg strategisk karakter:

Saker etter konsesjonslova

Saker etter plan- og bygningslova
Saker etter jord- og skoglova
Saker etter villtlov og innlandsfiskelov

Utvalet er styringsgruppe for fag- og kommunedelplanar innfor ansvarsområdet

Utvalet har normalt møta frå kl. 09:00.

REGLEMENT FOR UTVAL FOR NÆRINGSUTVIKLING OG DRIFT

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 7 medlemmer med varamedlemmer, alle valde av kommunestyret. Medlemmene skal vera medlem av kommunestyret, medan varamedlemmene kan vera vararepresentant til kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med innstilling til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

Utarbeide strategisk næringsplan

Næringsutvikling/næringskontakt

Reiseliv

Næringsstomter, saker som ikkje ligg til formannskapet eller utval for areal-, plan og miljø

Overordna rapportering knytt til mindre byggeprosjekt

Drift og vedlikehald av kommunal eigedom og anlegg

Forvaltning veg, vann og avløp

Landbruk som næring

Følgje opp strategiar og tiltak i næringsplan-styringsgruppe i utviklingsprosjekt

Utvalet gjer vedtak innanfor fylgjande saksområde:

Tildeling av midlar frå næringsfond

REGLEMENT FOR KONTROLLUTVAL

Utvalet har normalt møta frå kl. 12:00.

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 7 medlemmer med varamedlemmer, av desse skal 1 veljast frå kommunestyret.

Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Då det er klare avgrensingar for kven som kan veljast til kontrollutvalet, jf. kommunelova § 23-1, skal dette utvalet veljast tidleg i valprosessen, dvs. etter formannskapet, men før dei andre faste utvala.

Arbeids- og ansvarsområde

Utvalet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Kontrollutvalet førar løpande kontroll med den kommunale verksemda på kommunestyret sine vegne, jf. kommunelova § 23-1.

Kontrollutvalet sitt ansvar, oppgåver, og ramar følgjer av kommuneloven kap. 23.

Kontrollutvalet skal rapportere resultata av sitt arbeid til kommunestyret.

REGLEMENT FOR DEN SÆRSKILDE KLAGENEMNDA

Nemnda har normalt møta frå kl. 12:00.

Val og samansetjing

Klagenemnda skal ha 5 medlemmer med varamedlemmer, av desse skal 2 veljast frå kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Nemnda skal ha fagleg tyngde og politisk representativitet.

Møta skal vera lukka, og medlemmane har teieplikt.

Arbeids- og ansvarsområde

Klagenemnda har, på kommunestyret sine vegner, mandat til å avgjera klagesaker vedrørande einskildvedtak som ikkje er gjort etter særlov, eller der det er fastsett i særlov at kommunestyret er klageinstans.

Klagenemnda skal vurdere:

Sakshandsaminga; dvs. om denne er i tråd med regelverket kring sakshandsaminga; jf. forvaltningslova og eventuelle særlover

Lovgrunnlaget; dvs. om vedtak er gjort i samsvar med aktuelle lover og forskrifter, og elles i tråd med kommunalt delegasjonsreglement, kommunale retningslinjer m.v.

Skjønnsutøvinga; dvs. om forvaltningsorganet si skjønsvurdering er rimeleg i den konkrete saka i høve dei aktuelle lover, forskrifter og kommunale retningslinjer.

Klagenemnda skal elles sjå til at likehandsamingsprinsippet er fylgt i den kommunale forvaltninga.

REGLEMENT FOR VALNEMNDA

Val og samansetjing

Valnemnda, vald av kommunestyret, skal ha 1 medlem med personleg varamedlem frå kvart av dei ulike partia som er representert i kommunestyret. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Innstille til kommunestyret når personar skal veljast til å representere Alver kommunestyre. Supplering av varalister ved endringar av utvalssamansetning. Innstille til val av medlemmer til kommunaleigde selskap

REGLEMENT FOR ADMINISTRASJONSUTVAL

Val og samansetjing

Utvalet skal ha 7 medlemmer med varamedlemmer, 4 av desse skal representera arbeidsgjevar og veljast av kommunestyret frå formannskapet sine medlemmer, med personleg varamedlem. Ordførar skal vera med i utvalet, 3. representantar for dei tilsette skal etter forholdstalsprinsippet utpeikast av arbeidstakarorganisasjonane, med personlege vararepresentantar. Kommunestyret vel leiar og nestleiar.

Arbeids- og ansvarsområde

Administrasjonsutvalet er lovpålagt jf. kommunelova § 5-11

Administrasjonsutvalet er kommunen sitt utval for handsaming av saker som gjeld forholdet mellom kommunen som arbeidsgjevar og dei tilsette. Utvalet har hovudansvaret for å ta initiativ innan dette arbeidsområde.

Utvalet handsamar og legg fram framlegg om overordna retningslinjer for kommunen sin personalpolitikk.

Utvalet har uttalerett i alle saker som fell inn under det saklege arbeidsområdet til utvalet, og som skal avgjerast av kommunestyret.

REGLEMENT FOR RÅD FOR MENNESKE MED NEDSETT FUNKSJONSEVNE

Møta skal normalt starte kl. 12:00

Val og samansetjing

Rådet skal ha 9 medlemmer med varamedlemmer, av desse skal 2 veljast frå kommunestyret og 7 etter framlegg frå interesseorganisasjonane. Rådet vert vald av kommunestyret. Rådet vel sjølv leiar og nestleiar, jf. kommunelova § 5-12

Arbeids- og ansvarsområde

Rådet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinjer som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Rådet skal kome med fråsegn innanfor fylgjande saksområde:

- saker som gjeld menneske med nedsett funksjonsevne, dei kan og ta opp saker på eige initiativ (jf. høyring forskrift).
- rådet skal ha fokus på saker på eit overordna nivå, m.a. budsjett og kommuneplanar. (jf. høyring forskrift).
- saker som gjeld menneske med nedsett funksjonsevne sine levekår.

Rådet skal kvart år leggja fram årsmelding til kommunestyret.

REGLEMENT FOR ELDRERÅDET

Møta skal normalt starte kl. 12:00

Val og samansetjing

Rådet skal ha 9 medlemmer med varamedlemmer, av desse skal 2 veljast frå kommunestyret og 7 etter framlegg frå pensjonistlaga og andre lag og organisasjonar som representerar eldre. Rådet vert vald av kommunestyret. Rådet vel sjølv leiar og nestleiar, jf. kommunelova § 5-12

Arbeids- og ansvarsområde

Rådet skal, så langt det er relevant, fylgja dei retningslinene som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Rådet skal koma med fråsegn til kommunestyret innanfor fylgjande saksområde:

Eldrerådet kan koma med fråsegn i saker som gjeld eldre, dei kan og ta opp saker på eige initiativ (jf. høyring forskrift).

Rådet skal ha fokus på saker på eit overordna nivå, m.a. budsjett og kommuneplanar. (jf. høyring forskrift).

Saker som gjeld eldre sine levekår.

Rådet skal kvart år leggja fram årsmelding til kommunestyret.

REGLEMENT FOR UNGDOMSRÅDET

Val og samansetjing

Rådet skal ha 15 medlemmer med varamedlemmer. Rådet vert vald av kommunestyret.

Ungdomsrådet vel sjølv leiar og nestleiar jf. kommunelova § 5-12.

Radøy ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Meland ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Rosslund ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Danielsen ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Knarvik ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Lindås ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Ostereidet ungdomsskule	1 medlem + 1 varamedlem
Nordhordland kristne grunnskule	1 medlem + 1 varamedlem
Vidaregåande skule nivå	3 medlemmer + 3 varamedlemmer
Andre lag og organisasjonar for ungdom	4 medlemmer + 4 varamedlemmer

Medlem og vara frå ungdomsskulane vert valde etter framlegg frå elevråda. Kommunen (sekretariatet for rådet) informerar elevar frå vidaregåande skular, lag og organisasjonar om å melda inn aktuelle kandidatar. Sekretariatet for rådet gjer kandidatlista kjend (i forkant av møtet) og medlem og vara vert vald i allmøte/valdag .

Ungdomsrådet kan opprette arbeidsgrupper som arbeider med saker i tillegg til ungdomsrådet.

Medlemmane skal vera busett i Alver kommune.

Medlemmane er valde for 1 år.

Arbeids- og ansvarsområde

Rådet skal, så langt det er relevant, følgja dei retningslinjer som gjeld for kommunestyret, jf. reglement for kommunestyret.

Utvalet skal koma med fråsegn innanfor fylgjande saksområde:

- Ungdomsrådet kan koma med fråsegn i saker som gjeld ungdom, dei kan og ta opp saker på eige initiativ (jf. høyring forskrift).
- Rådet skal ha fokus på saker på eit overordna nivå, m.a. budsjett og kommuneplanar. (jf. høyring forskrift).
- Ungdomsrådet disponerer dei midlane dei til ei kvar tid har på kommunebudsjettet, midlane skal nyttast for å betre dei unge sitt oppvekstmiljø.
- Ungdomsrådet rapporterer til utval for oppvekst, kunnskap og kultur korleis midlane vert nytta.

Rådet skal kvart år leggja fram årsmelding til kommunestyret.

ETISKE RETNINGSLINER FOR ALVER KOMMUNE

Formål:

Alver kommune ynskjer å vere ein organisasjon med ein god etisk praksis. Dei etiske retningslinjene skal rettlege folkevalde og tilsette i å handle etisk forsvarleg i sitt arbeid for kommunen.

Alle plikter å overhalde lover, føresegner og retningslinjer som gjeld kommunal verksemd, og til å opptre lojalt til fatta vedtak.

Verdigrunnlag:

Vert å koma tilbake til

Samfunnsansvar:

Kommunen sine ressursar skal forvaltas økonomisk og rasjonelt på ein berekraftig måte til beste for alle innbyggjarar.

Interessekonfliktar:

Tilsette og folkevalde skal unngå situasjonar som kan føre til konflikt mellom kommunen sine interesser og eigne interesser.

I situasjonar der interessekonfliktar kan oppstå, er det den enkelte sitt ansvar å informere sin næraste leiar for å avklare situasjonen.

Informasjon og omdøme:

All informasjon som blir gitt, skal vere korrekt og påliteleg. Det vert forventat at alle opptrer sakleg, tillitsvekkande og innanfor gjeldande regelverk.

Fortrullege opplysningar som blir mottatt i samband med arbeidet må respekterast, og aldri gis vidare, unntatt når dette følgjer av lov eller reglement.

Alle tilsette signerer erklæring om teieplikt og databruksavtale ved oppstart av arbeidsforholdet.

Retningslinjer for bruk av sosiale media i kommunen sin regi skal etterlevast.

Personlege fordelar:

Tilsette og folkevalde kan ikkje ta i mot gåver, reiser, hotellopphald, bevertning, rabattar, lån eller andre personlege fordelar som kan påverke teneste utøvinga. Frå denne regelen kan gjerast unntak for mindre gåver av symbolsk verdi, til dømes blommar.

Moderate former for gjestfridom og representasjon som høyrer med i samarbeidsforhold kan akseptrast etter avtale med næraste leiar. Privat bruk av kommunen sine eigendelar eller verdiar kan bare skje etter avtale med næraste leiar.

Forretningsetikk:

Kommunen sin forretningsmessige praksis skal bidra til at fastsette mål i kommunen blir nådd. All slik praksis skal skje innanfor ramma av gjeldande lover og føresegner.

Som forvaltar av innbyggjarane sine felles ressursar, er det viktig å ha tillit hos innbyggjarar, brukarar, kundar og leverandørar. Tilsette som deltek i forretningsmessige verksemd pliktar difor å sette seg grundig inn i, og etterleve «Lov og forskrift om offentlige anskaffingar», og kommunen sitt eige regelverk på område.

Alle innkjøp skal vere føreseielege, transparente, etterprøvbare, og prega av lik handsaming og god forretningsskikk.

Tilsette kan ikkje gjere bruk av kommunen sine innkjøpsavtalar eller rabattordningar. Det skal ikkje gjerast privat bestilling frå leverandørar dei tilsette har kontakt med som representant for kommunen, slik at det kan oppstå tvil om samanblanding av offentlege og private midlar.

Varsling av kritikkverdige forhold:

Alver kommune ynskjer at kritikkverdige forhold vert avdekka, og at dei blir følgd opp. Det vert her vist til eigne prosedyrar for varslings i HMS-systemet, samt reglane i arbeidsmiljølova.

Generelt:

Ein god etisk praksis heng saman med at det vert lagt til rette for open kommunikasjon og refleksjon omkring etiske problemstillingar og dilemma i heile organisasjonen. Det skal difor leggjast til rette for at det er jamleg fokus på etikk i medarbeidar- og leiarfora på alle nivå.

Folkevalde og tilsette har og eit personleg oppfølgingsansvar. Tilsette tek opp tvilstilfeller med næraste leiar. Folkevalde kan ta opp etiske problemstillingar i

samband med dei konkrete politiske sakene, eller i direkte kontakt med ordførar / utvalsleiar.

REGLEMENT FOR DELEGERING TIL RÅDMANN

Grunnprinsipp for delegering frå kommunestyret til rådmann:

Delegering frå kommunestyret til rådmannen (kommunelova sin nemning er kommunedirektør) er forankra i kommunelova kap. 13.

Rådmannens mynde og oppgåver er definert i kommunelova § 13-1:

Kommunedirektøren skal lede den samlede kommunale eller fylkeskommunale administrasjonen, med de unntak som følger av lov, og innenfor de instruksjer, retningslinjer eller pålegg kommunestyret eller fylkestinget gir.

Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.

Kommunedirektøren skal påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold. Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket, skal han eller hun gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på dette på en egnet måte.

Kommunedirektøren har møte- og talerett i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer, med unntak av kontrollutvalget.

Kommunedirektøren kan la en av sine underordnede utøve denne retten på sine vegne.

Et folkevalgt organ kan gi kommunedirektøren myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning, hvis ikke kommunestyret eller fylkestinget selv har bestemt noe annet.

Kommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov.

Presisering av kva saker som er av prinsipiell betydning er formulert i OT.PRP. nr.42 (1991 – 92), OT.PRP. nr.42 (1991 – 92):

"Hva som er av prinsipiell betydning må fastsettes, ikkje bare ut fra vedtakets karakter og konsekvenser, og ut fra kommunens eller fylkeskommunens størrelse, men og ut fra en vurdering i hvilken utstrekning de viktige

skjønnsmessige sider av den aktuelle avgjørelsen må anses klarlagt gjennom politiske vedtak, instruksjer eller tidligere praksis."

Oversyn over typar av mynde som er delegert rådmannen frå kommunestyret

Generell delegering: Mynde til å ta avgjerder innanfor drift av kommunen når dette ligg innanfor rammer som kommunestyret har vedteke (budsjett, plan, retningslinjer)

Tilpasse organisasjonen i tråd med overordna mål som kommunestyret har gitt, forsvarleg tenesteyting og god ressursbruk

Mynde og avgjerdsrett til økonomiforvaltning og økonomistyring innanfor gjeldande økonomireglement og rammer som er vedtekne i kommunestyret. Mynde til å ta avgjerd i enkeltsaker eller grupper av saker som ikkje er av prinsipielt verdi.

Delegering av avgjerd etter særlover:

Rådmannen har mynde til å ta avgjerder, eller delegere slik mynde, i saker av ikkje-prinsipiell karakter.

Oppdatert delegering frå kommunestyret til rådmann

Alver kommune tar i bruk Kommuneforlaget sitt verktøy for delegering, KF Delegering. Endringar med omsyn til delegering i lov og forskrift vert her kontinuerleg oppdatert.

Endringar av prinsipiell karakter skal gå som sak til kommunestyret via det politiske utvalet som har det aktuelle saksområde.

Delegering på administrativt nivå:

Rådmannen har fullmakt til å delegere mynde vidare ned i organisasjonen. Dette skjer gjennom eit eige administrativt delegasjonsreglement som omfattar økonomi, personalressursar og retningslinjer for fagleg delegering. Den konkrete faglege delegeringa skjer gjennom KF Delegering, og rådmannen har ein fast fullmakt til å endre delegering i KF Delegering på administrativt nivå.

ARBEIDSVILKÅR OG GODTGJERSLE TIL FOLKEVALDE

Reglane gjeld for kommunalt valde/oppnemnde representantar.

Der utval tek i vare mandat til fleire utval, og er personidentisk med desse vert det berre utbetalt godtgjersle for eit utval.

Kvartalsvis utbetaling av møtegodtgjersle.

Faste godtgjersler vert utbetalt månadsvis

Ordførar:

Ordførar sin godtgjersle er fastsett til 100 % av Stortingsrepresentanten sin godtgjersle. Ordføraren er frikjøpt 100%. Godtgjersla vert justert årleg i samband med stortingsrepresentantane sin godtgjersle, gjeldande frå 1.mai.

Ordførar har rett til 5 ukar feriefråvær utan trekk i den faste godtgjersla.

Andre føresetnadar:

Fri mobiltelefon (telefon og bruk) og PC/nettbrett.

Køyregodtgjersle etter statens regulativ

Ordføraren er dekkja av dei til ein kvar tid gjeldande reglar for tilsette i Alver kommune i høve til sjukepengar, forsikrings og pensjonsordningar

Ordførar har krav på ettergodtgjersle ved utløp av valperioden i inntil 3 mnd.

Ettergodtgjersle opphøyrer når vedkomande trer inn i ny eller eksisterande stilling.

Ordførar skal ikkje ha anna særskilt møtegodtgjersle i kommunale organ.

Varaordførar

Varaordførar sin godtgjersle er fastsett til 60 % av ordførar sin godtgjersle.

Varaordførar er frikjøpt 60 %. Godtgjersla vert justert årleg i samband med stortingsrepresentantane sin godtgjersle, gjeldande frå 1.mai.

Godtgjersla skal og dekke perioden ordførar har ferie.

Ved samanhengande teneste over 2 veke på full tid som ordførar, er godtgjeringa lik ordføraren sin.

Andre føresetnadar:

Fri mobiltelefon (telefon og bruk) PC/nettbrett.

Forsikringar og pensjonsordningar for varaordførar skal vera det same som for ordførar.

Varaordfører skal ikkje ha særskilt møtegodtgjersle utanom den fast godtgjersla.

Medlem i kommunestyre-, formannskap- og utval:

Fast godtgjersle medlemmar formannskap/utval 2,4 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Medlem kommunestyre, formannskap, utval 0,16 % av ordførargodtgjersla pr. møte.

I tillegg til den ordinære faste godtgjersla og møtegodtgjersle for kvart møte skal faste medlemmar velja om ein vil ha kommunal PC eller kr. 1 000,- pr. år (for bruk av privat PC)

Varamedlemmer:

Kommunestyre, formannskap og utval 0,16 % av ordførargodtgjersla pr. møte.

Gruppeleiarane:

0,58 % av ordførargodtgjersla pr. år + 0,27% pr. medlem partiet har i kommunestyret

Fast godtgjersle for utvalsleiarane:

Leiar for utval for oppvekst, kunnskap og kultur 8,8 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Leiar for utval for helse og omsorg 8,8 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Leiar for utval for areal, plan og miljø 11,7 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Leiar for utval for næringsutvikling og drift 8,8 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Leiar for kontrollutval 5,8 % av ordførargodtgjersla pr. år.

Denne godtgjersla skal dekkja alt arbeid knytt til utvalet. Utvalsleiar får ikkje møtegodtgjersle for utvalsmøta, utanom den faste godtgjersla.

Andre nemnder og råd:

Leiar 0,24 % av ordførargodtgjersla pr. møte.

Medlem/varamedlem 0,09 % av ordførargodtgjersla pr. møte.

Valstyret	0,12 % av ordførargodtgjersla pr. møte.
Leiar ungdomsråd	0,04 % av ordførargodtgjersla pr. møte.
Medlem/vara ungdomsråd	0,03 % av ordførargodtgjersla pr. møte.
Annen representasjon	0,11% av ordførargodtgjersla pr. møte.

Fråvær:

Fråvær frå møter i utval med fast godtgjering ut over ¼ av dei faste møta, vil utgjera tilsvarende reduksjon i årsgodtgjersla. Dette gjeld for kommunestyret, formannskap og utval.

Avkorting etter 25 % -regelen vert gjort sjølv om det er gyldig fråvær grunna offentlege verv utanfor Alver kommune.

Tappt arbeidsforteneste:

Erstatning for tappt arbeidsforteneste og dekning av utgifter:

Legitimert tap vert erstatta med inntil kr. 5 000,- pr dag. Tapet skal dokumenterast av arbeidsgjevar.

Arbeidsgjevar som ikkje trekker arbeidstakar i løn kan krevje brutto utgifter til løn frå kommunen med inntil kr. 5 000,-pr dag.

Sjølvtendig næringsdrivande får erstatning ut frå regel om legitimert tap maks. kr. 5 000,- pr. dag. Tapet skal vera dokumentert med oppgåve frå firma.

Ulegitimert tap vert erstatta med inntil kr. 1 000,- pr. dag. Det er ei føresetnad at møtet er halde på eit tidspunkt der medlemer må ta fri frå sitt daglege arbeid for å delta. Det er og ei føresetnad at det vert oppgjeve kva tapet referer til. Tapet skal stadfestast ved underskrift frå den som set det fram.

Inntektstap, i punkta over, dekker inntil 7,5 time pr. dag.

Forhold vedrørande ivaretaking av politisk verv for arbeidstakarar med særskilt arbeidstid

Alver kommune dekker legitimerede krav på tapt arbeidsforteneste for personar som etter turnus har nattevakt forut for møter i utval og formannskap. Det er ei føresetnast at møta tek til før kl. 11:30.

Alver kommune dekker legitimerede krav på tapt arbeidsforteneste for personar som etter turnus har vakt natta etter eit kommunestyremøte.

Omsorgsutgifter (tilsyn med barn, sjuke og eldre):

Vert dekkast med inntil kr. 750,- pr. møte for legitimerede utgifter.

Skyss-, kost og diettgodtgjersle:

Reiseutgifter vert dekkast etter statens regulativ.

Lønsfastsetjing for rådmann

Lønn til rådmannen skal forhandlast av eit forhandlingsutval der ordførar og to andre representantar, utpekt av og frå formannskapet, er med.

Forhandlingsresultatet går som informasjon til formannskapet, og står som informasjon i årsmeldinga for Alver kommune.

ENDRING AV REGLEMENTET

Reglementet blir endra av kommunestyret ved alminneleg fleirtal

Endringsforslag til reglementet må leggjast fram som ordinær sak på saklista til kommunestyret.

Politisk styringsstruktur og reglement skal evaluerast i slutten av kvar kommunestyreperiode, og rullerast i starten av kvar kommunestyreperiode.

Delegasjon frå kommunestyret til rådmannen skal være eit dynamisk dokument og skal ajourførast i høve til endringar i gjeldande lover og forskrifter. Endringar som gjeld delegasjonen frå kommunestyret til rådmannen skal fylgje saksgangen som over.

Endring av økonomireglement og finansreglement er også omfatta av reglane i dette punkt.

Arkiv:

JournalpostID: 20/4588

**Saksbehandla
r:**

Dato: 27.01.2020

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
006/20	Eldreråd	03.02.2020

Meldingar og orienteringar

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Meldingar og orienteringar vert tekne til orientering.

Saksopplysninger:

Det vert lagt fram følgjande meldingar og orienteringar i eldrerådet:

- Områdeplan for Midtmarka og Rotemyra v/Kristin Nåmdal-tenesteleiar
Plan og analyse
- Arbeidet med kommuneplanen for Alver v/Hogne Haugsdal
kommunalsjef
- Bibliotek i Alver v/Eirik B. Utne-kultursjef og Marit Gro Berge-avd.leiar
Kultur
- Strategi og styringsdokument – planarbeid v/Hogne Haugsdal
kommunalsjef
- Byvekstavtale v/Hogne Haugsdal kommunalsjef
(orienteringar 1-5 vert lagt fram i felles fora med eldrerådet og råd for
menneske med nedsett funksjonsevne) i kantina på rådhuset i Knarvik.
- Markering av den internasjonale eldredagen i 2020
- Synfaringar i rådet